Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 141 | Łódź, Środa 19 czerwca 1935 r. | דריטצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, י"ח סיון תרצ"ה | № 141

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל

געשלאסען ענגליש-דייטשער אפמאך

וועגען די ים-בעוואפנונגען

לאנדאן, 18 (ספּ. טעל.)

עס איז געקומען צו א הסכם צווישען דער ענגלישער און דייטשער רעגירונג בנוגע די ים-בעוואפנונגען פוןביידע לענדער.

נאכ'ן פארענדיגען די ים-געשפרעכען אין לאנדאן, האט דער דייטשער אויסערארדענטליכער אמבאסאדאר, פאן ריבענטראפ געשיקט צום ענגלישען אויסערן-מיניסטער א בריף, אין וועלכען ער בעשטעטיגט דאס שליסען דעם דייטש-בריטישען ים-אפמאך.

בערלין, 18 (ספּ. טעל.)

דאס שליסען דעם דייטש-ענגלישען אפמאך וועגען די ים-בעוואפנונגען, לויט וועלכען ס'ווערט פאר דייטשלאנד אנערקענט די פולע פארייטעט פון די ענגלישע אונטערוואסער-שיפען, ווערט דורך דער דייטשער פרעסע קאמענטירט אלס א ווייטערדיגער זיג פון היטלער'ס רעאל-פאליטיק.

פרעמיער סלאווען, מיניסטער בעק און גענעראל-אינספעקטאר רידז-שמיגלי קאנפערירען מיט'ן פרעזידענט

ווארשא, 18 (טעלעפאניש)

דער מלוכה-פרעזידענט האט היינט אויפגענומען אויף אן אודיענץ דעם פרעמיער וואלטער, דעם גענעראל-אינספעקטאר פון דער בעוואפענטער מאכט, גענעראל רידז-שמיגלי און דעם אויסערן-מיניסטער יוזעף בעק.

דער מלוכה-פרעזידענט האט מיט די מיניסטארען אפגעהאלטען א קאנפערענץ וועגען א רייה אקטועלע מלוכה-פראבלעמען.

די לויה פון די קרבנות פון אויפרייס אין דער דייטשער פולווער-פאבריק

היטלער און די רעגירונג בעטייליגען זיך אין דער לויה

בערלין, 18 (ספּ. טעל.)

אין ריינסדארף איז היינט פארגעקומען די לויה פון 38 קרבנות פון דער קאטאסטראפע אין דער פולווער-פאבריק. אין דער לויה האט זיך בעטייליגט קאנצלער היטלער ווי אויך די מיניסטארען בלאמבערג, פריק, רוסט, געבעלס, גערינג און די אנגעזעהענסטע פארשטעהער פון דער נאצי-פארטיי. אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט טויזענדער פערזאנען. די לויה איז פערוואנדעלט אין א ריזיגער טרויער-מאניפעסטאציע.

פויליש-עסטרייכישע אונטערהאנדלונגען זיך אנגעהויבען אין ווארשא

ווארשא, 18 (טעלעפאניש)

היינט הויבען זיך אן אין ווארשא פויליש-עסטרייכישע האנדעלס-פערטראקטאציעס, וואס האבען דעם ציל צו רעגולירען די בעשטימונגען פון ביזאיצטיגען פויליש-עסטרייכישען האנדעלס-טראקטאט. פוילען האנדעלט עס זיך קודם כל וועגען עקספארט פון פוילען און בהמות ווי אויך קארן און ווייץ.

160 טויזענד שטימען פאר „יא"

רעזולטאט פון רעוויז. פלעביסציט

פאריז, 18 (יט"א טעלעגראפיש)

די רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט וועגען די רעזולטאטען פון פלעביסציט. געשטימט האבען 160 טויזענד פאר שאפען א נייע ארגאניזאציע. זשאבאטינסקי האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף וועגען די רעזולטאטען.

אפגעוואָרפען דעם שטאטישען בודזשעט

אלע פראקציעס א חוץ די ענדעקעס האבען געשטימט געגען בודזשעט. — גרויסע דיסקוסיע וועגען דער 10-מיליאנענדיגער הלואה. — געשלעג אויף דער גאלעריע

די יודישע ראטמענער פערלאזן דעמאנסטראטיוו די זיצונג

אזוי ווי מיר האבען פאראויסגעזעהען איז אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאט-ראט דער שטאטישער בודזשעט, וועלכער איז בעטראכט געווארען אויף 11 זיצונגען, אפגעווארפען געווארען. דאס איז דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פון זעלבסטפערוואלטונגען בכלל, אז אזא זאך זאל פאסירען, אז אין מיטען יוני זאל ערשט דער גאנצער בודזשעט אפגעווארפען ווערען און די שטאט זאל בלייבען אהן א ווירטשאפטס-פלאן. האט מען טאקע גערעדט אין די קולוארען, אז דאס איז שוין דער אנהויב פון סוף, אז נאכדעם ווי

דער שטאט-ראט איז נישט פעהיג אנצונעהמען דעם בודזשעט

קען ער נישט ווייטער עקזיסטירען און מוז פונאנדערגעלאזען ווערען.

צו דער זיצונג זענען געקומען 71 ראטמענער, ס'האט געפעהלט איין ראטמאן פון די ענדעקעס דער זייגערמאכער בראניסלאוו קאוואלסקי. אזוי אז די ענדעקעס זענען געבליבען מיט זייערע 34 ראטמענער און דער דייטש אין דער מינדערהייט. די ענדעקעס האבען דא געשפילט א דאפעלט שפיל, זיי האבען אייגענטליך געוואלט שטימען געגען בודזשעט און איהם אפווארפען, אזוי אבער ווי זיי האבען זיך דערוואוסט, אז אלע איבריגע פראקציעס, וועלכע האבען נעכטען געהאט א מעהרהייט וועלען שטימען געגען בודזשעט האבען זיי בעשלאסען צו שטימען פאר'ן בודזשעט, אז ס'זאל נישט הייסען, אז זיי האבען דעם בודזשעט אפגעווארפען.

אנדערש האט אבער נישט געקענט געשעהען. נישט די סאציאליסטען, נישט די „בעבע"-פראקציע און שוין געוויס נישט די יודיש-בירגערליכע פראקציעס האבען געקענט שטימען פאר א בודזשעט, וועלכער איז, אין דער ערשטער רייה, דורך די ענדעקישע „אויסבעסערונגען"

ארומגענומען מיט האס און שנאה

און נישט פערהאן אין איהם קיין שפור פון עלעמענטארער אנשטענדיגקייט.

ארום האלב ניין א זייגער האט קאמיסאר וואיעוואדזקי געעפענט די זיצונג און האט ערקלעהרט, אז מ'שרעכט צו צו דער אפשטימונג פון בודזשעט אלס גאנצעס, די פארשטעהער פון די פראקציעס מעלדען זיך כדי ארויסצולייענען די דעקלאראציעס פון זייער בעציהונג צום בודזשעט און וועגען דעם אופן ווי אזוי זיי וועלען שטימען.

דעקלאראציע פון דער פעראייניגונג פון די יודישע פראקציעס

טריי די ביזאיצטיגע טראדיציעס, האבען מיר זיך געשטעלט אין א געשלאסענער רייה צו דער ארבייט אין שטאט-ראט לטובת דעם ווירטשאפטליכען און געזעלשאפטליכען וואויל פון דער בעפעלקערונג.

א דאנק דער ערפאהרונג פון אונזערע מיטגלידער, וועלכע ערפילען די פליכטען פון ראטמענער זינט א רייה יאהרען, איז דאס אפהיטען די דאזיגע פרינציפען אונז געווען פערלייכטערט.

אבער, ווי אונזערע פארשטעהער האבען שוין פעסטגעשטעלט אין זייערע רעדעס, האבען די ענדעקעס, וועלכע בענוצען די שטאט-ראט-טריבונע פאר זייערע דעמאגאגישע ארויסטרעטונגען, געמאכט א גענעראל-אטאקע אויף אונזערע רעכט בעת'ן בעטראכטען דעם היי-יאהריגען בודזשעט.

שוין דער בודזשעט, וואס איז פארגעשלאגען געווארען דורכ'ן קאמיסאר האט אונז לחלוטין נישט געקענט בעפרידיגען, ווייל די גאנצע לאסט פון אויסהאלטען די יודישע אינסטיטוציעס פאר קינדער-שוץ, געזונדהייט און בילדונג, איז איינגאנצען ארויפגעלעגט געווארען אויף דער יודישער געזעלשאפט.

בעת די בודזשעט-דעבאטען, איז דער בודזשעט נאך מעהר צוטרענצעלט געווארען און זיין געזונדער ווירטשאפטליכער קערן איז איינגאנצען צונישט געמאכט געווארען.

דער ענדעקישער לאגער, אויסנוצענדיג פון דער צופעליגער מעהרהייט פון 1 שטימע אויף בעזונדערע זיצונגען, האט געשטראכען א רייה פאזיציעס, וואס זענען בעשטימט נישט בלויז פאר יודישע אינסטיטוציעס, נאר זענען אומגעהויער וויכטיג אויך פאר אנדערע אלגעמיינע צילען. אזוי ארום איז אפגעווישט געווארען די פאזיציעס פאר'ן דענקמאל-הויז פאר מארשאל פילסודסקי. ס'איז פערקלענערט געווארען די פאזיציע פאר די פיוערלעשער, די „וושעכניצע" איז איינגאנצען געבליבען אהן דער שטאטישער אונטערשטיצונג א. אז. וו. די ענדעקעס האבען זיך נישט געקווענקעלט אפצוווארפען די בודזשעט-פאזיציעס אויף די עלעמענטארסטע הצטרכות'ן פאר די לאדזער יודען אויפ'ן געביט פון געזעלשאפטליכער שוץ און געזונדהייטס-וועזען, וואס עס איז די פליכט פון דער שטאט-פערוואלטונג.

שטעהענדיג אין שוץ פון אונזערע רעכט האבען מיר זיך בעגעגענט מיט אונערהערטע געוואלד-אקטען, וואס זענען נאך נישט פראקטיצירט געווארען אין קיין שום פוילישער זעלבסט-פערוואלטונג.

אין די בעדינגונגען מוז די לאדזער יודישע געזעלשאפט אליין אויסהאלטען איהרע געזונדהייטס-אינסטיטוציעס און ענליכע און אזוי ארום מוזען צאהלען דאפעלטע שטייערן אויף דיזעלבע צוועקען.

אויפהויבענדיג דעם פיערליכסטען פראטעסט געגען די פרובען צו פערשמעלערן די רעכט פון דער יודישער בעפעלקערונג, ערקלערען מיר, אז מיר וועלען שטימען געגען דעם דאזיגען בודזשעט. מיר לאזען איבער די רעכט אריינצוטראגען אן אנקלאגע צו דער אויפזיכטס-מאכט.

דעקלאראציע פון די ציוניסטען

די ענדגילטיגע אפשטימונג איבערן בודזשעט האט פולשטענדיג בעשטעטיגט די ריכטיגקייט פון אונזערע פאראויסזעהונגען, וועלכע מיר האבען געבראכט צום אויסדרוק אין דער גענעראל-דעבאטע איבערן בודזשעט.

פאר אונז איז נישט געווען קיין סורפריז דער פאקט, וואס די ענדעקישע פראקציע, וועלכע בילדעט, צוזאמען מיט א פארשטעהער פון דייטשען קליין-בירגערטום, א מעהרהייט אין שטאט-ראט, וועט נעהן נישט אויף דער ליניע פון די אינטערעסען צו דער מלוכה און פון דער שטאט, נאר זי וועט זיך לענקען אויסשליסליך מיט איהרע פארטיי-געבאטען פון זייער ראסען-האס.

אלס פולבערעכטיגטע בירגער, וועלכע בעזיצען א שעהן בלאט אין דער געשיכטע פון דער שאפונג פון גרויסען לאדז, האבען מיר געהאט רעכט צו פאדערן סובווענציע נישט בלויז פאר די אינסטיטוציעס, וועלכע פיהרען אויס די פונקציעס, וועלכע זענען דער חוב פון דער שטאט-פערוואלטונג, נאר אויך פאר די אינסטיטוציעס, וועלכע פיהרען א געזעלשאפטליכע, קולטורעלע און בילדונגס-טעטיגקייט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

די נעגאציע פון דער ענדעקישער פראקציע איז געגאנגען אזוי ווייט, אז מ'האט אפילו אפגעווארפען די סובסידיע פאר דער נאכט-פאנאטאריע „לינת הצדק", וועלכע גיט הילף אלע אהן אונטערשיד פון נאציאנאלער און רעליגיעזער צוגעהעריגקייט, און וואס די ענדעקישע ראטמענער גופא האבען אליין זיך איבערצייגט, ווען „לינת הצדק" האט זיי נעגעבען הילף נאך דעם טרויעריגען געשלעג אין שטאט-ראט.

אין די דאזיגע בעדינגונגען בעטראכט די ציוניסטישע פראקציע דעם בודזשעט פאר אזא, וואס אין געגען די אינטערעסען פון דער שטאט און פון די אינטערעסען צו דעם טייל בעפעלקערונג, וועלכע מיר רעפרעזענטירען, צוליב וואס מיר וועלען שטימען געגען בודזשעט.

דעקלאראציע פון די סאציאליסטישע פראקציעס

דער בודזשעט, וועלכער איז פארגעלעגט געווארען דעם שטאט-ראט צו בעשטעטיגען אויפ'ן יאהר 1935,36 צוגלייך אין דער אויסארבייטונג פון דער קאמיסארישער שטאט-פערוואלטונג, ווי אויך אין די אריינגעפיהרטע ענדערונגען דורך דער מעהרהייט פון שטאט-ראט אין דער צייט פון דער שרעקליכער נויט און ארבייטסלאזיגקייט, ענטשפרעכט נישט די בעדערפענישען פון די ברייטע ארבייטער-מאסען.

אלע אויסבעסערונגען, וועלכע זענען פארגעלעגט געווארען צום בודזשעט דורך אונזער פראקציע און וואס צילען צו פערזיכערן די ארבייטער-מאסען ענטשפרעכענדע מעדיצינישע הילף, שפיטאל, ערנעהרונג און בעהייצונגס-הילף, אויך ווינטער-הילף פאר די, וועלכע האבען נישט קיין געזעצליכע אונטערשטיצונגען, אויף יורידישע הילף פאר ארבייטסלאזע פאר עקסמיטירטע, ווי אויך צו פערגרעסערן די הילף אויפ'ן געביט פון געזעלשאפטליכער הילף, פאר מוטערס, קינדער, קאליקעס, יתומים און זקנים — זענען ברוטאל אפגעווארפען געווארען דורך דער מעהרהייט פון שטאט-ראט פון די ענדעקעס און די בירגערליכע פראקציעס. די זעלבע מעהרהייט האט אויך אפגעווארפען די פארשלאגען וועגען אנערקענען די בילדונגס-אינסטיטוציעס בעשיידענע סובסידיעס אויף צו פיהרען די בילדונגס-ארבייט צווישען די ארבייטער-מאסען.

די סאציאליסטישע פראקציע, שטעהענדיג אויפ'ן שטאנדפונקט פון ווירקליכען שטאט-פערוואלטונג, וואס שטיצט זיך אויף די ברייטע ארבייטער-מאסען, האט נישט קיין צוטרוי צום קאמיסארישען רעגירען.

די אוואנטורעס, צוליב וועלכע ס'זענען פערוואונדעט געווארען 2 סאציאליסטישע ראטמענער אין שטאט-ראט, האבען פאר א ציל צו מאסקירען דעם רעאקציאנערען פאליטישען און געזעלשאפטליכען פרצוף פון דער פוילישער יודישער און דייטשער בורזשואזיע.

דער איינהייטליכער פראנט פון דער אלגעמיינער רעאקציע, וואס נוצט אויס דעם פראלעטאריאט אהן אונטערשיד פון גלויבען און נאציאנאליטעט, שטעלען מיר אקעגען דעם אלגעמיינעם קלאסען-אינטע-

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

נישט געקומען צו קיין פעראייניגונג

אויף דער אַלוועלטליכער קאָנפערענץ פון די אַלגעמיינע ציוניסטען

קראָקאָ, 18 (טעלעגראַפיש)

די גאַנצע נאַכט זענען אויף דער קאָנפערענץ פון אַלגעמיינע ציוניסטען געפירט געוואָרען אונטערהאַנדלונגען וועגען פעראייניגונג. די דיסקוסיע האָט זיך געדרעהט אַרום דער פראַגע פון דער גרינדונג פון „אָרגאַן". שפּעט ביינאַכט האָט דעפּ. האָמער אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אָפּצושטעלען די קאָנפערענץ. דער פאָרשלאַג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען. צו קיין פעראייניגונג איז נישט געקומען. ד״ר מייער מיט זיינע אָנהענגער האָבען פערלאָזט דעם זאַל. ד״ר שוואַרצבאַרד האָט זיך אָנגעגעבען אין דעמיסיע אַלס פּרעזעס פון וועלט-פערבאַנד. פערמיט איז די קאָנפערענץ געשלאָסען געוואָרען.

פאַר׳ן שליסען די קאָנפערענץ איז בעשלאָסען געוואָרען, ענערגיש צוצוטרעטען צו שאַפען אַ וועלט-פערבאַנד מיט דער גרופּע א. דאָס זיץ-אָרט פון דער פעראייניגונג זאָל זיין לאָנדאָן.

פעראייניגונג פון די יודישע קהלות אין עסטרייך

וויען (יט״א) אויף אַ דעלעגאַטען־צוזאַמענפאָהר פון די יודישע קהלות אין עסטרייך, וואָס איז די טעג פאָרגעקומען אין וויען, איז בעשלאָסען געוואָרען צוצוטרעטען צו שאַפען אַ פערבאַנד פון יודישע קהלות אין עסטרייך. די ווינער יודישע קהלה איז בעאויפטראַגט געוואָרען צו מאַכען אַלע נויטיגע שריט אין דער ריכטונג. ביז דער קאָנסטיטואירונג פון קהלה־פערבאַנד איז דערוויל געשאַפען געוואָרען אַ „אַרבייטס-געמיינשאַפט" פון די יודישע קהלות אין עסטרייך, כדי צו רעפּרעזענטירען די געמיינזאַמע אָנגעלעגענהייטען פון די קהלות, וועלכע געהערען צו דער אַרבייטס-געמיינשאַפט. דערביי וועט נישט אָנגעריהרט ווערען דער געזעצליכער ווירקונגס-קרייז פון די בעזונדערע קהלות און בעזונדערס בלייבען זיי זעלבסטשטענדיג אין רעליגיעזער הינזיכט.

די אַרבייטס-געמיינשאַפט האָט געוועהלט אַ שטענדיגע דעלעגאַציע אַלס איהר עקזעקוטיווע, וועלכע בעשטעהט פון 11 מיטגלידער אין פאָלגענדען צוזאַמענשטעל: 3 מיטגלידער פון פּרעזידיום פון דער ווינער קהלה, דער אויבער־ראַבינער פון דער ווינער קהלה, צווי פּערזאָן נאָמינירטע דורך דער ווינער קהלה־פערוואַלטונג, 2 דעלעגאַטען פון נידער־עסטרייך און בורגענלאַנד, איין דעלעגאַט פון שטייערמאַרק, איין דעלעגאַט פון אויבער־עסטרייך און איין דעלעגאַט פון די יודישע קהלות אין טיראָל, פאָראַלבערג, זאַלצבורג און קאַרינטען צוזאַמען.

פאָרזיצער פון דער עקזעקוטיווע איז דער פּרעזעס פון דער ווינער יודישער קהלה.

פרוב צו ראַטעווען פראַנקרייך אהן פאַרלאַמענט

פּרעמיער לאַוואַל אַרבייט אויס פּלענער מיט דער הילף פון „מוחות-טרוסט"

פאַריז, 18 (ספּ. טעל.)

פּרעמיער לאַוואַל וועט היינט פאָרשטעלען דעם פראַנצויזישען מיניסטאָרען־ראַט אַן אַלגעמיינעם אָפּשפּאָרונגס-פּלאַן, וואָס מ׳וועט דאַרפען אין פראַנקרייך דורכפיהרען, כדי אַ סוף־צומאַכען צום בודזשעט-דעפיציט, וואָס איז העכער פון 10 מיליאַרד פראַנק.

דער דאָזיגער פּלאַן איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דורכ׳ן פּרעמיער לאַוואַל ביי דער מיטהילף פון דריי ספּעציעלע עקספּערטען, וואָס זענען אין פאַריז בעקאַנט געוואָרען אונטערן נאָמען דער טרוסט פון מוחות".

„דער טרוסט פון מוחות" האָט נעכטען אַ גאַנצען טאָג געאַרבייט ביי פאַרמאַכטע טירען און ביז איצט זענען נאָך נישט בעקאַנט די איינצעלהייטען פון די סאַנירונגס-פּלענער.

דער פאַקט, וואָס דער פּרעמיער האָט אויסגעוועהלט פאַר׳ן אויסאַרבייטען זיינע פּלענער שפּאַלטעס מחוץ דעם פאַרלאַמענט, האָט אין די פאַרלאַמענטאַרישע קרייזען אַרויסגערופען אַן׳אומגעוועהנליכע רוגזה. דאַגעגען צווישען די ברייטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג האָבען פּרעמיער לאַוואַלס אַרבייטען אַרויסגערופען אַ בעסערע שטימונג. די בערזע האָט גינסטיג רעאַגירט אויף דעם.

— ס׳געהען אַרום קלאַנגען, אַז אין אַ 10 טעג אַרום וועט דער פּרעמיער שיקען דעם פאַרלאַמענט אויף פעריען אויף עטליכע חדשים און אינצווישען וועט ער איינציגוויין דורכפיהרען זיינע געפּלאַנטע רעפאָרמען.

אינטערנאַצ. באַנדע פרויען־הענדלער

האָט אָוועקגעפיהרט צעהנדליגער יונגע פרויען קיין קליין-אזיען

בודאַפּעשט, 18 (ספּ. טעל.)

נאָך אַ לענגערער אָבסערוואַציע איז די אונגאַרישע פּאָליצייַ געקומען אויף די שפּורען פון אַן׳אינטערנאַציאָנאַלער באַנדע פון הענדלער מיט לעבעדיגער סחורה.

די דאָזיגע באַנדע האָט מיט עטליכע חדשים צוריק אָרגאַניזירט איהר׳ס אַ שטאַב אין בודאַפּעשט און האָט געמאַכט פאָרבערייטונגען אַרויסצופיהרען אויפ׳ן אינזעל מאַלטאַ אַ גרויסען טראַנספּאָרט אונגאַרישע מיידלעך. אויפ׳ן אינזעל מאַלטאַ האָט די באַנדע אַן׳אייגענע שיף און אַ יאַכט.

די באַנדע פרויען־הענדלער האָט אַרויסגעפיהרט אויפ׳ן אינזעל יונגע פרויען, וועלכע מ׳האָט געזאָגט, אַז זיי ווערען געפיהרט אויף אַן׳אויספלוג אַרום אינזעל. געפינענדיג זיך אויפ׳ן ים זענען אַלע יונגע פרויען מיט כח אַריינגעזעצט געוואָרען אין אַ שיף און זענען אָוועקגעפיהרט געוואָרען קיין קליין־אַזיען. אויף אַזאַ אופן האָט די אינטערנאַציאָנאַלע שייקע בעוויזען פון אונגאַרן אַרויסצופיהרען עטליכע צענדליג יונגע מיידלעך. די אַפּערע איז פון אַ ריזיגען פאַרנעהם. די פּרטים ווי אויך די נעמען פון די פרויען־הענדלער ווערען דערוויל געהאַלטען בסוד. צווישען די קרבנות פון די פרויען־הענדלער, געפינט זיך אַ גאַנצער באַלעט־אַנסאַמבל פון אַ בודאַפּעשטער טעאַטער.

אין ליקווידירען די באַנדע פרויען־הענדלער בעטייליגען זיך די פּאָליציי פון אונגאַרן, גריכענלאַנד, טערקיי, בולגאַריען, יוגאָסלאַוויען, ענגלאַנד און עגיפּטען.

אַן׳אויספלוג קיין וויען

ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, אָרגאַניזירט די לאָדזשער אָפּטיילונג פון וואַגאָן לי־קוק אַן׳אויספלוג קיין וויען. דער אויספלוג פאָהרט אָפּ פון לאָדז, פאַבריקס-וואָקזאַל דעם 22. יוני אַזייגער 18,03. דער אַרויספאָהר פון וויען וועט צוריקקומען דעם 3. יולי. די צאָהל ערטער איז אַ בעגרענעצטע.

איינשרייבונגען נעמט אָן די היגע אָפּטיילונג פון וואַגאָן לי־קוק פּיעטרקאָווער 64, טעלעפאָן 170־77.

אַ שלאָף-וואַגאָן קיין גדיניע

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערגרעסערטער פריקווענץ פון רייזענדע צום ים, האָבען אַ דאַנק די בעמיהונגען פון דער היגער אָפּטיילונג פון וואַגאָן לי־קוק, אָנגעהויבען טעגליך צו קורסירען שלאָף־וואַגאָנען אין דער ערשטער, צווייטער און דריטער קלאַס פון די צוגען, וואָס געהען קיין גדיניע.

דער צוג געהט אָפּ פון קאַלישער וואָקזאַל 22,10 אַ זייגער.

דער אָפּצאָהל פאַר אַ שלאָף־אָרט אין דריטער קלאַס בעטרעפט 15,80 זל., אין דער צווייטער קלאַס 22,70 זל.

שלאָף־ערטער דאַרף מען בעשטעלען אין אין וואַגאָן - לי - קוק (פּיעטרקאָווער 64, טעלעפאָן 170־77.

מיר דאַנקען דער פּיעטרקאָווער קהלה פאַר דער עהרען-קרקע, וואָס זי האָט אָפּגעגעבען אונזער טייערן פאָטער און ליבען זיידע

משה פיינקינד ז״ל

ביים קבר פון זיין פאָטער; דעם פּיעטרקאָווער האַנדווערקער-פעראיין, די רעדאַקציעס, אָרגאַניזאַציעס, געזעלשאַפטען, אינסטיטוציעס און יחידים פאַר זייער אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד דעם פערשטאָרבענעם אָדער אויסדריקען מיטגעפיהל אין אונזער גרויסען אומגליק.

בעזונדער דאַנקען מיר ר׳ טוביה האַמער און זיין זוהן — דעם רעד. אברהם האַמער, פאַר זייער וואַרימער בעציהונג צום נפטר בעת זיין 15-וואָכעדיגער קראַנקהייט, ווי אויך דאָזער לעאָ פינקעלשטיין פאַר די טרייסט-ווערטער אין זיין אייגענעם נאָמען און רעד. ח. י. בזשוסטאָווסקי אין נאָמען פון לאָדזשער „נייעם פאָלקסבלאַט" ביים קבר פון נפטר.

די פעריתומטע און אין טיפען צער פערבליבענע

קינדער און אייניקלעך.

די פערוואַלטונג פון קאַנדיטאָר-צעך דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער חשוב׳ן פּרעזעס ה׳ **משה קנאַבעל** צוליב׳ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע

שוועסטער נ״ע

המקום יוחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואַלטונג פון קאַנדיטאָר-צעך אין לאָדז

אונזער מיטגעפיהל דעם חבר **סאַנע ערליך** צוליב׳ן טויט פון זיין זוהן

פנחס נ״ע

זייט געטרייסט מיט׳ן טראַדיציאָנעלען המקום יוחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

יוסף ראַטשטיין, פנחס זאַנענבערג.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דעם ה׳ **שפיגעל** צוליב׳ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע

מוטער נ״ע

זייט געטרייסט! עקיבה גרינבוים

Dr. med. **Leon Familier**

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין לאָדז

דאָנערשטאָג, דעם 20/6 8.30 אָוועגד קומט פאָר

זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטשאַ 20

אַ גרויסע פאָלקס-פערזאַמלונג

אויף וועלכער דעפּ. **יצחק גרינבוים** מיטגליד פון דער ציוניסט. עקזעקוטיווע און לייטער פון עליה = דעפּאַרטאַמענט פון דער יודישער אַגענץ אין ירושלים וועט אָריענטירען מיט אַ רעפעראַט א.ד.ט.

„אין קאַמף פאַר׳ן קאָנסטרוקטיווען ציוניזם"

(די לאַגע אין ציוניזם און אין ארץ־ישראל פאַר׳ן 19-טען ציוניסטישען קאָנגרעס)

בילעטען צום פּרייז פון 60 גר. ביז 2 זל. צו בעקומען אין ביוראָ פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, שרודמיעסקאַ 29, און אין טאָג פון דער פערזאַמלונג — פון 5 נאַכמ. אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

בעקאַנטמאַכונג.

דער בעוואוסטער רעסטאָראַן גלאַט - כשר׳ער **צ. ראָזענבלום** פּיעטריקאָווער 38

גיט אַרויס ערשטקלאַסיגע מיטאָגען צו 1.50 אויך מילכיגע פרישטיגע און אָוועגדברויט צו 1 זל. מיט אַכטונג צ. ראָזענבלום פּיעטריקאָווער 38 טעל. 111-02

בעמערקונג: דער האָטעל איז גרינדליך רעמאָנטירט קאָנקורענץ-פּרייזען

ווייכטיג פאַר הערן-גאַלאַנטעריע!

Wolhegra (system Guyot)

צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער (פון 1 דוטצענד אָן)

Grojewska Gumowo-Taśmowa Manufaktura

Wolf L. Hepner

Łódź, Zawadzka 10, m. 4, front, 1. p.

אַ מיליאָנער

קענסטו ווערען, קויפענדיג אַ לאָס אין דער באמת גליקליכער קאָלעקטור פון

I. H. Littman

פּיעטריקאָווער 32

לעצטענס זענען געפאַלען ביי אונז:

300.000 זל. אויף № 42630

300.000 זל. אויף № 26014

און אַ סך, אַ סך געווינסטען צו 50.000 זל., 15.000 זל., 10.000 זל., 5.000 זל. א. ז. וו.

די ציהונג שוין היינט, מיטוואָך, דעם 19. יוני

כל הקודם זוכה! כל הקודם זוכה!

שאפען אן ענגליש=אמעריקאנישן פראנט

אין די נייעסטע שטרעבונג פון גרויס-בריטאניע

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.)

געוויסע ענגלישע צייטונגען מעלדען, אז דער נעוו. פרעמיער מאקדאנאלד האט בדעה אינ= גיכען אפצופאהרען קיין אמעריקא. כדי צו פער- שטארקען די בעציהונגען צווישען ענגלאנד און אמעריקא.

די אויפגאבע פון צוזאמענארבייט צווישען דער ענגלישער און אמעריקאנישער רעגירונג ווערט איצט וואסאמאל מעהר אקטועל. די פראגע איז אין די לעצטע צייט מעהרערע מאל שוין בעריהרט גע ווארען דורך די ענגלישע רעגירונגס קרייזען, בע זונדערס דורך באלדווינען.

צו פיהרען אזא פאליטיק פון ענגלאנד פאדע רען אויך די פרעמיערען פון די ענגלישע דאמיניעס.

דאס איצטיגע ענגלאנד מאכט בעמיהונגען צו שאפען א געמיינזאמען פראנט מיט אמעריקא אין דער פראגע פון יאפאניש כינעזישען קאנפליקט. כדי ארומצורערען דעם ענין מיט פרעזידענט רוז וועלט, וועט מאקדאנאלד טאקע ארויספאהרען קיין וואשינגטאן.

פוילישע קאנטראפעדא=שיפען שווימען ארויס קיין דייטשלאנד

בערלין, 18 (ספ. טעל.)

היינט איז פערעפענטליכט געווארן, אז פון 24. ביז'ן 26. יולי וועלן אנקומען אין דייטשען קריגס=פארט אין קיל צוויי פוילישע קאנטרא= פעדאוויצעס.

דאס אנקימען פון די צוויי קאנטראפעדאווי- צעס טראגט דעם כאראקטער פון אנ'אפיציעלען וויזיט פון פוילישען קריגס-פלאט דעם דייטשען פלאט.

צוזאמענשטויסען צווישען פאליאקען און פאליציי אין פראנקרייך

פאריז, 18 (ספ. טעל.)

אין פאריז און אין ליל זענען היינט מאר- געקומען גרויסע מאניפעסטאציעס פון די מערבי מערטע פאליאקען, וועלכע זענען פערמשפט גע ווארען ארויסגעשיקט צו ווערען פון לאנד. היות די פאליציי האט בעקומען א בעפעהל נישט צו דערלאזען די מאניפעסטאנטען צו די קאנסולאט- געביידעס, איז געקומען צו פיינליכע צוזאמענ שטויסען צווישען המון און דער פאליציי.

אונטערהאנדלונגען מכח דער צוואנגס- דעוויזען - ווירטשאפט אין דאנציג

דאנציג, 18 (ספ. טעל.)

היינט פריה איז געקומען קיין דאנציג דער פוילישער געזאנדטער אין שטאקהאלם, מינ. ראמאן, וועלכער האט די אויפגאבע, אינ'ם נאמען פון דער פוילישער רעגירונג דורכצופיהרען מיט'ן סענאט פון דער פרייסטאט אונטערהאנדלונגען מכח דער צוואנגס-דעוויזען-ווירטשאפט. מינ. ראמאן האט פארמיטאג אפגעשטאט א וויזיט דעם סענאט פרעזי דענט גרייזער.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע פון 630.— זל. או

ארגאניזירט

„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 49-33

אויך הנחה-פעסער קיין טשעכא- סלאוואקיי און יוגאסלאוויע.

אפגעווארפען דעם שטאטישען בודזשעט

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

דעם פון פראלעטאריאט צו שוצען זיין רעכט, און עקזיסטענץ.

צוליב דעם וועט די סאציאליסטישע פראקציע שטימען געגען בודזשעט.

דעקלאראציע פון פועלי-ציון פראקציע

איך ערקלער אינם נאמען פון דער פ"צ־פראק - ציע, אז צוליב די ווייטער־שטעהענדע טעמים וועל איך שטימען געגען בודזשעט פארן יאהר 1935-36.

דער פארגעלעגטער בודזשעט ענטשפרעכט נישט די עלעמענטארסטע בעדערפענישען פון דער ארביי־ טענדיגער בעפעלקערונג. דער בודזשעט שפיגעלט אפ די שפארזאמקייטס - פאליטיק פון דער שטאט־פער - וואלטונג אויפ'ן חשבון פון די נערעכטע פאדערונ - גען און הצטרכות'ן פון די ארבייטער־מאסען.

די ענדעקישע מעהרהייט בעגנוגענט זיך נאך נישט דערמיט, וואס דער רעגירונגס־קאמיסאר איז אין זיין בודזשעט - פרעלימינאר אריבערגעגאנגען צו דער טאג־ארדנונג איבער די פאסטולאטען פון די פיל טויזענדער יודישע ארבייטער - בעפעלקערונג, און זי שטרייכט נאך פונם בודזשעט די אלע פא - זיציעס, פון וועלכע די יודישע בעפעלקערונג וואלט געקענט געניסען כאטש אין א מינימאלער מאס. דער־ ריבער ליגט אויפ'ן פארגעשטעלטען בודזשעט דער בולטער שטעמפעל פון אנטיסעמיטיזם און האס צו די ארבייטער.

די בודזשעט - דיסקוסיע האט דער ענדעקישער לאגער אויסגענוצט אויף דורכצופיהרען אנ'אונגע - הערטע, ברוטאלע אנטיסעמיטישע העצע, וואס איז געווען אויסגערעכנט צו בעווירקען די נידריגסטע אינסטינקטען פון די אונבעוואוסטזיניגע שיכטען פון דער פוילישער בעפעלקערונג. אויף אזא אופן ווילען די ענדעקעס אפציהען די אויפמערקזאמקייט פון ארבייטער און קליינבירגער פון די, וועלכע זענען שולדיג אין זייער נויט. געגען דעם ברוטאלע[illegible] שיסטיש־אנטיסעמיטישען אנפאל פון די [illegible] אויף די סאציאליסטישע און יודישע ראטמענ[illegible] שטאט־ראט פראטעסטירען מיר צום שארפסטען און ערקלער, אז איך וועל שטימען געגען בודזשעט.

די דעקלאראציע פון די פעראייניגטע יודישע פראקציעס האט געלייענט ראטמאן מינצבערג, די דעקלאראציע פון די ציוניסטען ראטמ. ביאלער, פון די סאציאליסטען — ראטמאן וואלטשאק און פון די „פועלי ציון" — ראטמאן האלענדערסקי.

דאן לייענט ראטמאן וואלטשינסקי (בעבע) די דעקלאראציע פון זיין פראקציע, ער ערקלערט, אז צווישען דער בעפעלקערונג האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג די פלומרשטע איינסבעסערונגען פון די ענדעקעס צום בודזשעט. דאס אפווארפען די סובסידיע פארן דענקמאל פון

מארשאל פילסודסקי, וועלכער איז דער ערשטער עהרען-בירגער פון לאדז

איז א פערשוועכונג פון א היילינקייט, דאס אפוואר- פען די סובסידיעס פאר די פייערלעשער פאר'ן פוי- לישען טעאטער, פאר דער „וואלנא ווסעכניצא" און פאר זעהר פיל נוצליכע אינסטיטוציעס איז געווען דיקטירט פון ענדעקישען פארטייאישען דעמאגאגיע, דעריבער פראטעסטירט די „בעבע"־פראקציע ווי אמשארפסטען געגען אזא האנדלונג פון דער צופעלי- גער מעהרהייט און ערקלערט, אז זי וועט שטימען גע געגען בודזשעט.

ס'לייענט נאך א דעקלאראציע דער פארשטעהער פון כ. ד. פאטאפטשוק, וועלכער ערקלערט אויך צום סוף, אז די כאדעקעס וועלען שטימען געגען בוד - זשעט.

דאן נעמט א ווארט דער ענדעקישער פרעזעס פאדגורסקי. ער זאגט צווישען אנדערן: ביים אנהויב פון די בודזשעט - דעבאטען האט מען אונז חושד געווען, אז מיר ווילען נישט דעם בודזשעט און די לינקע זייט האט איהם פערטיידיגט. איצט ווייזט זיך ארויס, אז מיר זענען פארן בודזשעט און די לינקע זייט איז געגען איהם. די שולד שרייבט מען צו אונז, יוויל מיר האבען געשטראכען פערשידענע פאזיציעס, מיר זאגען אפען, אז

יודישע פאזיציעס וועלען מיר ווייטער שטרייכען

וויל די יודען טארען נישט געניסען דאפעלט (?) פון דער שטאט. ביז איצט האבען יודען צופיל בעקו- מען, איצט דארף מען זיי גארנישט געבען. מ'האט אונז דא פארגעווארפען, זאגט פאדגורסקי, פאגראם- טענדענצען, אבער דאס אנרופען זיך פון דער לינ - קער זייט האט די דאזיגע טענדענץ ארויסגערופען, איהר האט דערגרייכט דאס, וואס איהר האט גע - וואלט, איהר האט געוואלט אוואנטורעס, מיר האבען זיך געלאזט מיטרייסען, ווייל מיר האבען טעמפע - ראמענט און היים בלוט, אייך האט זיך דאס איינ- געגעבען. אויב אין שטאט־ראט איז נאך פארהאן א מעהרהייט פון 1 אדער 2 שטימען און יעדער אפשטי- מונג איז נאר א צופאל, איז דאס אויך די שולד פון דער לינקער זייט, ווייל מיר האבען געהאט 39 ראט- מענער און איהר האט אנגעווענדעט אלע מיטלען אפצורייסען פון אונז שטיקער און די 4 בארעקעס האבען זיך אפגעריסען. צוליב דעם האבען מיר גע - מוזט ווערען אנ'אפאזיציאנעלע גרופע, מיר זענען ווירקליך בייזוויליג, ריקזיכטסלאז און האבען נישט קיין רחמנות, ווייל מיר געפינען זיך אין דעם איצ- טיגען שטאט־ראט אין אזא לאגע, אז מיר קענען נישט אנדערש זיין. איך בין אנ'עלטערער מענש און בין גענייגט צו קאמפראמיסען, אבער די לעצטע 9 יאהרען פון רעגירען אין אונזער מלוכה האבען אונז אויסגעלערנט צו זיין ריקזיכטסלאז, ווייל מען איז געגען אונז אויך אזוי. אונזער פרעזידיום איז ביז היינט נאך נישט בעשטעטיגט, איהר דארפט דערי - בער נישט צו אונז אפעלירען, ווייל דאס איז נאר גאאיוויטעט. איך בין גענייגט צו קאמפראמיסען, די יוגענד איז אבער ריקזיכטסלאז און

די יוגענד, וואס וועט קומען נאך אונז וועט זיין נאך .מעהר ריקזיכטסלאז

מיר וועלען זיין צופרידען, אויב דער שטאט־ראט וועט איצט פונאנדערגעלאזען ווערען, ווייל די פער- אנטווארטליכקייט וועט פאלען אויף די איבריגע פראקציעס און אויפ'ן רעגירונגס-קאמיסאר. איך וויים, אז דאס זענען שוין די געזעגנונגס-זיצונגען פון איצטיגען שטאט-ראט, דעריבער וויל איך אייך עפעס זאגען ביים געזעגנען זיך. איך פאדער אויף אלע מיינע קאלעגען, וועמען מען האט צוגעזאגט פאסטענס אדער געלד פאר פעררעטען די ענדעקישע ראטמענער־גרופע זיך אויפצושטעלען. ס'שטעלען זיך אויף די ענדעקישע ראטמענער: באראנאווסקי, בעל- קא, מילאך, פאדגורסקא, גאלאנזקא, מילער, נאוורא- צקי און סאטניצקי.

די ענדעקישע אנהענגער אויף דער גאלעריע מא- כען אנ'אונגעהויערען טומעל, זיי דראהען די לינקע ראטמענער, דער קאמיסאר בעפעהלט אפצוריינינען די גאלעריע, אבער די סקאנדאליסטען הויבען זיך אן צו שלאגען מיט די וואזשנים. סוף כל סוף גיט זיך איין אפצוריינינען די גאלעריע, עטליכע פון די סקאנדאליסטען זענען דעריבער ארעסטירט געווא - רען ביים ארויסגעהן פון שטאט־ראט בנין.

דאן טרעט צו דער קאמיסאר אפצושטימען דעם בודזשעט „ען בלאק". דער בודזשעט זעהט פאר אין די הכנסות 30,254,489 זל., און די הוצאות 28.164.656 זל., דער עודף בעטרעפט 2.089,833 זל. דער עודף ווערט איבערגעווארפען אויף דער אינ- וועסטיציע־בודזשעט. ביי דער אפשטימונג ווייזט זיך ארויס, אז פאר'ן בודזשעט האבען געשטימט 35 ראטמענער (34 ענדעקעס און דער דייטש קאהלערט) און געגען אלע איבריגע 36 ראטמענער, אזוי אז

דער בודזשעט איז אפגעווארפען גע- ווארען

דער רעגירונגס - קאמיסאר האט נישט אנטייל גענומען אין דער אפשטימונג, ער ערקלערט, אז אזא פאל געשעהט דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פון די זעלבסטפערוואלטונגען און די אויפזיכטס - מאכט וועט איצט דארפען דעצידירען וואס צו טון.

דאן ווערען געוועהלט 10 אפיקונעס און 20 פערטרעטער פון דער אפטיילונג פון געזעלשאפטלי- כער שוץ, די יודיש־בירגערליכע פראקציעס האבען אריינגעטראגען אנ'איינהייטליכע ליסטע, פון יודען זענען צווישען די אפיקונעס געוועהלט געווארען ראטמ. רוס און ה' לובלינסקי, פערטרעטער: גראם- מאן און גאלדמאן.

דאן רעפערירט דער קאמיסאר וואיעוואדזקי די פראגע וועגען נעהמען די אינוועסטיציע־הלואה אין דער הויך פון 10 מיליאן זל. ער גיט בפרטיות אי - בער דעם פלאן פון די ארבייטען, וועלכע וועלען

פאר דעם געלד פון דער הלואה

אדורכגעפיהרט ווערען אין קומענדיגען יאהר (דעם פלאן האבען מיר געכטען געברענגט אין בעריכט פון דער פינאנץ־קאמיסיע ביים שטאט- ראט), דאן ערקלערט ער, אז די הלואה וועט ארויס- געלאזען ווערען אין אבליגאציעס פון 100, 500, 1000 און 5000 זלאטיס אין גאלד אויף 6 פרא - צענט א יאהר, זי וועט אמארטיזירט ווערען אין פערלויף פון 30 יאהר דורך האלב־יעהרליכע לאסא- וואניעס.

אמת, זאגט דער קאמיסאר ,אז מ'דארף נישט צופיל בעלאסטען די שטאט. אבער אין דער איצטיגער צייט פון קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט ווען מען קען שוין נישט מאכען קיין שום אפ- שפארונגען אין געוועהנליכען בידזשעט, נאר פער קעהרט מ'דארף אין דער צייט פון נויט פערגרע- סערען די הילף פון דער געזעלשאפטליכער שוץ פון געזונדהייטס-וועזען און בילדונגס-וועזען, מוז מען די הלואה נעהמען כדי צו בעשעפטיגען די אר- בייטסלאזע און אדורכפיהרען די נויטיגע שטא- טישע ארבייטען .

דער ענדעק אדוו. קאוואלסקי טרעט ארויס גע- געז דער הלואה. קודם כל, זאגט ער, ווייסט מען נישט ווער ס'וועט האבען די הלואה און ווער ס'וועט זי נעהמען, ווייל צום קאמיסאר האבען מיר נישט קיין צוטרוי. ער האט גרינגגעשעצט די בעשלוסען פון דער מעהרהייט. אזוי האט ער נישט געוואלט אפ - שטימען דעם פארשלאג צו בעזייטיגען אלע יודען פון דער שטאט־פערוואלטונג און האט נישט ארויס- געפיהרט דעם בעשלוס וועגען „אריער"־פאראגראף אין דער ליטערארישער פרעמיע, דער קאמיסאר פער שטעהט נישט אז דאס בלעטעל פון דער געשיכטע האט זיך איבערגעדרעהט און

מיר מוזען פטור ווערען פון די יודען

מיר פערשטעהען, אז די גאנצע מעשה מיט'ן בודזשעט און איצט מיט דער הלואה איז נאר א טריק, כדי צו געפינען א מאמענט אויף פונאנדער - צולאזען דעם שטאט־ראט.

פארוואס איז מען געקומען מיט דער הלואה צום [illegible] שעה?

— וואס פאר א שעה? — פרעגט דער קאמיסאר קאוואלסקי ווייס נישט וואס דערויף צו ענט - פערן און רעדט ווייטער אז די קאמיסיעס פאדערן אנ'אויספארשונגס - קאמיסיע צו קאנטראלירען די עפענטליכע ארבייטען.

דאן נעמען א ווארט וועגען דער הלואה די פאר- שטעהער פון די בעזונדערע פראקציעס.

די סאציאליסטישע פארשטעהער וואלטשאק, מיל מאן און האלענדערסקי זענען איינציגען פאל פאר דער הלואה, ווייל מ'קען בעשעפטיגען א גרויסע צאהל ארבייטסלאזע, הגם אין פרינציפ זענען זיי פאר שעפען הכנסות פון בעשטייערן די פערמעגליכע קלאסען. די יודישע פארשטעהער מינצבערג און ד"ר קרויש זאגען זיך אויך ארויס פאר דער הלואה, אויך די „בעבע"־פארשטעהער באראוצקי, וואלטשינ- סקי און שניידער, אויך דער כאדעק פעטערמאן זא- גען זיך ארויס פאר דער הלואה. ביי זיין רעדע זאגט דער כאדעק פעטערמאן אוים סודות פון ענדעקישען קלוב, וואו ער האט זיך געפינען עטליכע וואכען. ער דערצעהלט, אז די מיטגלידער פון ענדעקישען קלוב האבען פשוט טעראריזירט זיי זאלען שטימען אזוי ווי די גדולים ווילען.

נאך דעם ווי עס רעדט נאך בעל- קא געגען דער הלואה, טראגט ד"ר קרויש ארוין א פארשלאג איבערצורייסען די דיסקוסיע. די ענ - דעקעס זאגען זיך ארוים געגען דעם, דער פארשלאג ווערט דאך אנגענומען, צוליב דעם

פערלאזט די ענדעקישע פראקציע דעם זאל

דער דייטש קאהלערט בלייבט אבער אין זאל און צוליב דעם איז פארהאן א קווארום, צום אנ- נעהמען די הלואה דארפען זיך אויפ'ן זאל געפינען צוויי דריטעל פון די ראטמענער, אזוי ווי דאס איז נישטא, טרעט מען צו צו בעטראכטען די איבריגע פונקטען פון דער טאג־ארדנונג.

ס'ווערט אנגענומען דער פארשלאג פון כ.ד., אז א דעלעגאציע פון שטאט ראט זאל אינטער ווענירען אין מיניסטעריום צו פערגרעסערען די קרעדיטען פאר דער לאדזער שטאט פערוואלטונג, כדי צו בעשעפטיגען א גרעסערע צאהל ארבייטס- לאזע. ווען די ענדעקעס זעהען, אז מ'בעטראכט אנדערע פונקטען, קומען זיי צוריק אריין אין זאל, דעמאלס ערקלערט אבער דער פארזיצער, אז ער טרעט צו אפצושטימען די הלואה. די ענדעקעס געהען ווידער ארוים פון זאל.

מען מוז ווידער צוטרעטען צו אנדערע פרא גען, אין דער דעלעגאציע צום מיניסטעריום ווערען אויסגעוועהלט די ראטמענער גזשעגאנשאק, טשער ניק, פאוולאק, טראווקאווסקי, אורבאך, מינצבערג און יאחל. דאן זאגט זיך דער פארזיצער אפ אפצו שטימען דעם דרינגענדען פארשלאג פון די סאציא ליסטען וועגען דעם, אז דער שטאט ראט זאל פרא טעסטירען געגען דער וואהל ארדינאציע צום סיים און סענאט. דער פארזיצער מאטיווירט דאס דער- מיט, אז דאס איז א פאליטישע פראגע, וואס געהט נישט אריין אין דער קאמפעטענץ פון שטאט ראט.

דער פארשלאג פון כ. ד. וועגען טראמוואי- פערקעהר ווערט איבערגעשיקט אין דער קאמיסיע. דאן ווערט אנגענומען א פארשלאג צו וועהלען א קאמיסיע, וואס זאל אויספארשען די אלגעמיינע לאגע אויף די עפענטליכע ארבייטען, די קאמיסיע בעשטעהט פון 11 ראטמענער: 6 ענדעקעס, 1 „בעבע", 1 סאציאליסט, 1 כ. ד, און 2 יודען, די ערשטע זיצונג פון דער קאמיסיע מוז פארקומען אין פערלויף פון א וואך צייט, די גאנצע ארבייט און דער בעריכט מוז אפגעגעבען ווערען שפעט סטענס אין 6 וואכען ארום.

נאכן אנגעהמען דעם דאזיגען פארשלאג וויל ווידער דער רעגירונגס קאמיסאר אפשטימען די הלואה. די ענדעקעס ערקלערען אבער, אז

זיי וועלען ווידער פערלאזען די זיצונג

[illegible] קענען בעשטעהען ווייטער צו בלייבען, אויב מוועט, זיי געבען די ווייטערדיגע מעגליכקייט צו דיסקוטירען אין דער פראגע.

די סאציאליסטען טראגען דאן אריין א פאר שלאג צו רעווידירען דעם בעשלוס צו שליסען די דיסקוסיע מכח דער הלואה, דער פארשלאג ווערט אנגענומען און די דיסקוסיע הויבט זיך ווידער אן.

דער זייגער איז שוין האלב צוויי, צום ווארט זענען פערשריבען דערווייל 10 רעדנער, די פאר שלאגען צו בעגרעניצען די רעדנער צייט ווערען אויך אפגעווארפען.

באלד איז קלאר געווארען, פארוואס די ענדעקעס האבען געוואלט דיסקוטירען. דער ענדעק קאזשוכאווסקי האט ערקלערט, אז די גאנצע מעשה מיט דער הלואה איז א יודיש שפיצעל, ווייל ס'איז שטענדיג אזוי געווען, אז ווען דער פריץ האט געדארפט געלד, האבען זיך די יודען אנגעהויבען ארום איהם צו דרעהען.

די יודישע ראטמענער האבען זיך איינגע האלטען נישט צו רעאגירען. באלד איז אבער ארויף דער צווייטער ענדעק גזשעגאושאק, וועל כער האט געזאגט, אז די הלואה איז נאר פאר יודען, ווייל אויב ס'וועט זיין געלד, וועלען זיין דאסטאוועס און אז ס'וועלען זיין דאסטאוועס, ווע לען דאס בעקומען די יודען.

דעמאלט האבען אלע יודישע בירגערליכע ראטמענער דעמאנסטראטיוו פערלאזען די זיצונג.

ביז 4 א זייגער האט זיך געצויגען די זיצונג, לסוף איז דער הלואה פראיעקט אויף 10 מיליאן זל. אפגעווארפען געווארען. די היינטיגע זיצונג פון שטאט ראט וועט אזוי ארום נישט פארקומען.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 19 יוני 1935

פון יאהר צו יאהר פערניכטעט דער פעלקער-בונד זיין מאראלישע קראפט

וועגן דער בעקאנטער רעדע פון פרינץ אף אועלס צו די ענגלישע קאמבאטאנטען שרייבט געארג בערנהארד אין „פאריזער טאגעבלאט" צווישען אנדערעם פאלגענדעס:

אין דער רעדע אין וועלכער דער פרינץ אף אועלס האט רעקאמענדירט די אמאליגע ענגלישע פראנט-סאלדאטען צו בעזוכען דייטשלאנד, האט ער אויך געזאגט פאלגענדעס: „מיר אלטע סאלדאטען האבען אלע שוין לאנג פערגעסען דעם קריג". דאס שטימט זיכער אויף די קריגער-ארגאניזאציעס פון אלע פעלקער, אבער בשום אופן נישט אויף דעם לאנד איבער וועלכען עס רעגירט אדאלף היטלער. דארט ווערט פריש געהאלטען אין זכרון דער קריג. ער ווערט די יונגסטע קינדער אין די שולען איינגעפלאנצט. און די זעלבע שיכטען וואס זענען אין א גרויסען טייל שולדיג געווען אין אויסברוך פון קריג, בענוצען היינט זייער צוריק-ערא-בערטע מאכט, כדי צוצוגרייטען זיך צום קריג. בעזונדערס אין דעם ליגט די סכנה פון דער איצטיגער ענגלישער פאליטיק. וואס די ענגלענדער זע הען נישט דעם אונטערשיד צווישען דעם טראכטען און פיהלען אין היטלער-לאנד און דעם פאציפיסטישען עמפינדען פון דער איבעריגער ציוויליזירטער וועלט. אין דייטשלאנד האט מען די פאציפיסטען טויט-געשלאגען און די מאכט-האבער האבען ביי זיי צוגענומען זייער פאציפיסטיש ווערטער-בוך, בכדי דערמיט צו גענארען די וועלט וועגען זייערע אמת'ע כוונות.

עס זענען שוין לאנג אוועק די צייטען ווען מען האט דאס ענגלישע פאלק געהאלטען פאר דעם געוויסען פון דער וועלט. די ענגלישע רעגירונג האט שטענדיג — ווי אלע רעגירונגען — געשטעלט די מלוכה-אינטערעסען העכער ווי די פראגען פון מאראל און עטיק. אבער די עפענטליכע מיינונג איז דארט שטענדיג געווען וואך און שטארק. און אפט זענען בריטישע רעגירונגען געצוואונגען געווארען זייער פאליטיק צוצופאסען צו דער דאזיגער עפענטליכער מיינונג. וואו ע"ג איז נאר ערגעץ געשעהען א מאסען-אומרעכט, וואו עס זענען נאר בעדראהט געווארען די גרונדגעזעצען פון ציוויליזאטארישען צוזאמענלעבען פון די מענשען, וואו עס זענען נאר פארגעקומען רעליגיעזע פערפאלגונגען, באלד האט דאס עפענטליכע געוויסען ערוואכט ביז טיף אין די מאסען פון דעם קריסטליך פעראנלאגטען ענגלישען פאלק. איצט שיינט עס, אז אלץ איז דארט אפגעשטומפט געווארען. מען בעמיהט זיך דאס אומרעכט, וואס געשעהט ערגעץ-וואו, צו „פער-שטעהען", אדער מען מאכט זיך איינגאנצען נישט זעהענדיג. אפטמאל זעהט עס אויס ווי מען וואלט אין ענגלאנד געהאט סימפאטיעס פאר בארבאריזם:: מען פערטיידיגט אין ענגלאנד דאס היטלער-דייטשלאנד און אביסיניען.

די רעזולטאטען פון פערשידענע אויספארשונגען אין אביסיניען, אין שייכות דערמיט, וואס דאס לאנד איז פלוצלינג געווארען אזוי אקטועל, בערעכטיגען צושטעלען פאלגענדע פראגען: ווי קומט אייגענטליך אביסיניען אין פעלקער-בונד? מען דארף זיך דא ד'ערנסט בעטראכטען, צי מען וואלט נישט בעדארפט פאדערען א געוויסען מינימום פון ציוויליזאציע, ביים אויפנעהמען פעלקער אין פעלקער-בונד. מען קען דאך נישט לייקענען, אז אביסיניען ווערט נאך היינט בעהערשט פון א גרויזאמען ווילדען שבט, און אז די שקלאפעריי געהערט נאך דארט איצט צו די געזעצליכע אינסטיטוציעס דער קולטורעלער צושטאנד פון אביסיניען און דער גורל פון הונדערטער טויזענדער איינוואוינער וועט זיכער נייעט זיין הארטער אונטער דער איטאליענישער השפעה, ווי ער איז איצט.

דער שעפער פון פעלקער-בונד, דער אמעריקאנישער פרעזידענט ווילסאן, האט אין רעדעס און פייערליכע פראקלאמאציעס ערקלערט, אז זיין לאנד איז אריין אין קריג, בכדי צו קעמפען פאר דער דעמאקראטיע, און אז די וויכטיגסטע אויפגאבע פון פעלקער-בונד דארף זיין אויסצוברייטערען און צו דערהאלטען די דעמאקראטיע. דערווייל זעבען אבער א רייהע מלוכות אפגעטרעטען פון ווילסאנ'ס פרינציפ מיט רעכט האט מען דערפון נישט געצויגען קיין קאנסעקווענצען וועגען זייער צוגעהעריגקייט צום פעלקער-בונד, הגם מ'האט זיך אפגעגעבען א דין-וחשבון וועגען די שוועריגקייטען וואס ענטשטעהען ביים אינטערנאציאנאלען צוזאמענארבייטען. ווי נאר מען זאגט זיך אפ פון דעמאקראטישען פרינציפ. ווייל עס איז דאך אונוואהרשיינליך, אז מלוכות וועלען זיין גענויגט אנצווענדען אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק דעם דעמאקראטישען פרינציפ, אויב איבעראל אין לאנד זענען מאכט און געהאלד דער מאסשטאב פון זייערע האנדלונגען. אבער: צי דארף מען געהען אזוי ווייט, דאס מען זאל ביים אויפנעהמען אין פעלקער-בונד נישט מאכען מעהר קיין אונטערשיד צווישען די מאדערנע קולטור-פעלקער און יענע פעלקער, וואס זייער געזעצגעבונג איז נאך שטעהען געבליבען אויף דעם זעלבען שטאנד, ווי דאס איז געווען מיט הונדערטער יאהרען צוריק?

די פעלקער-ליגע פיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען שקלאפען-האנדעל און איינער פון איהרע מיטגלידער האט נאך שקלאפעריי אלס מלוכה — אינסטיטוציע. די פעלקער-ליגע נעהמט אן בע-שלוסען געגען אינטערנאציאנאלען טערראר. און איינציגע מיטגלידער אונטערהאנדלען מיט א מלוכה ווי היטלער-דייטשלאנד, וואס האט די אינטערנאציאנאלע טעראריסטישע פראפאגאנדע אויסגעבויט צו א בעזונדערע ספעציאליטעט. שוין יאהרען ווי דער פעלקער-בונד בעמיהט זיך וועגען אינטערנאציאנאלע ענטוואפנונגען און שלום-פערזיכערונגען. און איינער פון זיינע מיטגלידער, דאס שלום-זוכענדע כינע, ווענדט זיך כסדר מיט בקשות קיין גענף, מען זאל עס שיצען געגען אנגריף פון די יאפאנער, וואס זענען שוין אריבערגעקלעטערט די כינעזישע מויער און געפינען אויפ'ן ערעבערונגס צוג אין דעם עלטעסטען כינע.

הינטער דעם פעלקער-בונד איז קיינמאל נישט געשטאנען וועלכע עס איז מאכט, וואס זאל קענען אימפאנירען. און זיין מאראלישע מאכט, וואס וואלט אפשר געקענט אויסגלייכען דעם מאנגעל אין פאקטישער מאכט, פערניכטעט דער פעלקער-בונד זיך אליין פון יאהר צו יאהר. עס וועט שוין באלד מעהר גארנישט זיין ווי נאר א קלוב פון רעגירונגס פערטרעטער, וואס וועלען זיך קענען אין די זאלען — אזוי לאנג ווי זיי וועלען צאהלען מיטגלידס-בייטראג — זיך פערוויילען. אפשר איז אזא דיפלא מאטען מאסע נוצליך. אבער ווילסאן וואלט זיכער געזעפענט א פאר גרויסע אויגען, ווען ער וואלט געקענט בעטראכטען זיין נישט-געלונגען קינד.

מיליטעריש-סטראטעגישע בעדייטונג פון די דייטשע אויטאסטראד-ען

3,5 מיליארד מארק אויף צו בויען נייע אויטא-וועגען

אין דער מאסקווער „פראוודא" איז פערעפענטליכט אן אינטערעסאנט ארטיקעל וועגען דער מיליטעריש-סטראטעגישער בעדייטונג פון די דייטשע אויטאסטראדען (ספעציעלע שאסען פאר אויטאמאבילען). מיר ברענגען דא מיט קירצונגען דאס דאזיגע ארטיקעל:

אין שייכות מיט דעם בויען פון אויטאסטראדען פערזיכערען די נאציאנאל-סאציאליסטען, אז זיי האבען די ערשטע אויפגעהויבען די פראגע פון אויטאמאביליזאציע פון דייטשלאנד און דאס בויען מוטאר-וועגען. די היסטארישע פאקטען זאגען אבער, אז די נאציאנאל-סאציאליסטען זענען נאר די אויספיהרער פון די פלענער, וואס זענען שוין אנגעצייכענט געווארען צום סוף פון דער וועלט-מלחמה דורך דער דייטשער מיליטערישער אנ-פיהרונג.

די מאסען אויטא-טראנספארטען אויף אלע פראנטען האט שוין בעת דער מלחמה געשטעלט די פראגע וועגען בויען ספעציעלע סטראטעגישע וועגען, אזוי גערופענע אויטאסטראדען. די דאזיגע וועגען דארפען ענטשפרעכען פאלגענדע בעדינגונגען: זיי דארפען זיין פעסט געבויט, ברייט און דארפען געבען די מעגליכקייט צו פאהרען מיט א בעדייטענדער שנעליגקייט. די סטראטעגישע בע-דייטונג פון די דאזיגע אויטאסטראדען שטייגט א סך איבער די גרעניצען פון ברענגען אין ארדנונג די וועגען פון דער מלוכה. אין א רעדע, וואס היטלער האט אין 1934 געהאלטען אויף אן'אויטא מאביל-אויסשטעלונג האט ער געזאגט: „אין פער-גלייך מיט די מערב'דיגע שכנישע גרויסע אייראפעאישע מלוכות, דארף דייטשלאנד האבען 3 מיליאן אויטאס. פאקטיש אבער האט דייטשלאנד נאר עפעס מעהר ווי 500,000". היטלער האט נאך צו-געגעבען, אז אזא אינדוסטריעל לאנד ווי דייטשלאנד וואס האט 50 גרויסע שטעט, מוז האבען אזא אויטא-טראנספארט-מארק ווי אלע אייראפעאישע מלוכות צוזאמענגענומען. אזוי ארום האט היטלער עפענטליך פראקלאמירט דאס פראגראם פון אזא אויטא-טראנספארט, וואס שטייגט ווייט איבער די געוועגליכע ווירטשאפטליכע בעדערפענישן פון לאנד.

דעם 23 סעפטעמבער 1935 האט היטלער פערזענליך געעפענט דעם בוי פון דער ערשטער אויטא-סטראדע אין פראנקפורט ביים מיין. צו דער ארבייט זענען מאביליזירט געווארען 700 ארבייטער פון די „לאגערען פון ארבייטס-דינסט". איצט זענען בעשעפטיגט ביים בויען אויטאסטראדען 93,000 ארבייטער און אין משך פון יאהר וועט זייער צאהל פערגרעסערט ווערען ביז 120,000 מאן. א חוץ דעם זענען נאך ביי די געהילף-ארבייטען אין די שטיין-האקערייען, ביים בויען בריקען א.א.וו. בע-שעפטיגט נאך 150 טויזענד ארבייטער.

פון די 7 טויזענד קילאמעטער אויטאסטראדען וואס איז פארגעזעהען אין פראגראם, ווערען איצט געבויט 1500 קילאמעטער, נאך 1500 ווערען איצט צוגעגרייט צו דער ארבייט און פון 2 טויזענד קילאמעטער ווערען אויסגעארבייט פלענער. וועגען פער-נעהם פון די ארבייטען זאגען עדות פאלגענדע ציפערען: עס זענען אויסגעגראבען געווארען 60 מיליאן קוביק-מעטער ערד. עס איז בעארבייט געווארען 800 טויזענד קוביק-מעטער בעטאן, 90 טויזענד קוביק-מעטער אייזען-בעטאן און 72 טויזענט ט:אן שטאל און אייזען. צוזאמען זענען שוין אפגעארבייט געווארען 18 מיליאן ארבייטס-טעג.

ארויסטרעטענדיג אויף א רעדע דעם 1-טען מאי 1934 אויף אן'ארט וואו מען האט אנגעהויבען צו בויען אן'אויטאסטראדע, האט היטלער ערקלערט אז אין יאהר 1934 וועט אויסגעגעבען ווערען אויף צו בויען אויטאסטראדען 3—2 מיליארד מארק. א קילאמעטער פערטיגע אויטאסטראדע בעטרעפט 700—500 טויזענד מארק. דאס הייסט, אז דאס אויסבויען די געפלאנטע 7000 קילאמעטער וועט אפקאסטען איבער 3,5 מיליארד מארק.

די דייטשע אויטאסטראדען קרייצען זיך נישט צווישען זיך, אדער מיט אנדערע וועגען אויף קיין שום ארט. די טיילען זיך אויף צוויי וועגען, וואס זענען ברייט 7 און א האלבען מעטער. צווישען די וועגען געפינט זיך א ספעציעלער גרינער פאס. די מאטעריאלען, וואס ווערען בענוצט צום בוי זענען אזוי בערעכענט, אז עס זאל נישט זיין קיין אונטערשיד אין דעם ווידערשטאנד ביי טרוקענעם אדער נאסען וועטער. דערמיט ווערט געזיכערט די שנעליגקייט און זיכערקייט. בעזונדערס ווערט גע-לעגט אכט אויף די מאסיווקייט פון די בריקען. א רייהע ספעציעלע בריקען זענען שוין פערטיג. אויף די 7000 קילאמעטער אויטאסטראדען וועט אויס-געבויט ווערען אן'ערך 10,000 בריקען.

לענ: אויס פון ד יאויטאסטראדעס וועלען זיך געפינען רעזערוואארען מיט בענזין, רעמאנט - ווארשטאטען, גאראזשען און פערשידענע סקלאדעס און לאגערען. יעדע מאטאריזירטע איינהייט וועט קענען פיהרען מיט זיך בענזין אויף 500—600 קילאמעטער. אלץ וועט זיין אזוי איינגעארדענט, אז אפילו די לאסט-אויטאס וועלען קענען געהען מיט א שנעליגקייט פון 80 קילאמעטער אין א שעה. אלע אויטאסטראדען פיהרען צו די גרעניצען און דווקא אין די פונקטען, אין וועלכע, ווי מען נעמט אן, עס וועלען זיך ענטוויקלען קריגס-אפעראציעס און דער אנגריף פון די דייטשע ארמעען.

בעזונדערס ווערען די אויטאסטראדען צוגע-פיהרט צו די געגענדען פון פראנקרייך, בעלגיען, שווייץ, טשעכיען, פוילען און דורך מזרח-פרייסען צו ליטע.

אין דער אייראפעאישער מיליטערישער פאך-פרעסע ווערט געבראכט די טראג-פעהיגקייט פון די דייטשע אויטאסטראדען. דאס קאנסטרואירען ספעציעלע לאסט-אויטאס (מיט א שנעליגקייט פון 70—80 קילאמעטער אין דער שעה) גיט די מעג-ליכקייט צו פערגרעסערען דעם מארשרוט פון אזא מאשין אויף 1000 קילאמעטער אין מעת-לעת, און אפילו נאך מעהר. ביי אזעלכע בעדינגונגען איז גאנץ מעגליך אריבערצווארפען אן'ארמעע פון 5 שיסער-קארפוסען פון דער מערב-גרעניץ אויף דער מזרח-גרעניץ אין משך פון 14—16 שעה. ביי א געהעריגער צאהל אויטאס, איז דא נישט פאראן קיין שום שוועריגקייטען.

די דייטשע אויטאסטראדען וועלען דעריבער געבען די מעגליכקייט דער דייטשער מיליטערישער אנפיהרונג צו קאנצענטרירען מיליטערישע שטורם-גרופען אין דעם פונקט אין וועלכען זיי וועלען עס געפינען פאר נויטיג.

100.000 זעלבסטמארדען א יאהר

דער רעקארד פון זעלבסטמארדען שלאגט עסטרייך

עס איז זיך שווער פארצושטעלען, וואס פארא גרויסען מאסשטאב עס האט אנגענומען אין אונזער צייט די זעלבסטמארד-מגפה. אין משך פון 19-טען יאהר-הונדערט זענען אויף דער גאנצער וועלט בעגאנגען זעלבסטמארד איבער צוויי מיליאן מענשען. אין 20-טען יאהר-הונדערט איז דער צושטאנד נאך פערערגערט געווארען אין אונזער עפאכע נעהמען זיך דאס לעבען אויף דער גאנצער וועלט אן'ערך 100 טויזענד מענשען יעהרליך, ד. ה. אז דורך 20 יאהר בעגעהען זעלבסטמארד צוויי מיליאן מענשען, אזויפיל וויפיל אין גאנצען פערגאנגענעם יאהר-הונדערט.

די דאזיגע ערשיינונג איז זעהר מערקווירדיג און זעהר קאמפליצירט. אגרויסע צאהל זעלבסט מארדען האבען קודם-כל די לענדער מיט א הויכער ציוויליזאציע. עס מוז אבער פעסטגעשטעלט ווערען אויך אויסנאהמען פון דאזיגען געזעץ. פון די 5 ערד-טיילען געהט אויפ'ן ערשטען ארט אייראפא. אויף די הונדערטס טויזענד זעלבסטמארדען, וואס ווערען בעגאנגען יעהרליך, פאלט אויס 65 טויזענד אויף אייראפא. דאס איז א זעהר הויכע פראצענט-צאהל אין אייראפא וואוינען קו"ם 25 פראצענט פון דער מענשהייט, זי ווייזט אבער אויף 65 פראצענט פון אלע זעלבסטמארדען.

אין אייראפא ווידער ווייזען ארויס די גרעסטע צאהל זעלבסטמארדען אין דער צייט פון 1927—1931: עסטרייך, אונגארן, טשעכאסלאוואקיי, דייטשלאנד, שווייצאריען אויך עסטלאנד און ליטע; די קלענסטע צאהל זעלבסטמארדען ווייזען ארויס: אירלאנד, גריכענלאנד, שפאניען. די אונטערשידען זענען בעדייטענד. בעת אין אירלאנד בעגעהען זעלבסטמארד יעהרליך 34 פערזאן אויף יעדען מיליאן איינוואוינער, קומט אויס אין עסטרייך 372 זעלבסטמארדען אויף יעדען מיליאן.

אין פוילען שטיצט זיך די סטאטיסטיק פון זעלבסטמארדען אויף די ציפערען פון דער הויפט-פאליציי-קאמאנדע אין ווארשא. די ציפערען נע-מען ארום אבער נאר די פאליציילין-פארגעשטעלטע זעלבסטמארדען, ווייל א סך פאלען ווערען בכלל נישט בעקאנט דער עפענטליכקייט. עס איז אבער אויך קלאר, אז נישט יעדער זעלבסטמארד, וואס ווערט נאטירט דורך דער פאליציי, ענדיגט זיך מיט טויט.

אין משך פון די לעצטע צעהן יאהר איז די צאהל זעלבסטמארדען אין פוילען געשטיגען פון 3922 אין יאהר 1925 אויף 4868 אין יאהר 1934 דאס הייסט, אויף 24 פראצענט. מען דארף אבער נישט פערגעסען, אז אין דערזעלבער צייט איז אויך געשטיגען די בעפעלקערונגס-צאהל. נעמט אבער די צאהל זעלבסטמארדען אויף יעדען מיליאן איינוואוינער וועט אויסקומען א דורכשניטס-צאהל 134 זעלבסטמארדען אויף איין מיליאן איינוואוינער אין 1925 און 148 זעלבסטמארדען אויף יעדען מיליאן אין 1934.

עס איז כאראקטעריסטיש, אז דער ווירטשאפטליכער קריזיס שפילט א קליינע ראלע אין די סיבות פון זעלבסטמארדען. אין דער צייט פון דער דייטשער אקופאציע פון יאהר 1916 ביז 1918 ווען אין ווארשא האט געהערשט ארימקייט און הונגער, האט זיך די צאהל זעלבסטמארדען פערקלענערט. אויך דער איצטיגער ווירטשאפטליכער קריזיס האט נאר אין א גאנץ קליינער מאס פער-גרעסערט די צאהל זעלבסטמארדען.

לויט די פאליצייאישע ציפערען דארף פעסט געשטעלט ווערען, אז פוילען האט ד יענסטע צאהל זעלבסטמארדען אין אייראפא. פוילען האט 148 זעלבסטמארדען אויף יעדען מיליאן, דייטש-לאנד — 266, טשעכאסלאוואקיען — 282, ליטע — 2,59, דעריבער דארף מען נעהמען אין אכט, אז די ציפער פון 148 זעלבסטמארדען אין פוילען ענטהאלט אויך די נישט געלונגענע זעלבסטמארדען די פאקטישע צאהל פון טויט זעלבסטמארדען, דארף דעריבער אנגענומען ווערען אויף העכסטענס 72 אויף יעדע מיליאן איינוואוינער. די קלענסטע צאהל זעלבסטמארדען אין אייראפא ווייזען ארויס: נארוועגיען — 66 אויף יעדען מיליאן, שפאניען — 52, גריכענלאנד — 47, אירלאנד — 34.

אויב מען נעהמט אן, אז די צאהל זעלבסטמארדען בעטרעפט העכסטענס, א העלפט פון אלע זעלבסטמארד פערזוכען, וועט מען פעסטשטעלען, אז אין פוילען בעגעהט מען 5 מאל ווייניגער זעלבסטמארד ווי אין עסטרייך, פיער מאל ווייניגער ווי אין טשעכאסלאוואקיען און אונגארן, דריי און האלב מאל ווייניגער ווי אין דייטשלאנד.

אין פוילען אליין ווייזט זיך ארויס, אז מעהר ווי א פירטעל פון אלע זעלבסטמארדען געשעהען אין ווארשא. אין 1934 זענען אין ווארשא בע-גאנגען געווארען 1300 זעלבסטמארדען אויף 4868 אין גאנץ פוילען. ווארשא ענטהאלט 3,6 פראצענט פון דער גאנצער בעפעלקערונג, זעלבסטמארדען אבער האט זי 27 פראצענט.

פון די בעזונדערע וואיעוואדזטעס, האבען די גרעסטע צאהל זעלבסטמארדען אין 1934 געהאט די שלעזישע וואיעוואדזטווע (233 אויף איין מיליאן), ווילנער (198), לאדזער (170). אמווייניגסטען זעלבסטמארדען זענען בעגאנגען געווארען: פאמערען (70), וואלינער (72) און קראקא (80).

—=—

יודען אין דער ענגלישער פראווינץ

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

זינט דער לעצטער וועלט מלחמה, ווען ענגלאנד האט פאקטיש פערמאכט איהרע טויערען פאר וועלכער עס איז אימיגראציע, האבען זיך אויך די יודען אין ענגלאנד עסטאביזירט (זעלטען ווער ס'איז צוריקגעפאהרען אין דער אלטער היים אדער אימיגרירט אין אנ'אנדערע לאנד) און כאטש אויבנאויף מערקט זיך נישט אזוי דער ספעציפישער ענגלישער שטעמפעל וואס יעדער יוד טראגט אויף זיך, איז אבער נעגוג אין לאנדאן מיט אזא איינעם כאפען א שמועס. נאר א קורצען שמועס אום צו דערפיהלען א גאר אנדערע יודען, וואס כאטש ער געדענקט נאך די נאלעוקעס. צי דעם קרעשטשאטאק, כאטש ער ווייסט נאך אלץ וואס קומט פאר אין דער אלטער היים, איז פאר איהם טאקע יענע היים אלט, א זאך פון דער ווייטער פערגאנגענהייט אין דער צייט וואס אין אנדערע לענדער איז „אלטע היים" בלויז א טערמין.

דאס ארט דענקען און בענעהמען פערשידענע זאכען, ווען אפילו פון ריין יודישען שטאנדפונקט, איז א שטיק ענגלישעס אין דעם פאראן. דער יוד אין ענגלאנד קאכט זיך נישט. זיינע נערוועז זענען נישט אזוי אנגעשטרענגט, ער זוכט נישט קיין רעטונג פאר קיינעם. ער האט צייט. ער טראכט, אז מען דארף די זאך גוט בעטראכטען. איינער וואס קומט פון דרויסען, פון א צווייטען, לאנד, וואו דאס לעבען איז א ברוינזענדעס און די נערוען אנגעשטרענגט. אזא איינער קאן נישט ווארטען און נאך מעהר קאן ער נישט בעגרייפען ווי אזוי קאן א יוד אנדערש זיין. ביי איהם ברענט א פייער און דער זיצט און טרינקט זיך טיי מיט מילך פונקט ווי דער ענגלענדער און האלט אז ס'איז גאר קיין פייער נישט. ס'וועט אפשר זיין א פייער. נאר דערווייל איז נאך צו פריה צו לעשען.

און אויב דער יוד אין לאנדאן איז אזוי, איז גאר אנדערש דער זעלבער יוד וואס וואוינט אין דער פראווינץ. ער האט נאך בעוויזען צו רעזערווירען אין משך פון אזוי פיל יאהרען זיין צוגעבונדענקייט צו אלעם וואס איז אמאל געווען מיט איהם פערבונדען. מ'קאן נאך היינט געפונען אין דער ענגלישער פראווינץ יודען וואס רעדען נאך אלץ פון דעם גערשווניפראצעס אין אמאליגען רוסלאנד, פון ביילים פראצעס א.א.וו. די מעשיות וואס מ'דערצעהלט איינער דעם צווייטען האבען נאך אלץ א שייכות צו יענער צייט, ווען מ'איז דארטען געווען יונג, די אלע נייע גרעניצען און מלוכות וואס זענען ענטשטאנען נאך דער מלחמה זענען ביי זיי נאך נישט אקטועל. פאראן אין לידז אנ'ענגלישע אינדוסטריעלע שטאט אין יארקשייר, א שטאטגארטען אין נארד סטריט, פרעגט א לידזער וואו איז דער נארד סטריט גארטען? — וועט ער אייך ענטפערען. אז ער ווייסט נישט פון אזא פארק ביי זיי אין שטאט. זאגט איהם אבער „שיני פארק" (א צונאמען פאר יוד אין ענגליש) וועט ער גלייך ווייזען. און דעם נאמען האבען חלילה נישט די ענגלענדער נעגעבען נאר די יודען אליין. דאס אין דער פלאץ וואו אלע יודען סיי אלטיטשקע, די וואס טוען שוין גארנישט און סיי די וואס האבען נישט קיין ארבייט, זיצען און דארטען ווערט די גאנצע וועלט פאליטיק בעטראכט. דארטען האט מען שוין סטאלינען דערשאסען אמאל פופציג,, און היטלער האט שוין געווים א פאר טוץ קינדער פון יודישע געליבטע. די אפענע קארטען! און מ'שמועסט פון אמאל, געזעלטען נישט דערלידיגט, מ'איז נאך נישט געקומען צו קיין אויסגלייך צווישען זיך און מ'קאן זיך פערלאזען אויפן ענגלענדער. אין אווענט אבער טרעפט מען זיך אין די הייזער, איינער קאן דעם צווייטען, זיין יחוס פון דער היים און זיין נייעם יחוס פון דאנען, אפענע קארטען! און מ'שמועסט פון אמאל, גזעזעלשאפטליך איז מען זעהר אפגעשטאנען, איז א מישמאש, וואס ס'טרעפט זעהר זעלטען ערגעצוואו. עס קאן געמאלט זיין אין דער פראווינץ, אז דער סעקרעטאר פון אנ'ארבייטער רינג בראנזשע זאל אין דער זעלבער צייט זיין א גבאי פון שוהל, א סעקרעטאר פון דער שוהל „חברה קדישא" און קאסירער פון א קצב.

עס קאן פונקט אזוי טרעפען אז איינער זאל זיין אין דער זעלבער צייט א אנארכיסט, סאציאליסט, ציוניסט און אנ'אנהענגער פון אזא מין ספעציעלען פאטענטירטען סאציאליזם וואס ענדיגט זיך מיט דאוונען און צוויי פאר תפילין א.אז.וו.

א סך פון די יודען פערנעהמען א פלאץ אין די פרייע פראפעסיעס, דאקטוירים, אדוואקאטען; אין די מוניציפאליטעטען זענען אויך יודען אין די פראווינץ שטעט היפש פערטרעטען.

די יודישע ארבייטער בעלאנגען געזעלשאפטליך צו די ארבייטער בעוועגונגען

די יוגענט איז אינגאנצען אנגלאזירט. די יודישע שפראך רעדען זיי אויף אזוי פיל וויפיל זיי געדענקען וואס זיי האבען געמוזט רעדען מיט זייערע עלטערען און זיידעס ווען די לעצטע האבען נאך קיין ענגליש נישט אויסגעלערענט זיך. אין משך פון די יאהרען רעדען אלע יודען אפילו די עלטערע וואס לעבען נאך כאטש א צובראכענעם ענגליש. אבער זיי פערשטענדיגען זיך. די יוגענט איז מעהרסטענס אסימילירט מיט דער ענגלישער נישט־יודישער יוגענט און הגם מ'טרעפט א סך פון זיי אין די ארבייטעררייהען, טרעפט מען זיי אבער מעהר אין די ספארט ארגאניזאציעס אפילו ווען ס'איז אין די ארבייטער ספארט קלובען.

עקאנאמיש זענען די יודען אין דער פראווינץ אין פערגלייך צו אנדערע לענדער אין אייראפע אין א בעסערע לאגע. פערשטעהט זיך, אז מ'דארף נישט צופיל זוכען קיין נויט און ארימקייט און דאס אין יעדער שטאט. צי אין מאנטשעסטער, לידז, אדער אנ'אנדערע שטאט — אין אלגעמיין אבער קאן זייער לאגע נישט פערעכענט ווערען פאר שלעכט, איבער הויפט ווען מ'מאכט דעם פערגלייך מיטן שכנותדיגען לאנד אין פראנקרייך.

דאס יודישע לעבען אבער אלס יודיש־יודיש לעבען, ווי ס'איז בעקאנט ביז די לעצטע יאהרען, לעצט איצט אויס דעם לעצטען אטעם. און ווי אזוי דאס נייע יודישע לעבען וועט זיך פארמירען קאן מען נאך נישט געניו בעשטימען. (יט"א).

אברהם לעדמאן.

אינטערעסאנטע דיסקוסיע וועגען טערימאריאליזם

די רעדעס פון פרוי זאנגוויל, פראפ. נארמאן בענטוויטש, סער פיליפ הערטאג און ד"ר י. קרוק

לאנדאן, (יט"א). אין דער לאנדאנער געזעלשאפט „מכביענס" (געזעלשאפט פון יודישע פראפעסיאנעלער אינטעליגענץ געגרינדעט אין יאהר 1891) האט ד"ר יוסף קרוק פון ווארשא געהאלטען א רעפעראט וועגען דער נייער טעריטאריאליסטישער בעוועגונג. סער פיליפ הערטאג, וועלכער האט געפיהרט דעם פארזיץ אויף דער פערזאמלונג האט ערקלערט, דאס הגם די אלטע י. ט. א. (יודישע טעריטאריאלע ארגאניזאציע) איז אויפגעלעזט געווארען, האט ער צוזאמען מיט אייניגע אנדערע פערזאנען פערעפענטליכט אנ'אויפרוף, וואס האט אנגעקינדיגט, אז ווען עס וועט קומען די צייט און דאס עמיגראציע־פראבלעם וועט נישט געלעזט ווערען, וועלען געמאכט ווערען אין דער ריכטונג נייע בעמיהונגען. די נאך־מלחמה'דיגע האפנונגען אויף פרידען, פראספעריטי אין יודישער עמאנציפאציע, האבען זיך נישט בעשטעטיגט. אזוי אז דאס גאנצע פראבלעם דארף בעהאנדעלט ווערען פון נייע געזיכטספונקטען.

ד"ר קרוק האט אין זיין רעפעראט געשילדערט די לאגע פון די יודישע מאסען אין פערשידענע לענדער און האט בעטאנט, אז די יודען וועלען קיינמאל נישט איינגעהען אויף דער ראל פון צווייטראנגיגע בירגער. זיי דארפען זיך פערבינדען מיט די בעסטע כחות פון אלע פעלקער אין קאמף פאר פרייהייט און פרידען. דאס וועט אבער נישט ברענגען קיין פולע לעזונג פון דער יודען־פראגע. עס זענען פאראן הונדערטער טויזענדער יודען, וועלכע מוזען עמיגרירען אדער זיי מוזען אונטערגעהען. ארץ־ישראל קען זיי אלעמען נישט אויפנעמען. אלע אינדוסטריע־לענדער האבען געשלאסען זייערע טויערן פאר עמיגראנטען און די ריבעער איז דרינגענד נויטיג צו געפינען א פריי לאנד, וואו יודען וואלטען זיך געקאנט בעזעצען אויף פראגרעסיווע און קאאפעראטיווע יסודות. 4 מיליאן יודען האבען עמיגרירט אין משך פון לעצטען יאהרהונדערט און דער דראנג צו ווירטשאפטליכער קאלאניזאציע איז געקומען צום אויסדרוק נאך פאר דער מלחמה אין די פעראייניגטע שטאטען, קאנאדע, ארץ - ישראל און ארגענטינע. נאך דער מלחמה איז די דאזיגע טענדענץ געווארען נאך שטארקער. היינט־צו־טאג לעבען פון לאנדווירטשאפט אויף דער גאנצער וועלט 650,000 יודען. דורך שטארקע געמיינזאמע מיטלען איז מעגליך צו געפינען א פריי לאנד, וואו עס זאל געשאפען ווערען א נייער יודישער ישוב. צוויי מאל האבען די יודען בעקומען קאלאניזאציע־פארשלאגען אין אוגאנדא און אנגאלא. איצט ווייזען ארויס אייניגע דרום־אפריקאנישע מלוכות א אינטערעס פאר א נייעם פלאן פון א יודישער מאסען־קאלאניזאציע.

אין דער דיסקוסיע האט גענומען א ווארט פראפ. נארמאן בענטוויטש, וועלכער האט ערקלערט, דאס הגם ער איז אין געוויסע פונקטען מסכים מיט ד"ר קרוק'ס ווירטשאפטליכען אנאליז, איז ער אבער גאנץ סצעפטיש וועגען דעם, צי וועלען יודען אויסוואנדערען אין אונקולטווירטע לענדער. א"י בעזיצט א גרויסע צוציהונגס־קראפט פאר יודען א דאנק די רעליגיעזע און היסטארישע טראדיציעס, פראפ. בענטוויטש גיט אויך צו, אז א"י איז נישט בכח אויפצונעמען אלע יודען, וועלכע ווילען עמיגרירען.

די אלמנה פון בעגרינדער פון טעריטאריאליזם פרוי זאנגוויל האט פאלעמיזירט מיט די אויספיהרונגען פון פראפ. בענטוויטש, און האט בעטאנט, אז די פראבלעמען, וועלכע עס האט ארויסגערוקט דער טעריטאריאליזם זענען געבליבען ווייטער אקטועל, אבער מיר זענען געווארען עלטער מיט 25 יאהר און ביי פיל פון אונז פעהלט שוין דער אמאליגער ענטוזיאזם. פרוי זאנגוויל איז זיכער, אז פראפ. בענטוויטש איז צופיל אפטימיסטיש און נישט גערעכט לגבי דער י. ט. א., וועלכע האט שוין פון ריין־פראקטישען שטאנדפונקט אויפגעטון א גרויסע זאך, העלפענדיג צו בעזעצען 75,000 יודען אין גאלוועסטאן. שוין דאס דאזיגע ווערק איז גענוג, כדי צו בערעכטיגען די עקזיסטענץ פון דער אלטער י. ט. א. אבער די איצטיגע היסטארישע טראגעדיע — האט פערענדיגט פרוי זאנגוויל — צווינגט אונז זיך צו פעראייניגען, כדי צו געפינען א לאנד פאר די יודישע מאסען.

א נייע פארשריפט פאר טוריסטען,

וואס בעקומען צייטווייליגע ארבייט אין ארץ־ישראל

ירושלים, די רעגירונג האט פערעפענטליכט פאלגענדען נייעם געזעץ בנוגע טוריסטען, וואס נעהמען אן צייטווייליגע ארבייט אין ארץ ישראל, לויט וועלכע דאס אויפנעהמען וועלכע עס איז ארבייט ווערט פערבאטען אויסער אין די ווייטער אויסגערעכענטע פאלען.

ווען איינער וויל בעשעפטיגען א טוריסט ביי וועלכע עס איז ארבייט מוז ער זיך ווענדען צום געהילף פון לייטער פון דעם איינוואנדערונגס און עליה אפטיילונג אין דעם בעצירק וואו ער וואוינט, מיט א ביטע וועגען אנ'ערלויבעניש. און ער מוז אויך איינלעגען א געוויסע סומע (אין גאראנטי וועקסלען) אז דער טוריסט וועטצוריקפאהרען ביז דער צייט פון זיין אויפענטהאלט ערלויבניש.

רעפערענטען, מוזיקער, און עהנליכע קאטעגאריעס, וואס בעקומען געהאלט און וועלכערס ארבייט איז נישט קיין שטענדיגע אין ארץ ישראל דארפען אזעלכע ספעציעלע ערלויבענישען נישט, ארויסנעהמען. זיי קאנען אבער נאר ארבייטען אין דער צייט פון זייער אויפענטהאלט. (פאלקאר).

Dr. MICHAŁ URBACH
אינערליכע און נערוועז קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ZAWADZKA 15, tel: 148 89
נעהמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

זייז פרוי און זייז געליבטע

האבען געלעבט צווישען זיך ווי טרייע צווילינג = שוועסטער

— 4 —

טיילווייז איז דאס געווען צו פערדאנקען סאפיא'ס מילדען און פאסיווען כאראקטער. זי האט זיך געפיהלט געצוואונגען צו דערשטיקען אין זיך איהר אייפערזוכט. נאך מעהר, אנשטאט צו געבען א ווידערשטאנד, פראטעסטירען און פאדערען אז איהר מאן זאל מיט איהר און מיט די קינדער נעמען א בעזונדער וואוינונג, האט זי, סאפיא, געשפילט א ראלע פון צופרידענהייט, זאגאר פון בעגייסטערונג פאר מאלי.

„סאפיא איז געווען א פרוי מיט שכל און מיט טאקט און, ווי עס שיינט פון דער גאנצער געשיכטע, איז זי נישט געווען פון די פרויען האט קענען קעמפען. זי האט געהאט א רוהיגען גלאסטבעם טעמפעראמענט. זי האט בעלאנגט צו יענע קאטורען, וואס פיהרען זייער לעבען לויט דעם כלל: „אויב מען קען נישט אריבער, דארף מען ארונטער", אדער: „זאל מיינס איבערגעהען, אבי ס'זאל זיין שטיל".

„ווארשיינליך איז זי געווען דורכגעדרונגען מיט אביאינסטינקט, אז מיט גוטען וועט זי מאכען בעסער ווי מיט בייזען; אז „מיט האניג קען מען כאפען מעהר פליגען, ווי מיט עסיג".

צו דעם אלעם האט אפטייקער אין זיין געשפרעכען מיט'ן שרייבער צוגעגעבען דאס פאלגענדע:

„סאפיא איז דאך געווען אנ'אקטריסע. נו, האט זי אין לעבען אויך געקענט שפילען א ראלע. זי האט געקענט פערמאסקירען איהר אמת'ען געפיהל. אזוי אז מען זאל מיינען, אז זי איז העכסט צופרידען, אז זי איז קיין זאך נישט חושד, הגם ס'איז אמת'ן אין געווען פונקט פערקעהרט."

אזוי דערצעהלט ער, אפטייקער.

דאס אלץ איז אבער געווען אין איהר פערהנהגען מיט איהר שטילען, געטמוטיגען, נישטקאמפפערישען כאראקטער. זי האט פיינט געהאט זיך צו קריגען. אפשר האט איהר געפעהלט דער דער ברען און די קראפט ארויסצוווייזען ווידערשטאנד. מיט אזעלכע מענשען איז לייכט אויסצוקומען; ווארים זיי איז לייכט אויסצוקומען מיט אנדערע מענשען און מיט יעדער סיטואציע.

דער אמת איז, אז סאפיא האט אלץ געזעהען מיט אפענע אויגען און אלץ פערשטאנען. זי האט געזעהען, אז צווישען איהר מאן און מאלי'ן געהט אן א פייערדיגער ראמאן; זי האט אבער נישט געהאט קיין חשק צו קעמפען, קיין כח צו קעמפען, די איינציגע וואפען וואס די גוטמוטיגע, פאסיווע, אבסאלוט נישט - קעמפערישע פרוי האט געהאט, איז איהר נאכגיביגקייט, פריינדליכקייט.

זי האט מורא געהאט, אז ווען זי וועט ארויסווייזען קאמף, וועט אברהם זי פערלאזען. דערפאר האט זי געציטערט. די שרעקליכע ערפאהרונגען וואס זי האט געהאט אין די פיר יאהר, וועלכע זי האט פערבראכט אין לאדה אין דער דייטשער אקופאציע. ווען זי און איהרע קינדער האבען פשוט געליטען הונגער — דאס האט איהר מוט גאר אינגאנצען צובראכען. אויב זי וואלט יא געווען פעהיג זיך צו שטעלען דאגעגען אונטער אנדערע אומשטענדען, האט זי אבער די פעהיגקייט איצט נישט געהאט. זי האט געציטערט נישט נאר צו בלייבען עלענד, נאר אויך צו זיין פערלאזען עקאנאמיש. זי האט טאקע נישט חושד געווען, אז איהר מאן וואלט געווען שלעכט צו איהר און צו די קינדער; אבער אונטער די ספעציעלע אומשטענדען האט זי דערפאר דאך מורא געהאט.

אלזא, אוב מאלי זאל איהר נישט אוועקרייסען פון איהר מאן, האט זי איהר ארויסגעוויזען פריינדשאפט און טרייהייט. זי האט געזוכט זי אונטערצוקויפען אויף דעם ארט, צו געווינען איהר סימפאטיע. זי האט געטון אלעס מעגליכעס, מאלייך צוצוציהען צו זיך.

אויף מאלי'ן ווידער, האט איהר גוטסקייט געווירקט אויף א מערקווירדיגען אופן. מאלי איז נישט כיטרע, זי איז א בתמימות'דיגע, ווי אייגער פון איהרע לאנדסלייט, וואס קען איהר גאנץ גוט, בעשרייבט איהר. און אזוי ווי זי איז אליין אויפריכטיג, גלויבט זי, אז אנדערע זענען אויך אזוי. זי איז קיינעם נישט חושד, טיידען עס ווארפט זיך שוין צו שטארק אין די אויגען. אז זיי זענען פאלש צו איהר. אלזא, האט זי סאפיא'ס פריינדשאפט אנגענומען מיט פרייד און זי האט זיך צו איהר צוגעלאזען מיט אנ'עכטער ווארימקייט און זאגאר מיט בעגייסטערונג. זי איז געווען סאפיא'ן דאנקבאר פאר לאזען זי ליבען איהר מאן, פאר האלטען זיך ווי א פארטגעשריטענע פרוי דארף זיך האלטען אין אזא לאגע (לויט איהר, מאלי'ס מיינונג). און סאפיא פון איהר זייט ווידער, איז מאלי'ן געווען דאנקבאר, פארוואס זי לאזט זי וואוינען צוזאמען מיט איהר, לאזט זי פערבלייבען אברהמ'ס פרוי.

פונ'ם שטאנדפונקט פון געזעץ איז זי, סאפיא און בלויז זי, געווען זיין פרוי. אי, ער האט א געליבטע? קעהרט זיך דאס מיט דעם געזעץ פון לאנד נישט אן.

„מיינע בעקאנטע, לאנדסלייט און אנדערע פריינד האבען די גאנצע געשיכטע אויסגעטייטשט אויף זייער אייגענעם שטייגער", ערקלערט אפטייקער. „זיי פלעגען זאגען, אז איך שוועב אין די הימלען. איך וויל דא בעמערקען, אז אין מאלי'ן האט געווירקט אויך אנ'אנדער געפיהל. זי האט געליטען דערפון, וואס זי נעמט צו מיין ליבע ביי מיין פרוי. איהר געוויסען איז נישט געווען רוהיג. איך קען עס נישט זאגען מיט זיכערקייט, נאר ווארשיינליך איז דאס אזוי געווען

„אלזא ווען סאפיא האט מאלי'ן ארויסגעוויזען אזא אינטימע פריינדשאפט איז מאלי געווען אזוי גערירט, אזוי דאנקבאר, אז זי האט איהר אפט געקושט און געהאלט פאר פרייד".

און אזוי זענען די צוויי פרויען, ווייב און געליבטע, געווארען אזוי אינטים בעפריינדעט, אז זיי האבען זיך שטענדיג געהאלטען צוזאמען. פונקט ווי געגענזייטיג פערליבטע צוויי שוועסטערען. און נישט נאר דאס: זיי האבען זיך גענומען קליידען אבסאלוט אויפ'ן זעלבען שטייגער. זיי האבען זיך געקעמט די האר אויפ'ן זעלבען שטייגער. מען זעהט אפט: אז א צווילינג־שוועסטער קליידען זיך און פוצען זיך יעדען טאג אבסאלוט אויפ'ן זעלבען שטייגער, פונקט אזוי האבען זיך געקליידעט און געפוצט סאפיא און מאלי.

סאפיא האט זיך איינגערעדט, אדער געפרובט זיך איינרעדען, אז זי איז טאקע צופרידען.

דער שרייבער פון דעם ארטיקעל, וועלכער האט געקענט סאפיא'ן פון דער היים, האט איהר אמאל אין ניו־יארק געטראפען אין א צערטליכער פאזע מיט מאלי'ן אין טעאטער. די צוויי פרויען זענען געזעסען צוזאמען אנגעטון ווי א צווילינג און פון צייט צו צייט האבען זיי זיך צוקושט.

איך האב געפרעגט וואס דאס איז, מיט וואס דאס דערקלערט זיך, סאפיא האט געענטפערט: „מיר האבען זיך ליב, ווי אמת'ע איבערגעגעבענע פריינד".

לאנדסלייט, רעדענדיג וועגען אפטייקער'ן און סאפיא'ן פלעגען זאגען, אז סאפיא איז געבליבען געצוואונגען צו שפילען א פאלשע ראלע, אז נישט אומזיסט איז זי אנ'אקטריסע. אזוי צי אזוי, די סיטואציע האט אנגעהאלטען צוויי יאהר צייט.

* * *

די דאזיגע געשיכטע ווערט אין „פארווערטס" פערענדיגט אויף אזא אופן:

מיר ווילען דא בלויז זאגען דאס פאלגענדע

אברהם אפטייקער איז אוועקגעפאהרען קיין אייראפא און געגרינדעט א געשעפט פון עקספארטירען א געוויסען סארט סחורה פון דארט קיין אמעריקע, ער איז איצטער פערזיירעט און האט קינדער מיט זיין צווייטער פרוי. זיין ערשטע פרוי סאפיא, איז געשטארבען מיט צוויי יאהר צוריק.

וואס אנבעלאנגט מאלי'ן. איז זי שוין אויך לאנג פערהייראט. זי איז פערהייראט פאר אנגעטעליגענטען ארבייטער.

וואס קען מען נאר היינט פערקויפן?

אין דער לעצטער צייט האָבען מיר ווידער בעקומען פיל בריף פון יודישע פאַבריקאַנטען און סוחרים פון דער גאַנצער וועלט, אין וועלכע מען פרעגט זיך, ווידער ביי אונז אָן, ווי אַהין מ׳קען נאָך עפּעס פערקויפען? מיר האָבען זיך, ווידער גענומען די מיה און צונויפגעשטעלט לויט בראַנזשען געאָרדענט, אַלע וויכטיגסטע אַרטיקלען, וועלכע מ׳קען נאָך פערקויפען אין פערשידענע לענדער לויט ווי מיר האָבען דאָס אויסגערעכענט אויס צייטונגען, אַמטליכע און פריוואַטע ידיעות פון דער גאַנצער וועלט. אפשר וועלען אחינו בני ישראל האָבען די מעגליכקייט צו געפינען נייע קונים פאַר זייערע סחורות.

מען זוכט:

טעקסטיל־סחורות: אין עגיפּטען: פערשידענע גאַרן צו מאַכען טריקאָטאַזשען. אין ענגלאַנד און אין בריטיש־אינדיען: אַלערליי שטאָפען פאַר דאַמען קליידער, שטריקזאַכען און זאָקען. אין פראַנקרייך: שטאָפען פאַר פאָרהענגע, טעפּיכער. אין גריכענלאַנד: שטאָפען אויף העמדער. מאַראָקאָ: אַלערליי זאָקען פאַר מענער, פרויען און קינדער. שפּאַניע: מאָדערנע שטאָפען אויף מעבעל. נאָרד־אַמעריקע: ביימוואָלענע האַנדשוה פאַר דאַמען, זאָקען און שאַלס אויס קאַמעלהאַר. כינע: וואָלענע קליידער־שטאָפען. עקוואַדאָר: שאַלס אויס וואָל. אין די אַלע לענדער זוכט מען שוין איצט סחורות פאַר׳ן ווינטער צו ליפערען אין די חדשים סעפּטעמבער ביז נאָוועמבער.

פּאַפּיר: אין בעלגיע: אַלערליי פּאַפּיראָסען. אין ענגלאַנד: פּאַפּיר און וואַסע אויסצעלשטאָף, פּאַפּירענע דעקאָראַציעס. פראַנקרייך: קויהלענפּאַפּיר פאַר קאָפּיער ביים שרייבען הן מיט דער האַנד הן מיט דער שרייבמאַשין. גריכענלאַנד: אַלערליי פּאַפּירען פאַר קאַרטאָנאַזשען, פערטיגע קאַרטאָנאַזשען פאַר לוקסוס־שאַכטלען. אונגאַרן: פּאַפּיר־הילזען פאַר שפּינערייען. האָלאַנד: פערשידענע אותיות פון פּאַפּיר. פּאָרטוגאַל: אַלערליי שרייב־פּאַפּיר. שוועדען: עכט פּערגאַמענט־פּאַפּיר. בריטיש־אינדיע: אַלערליי שרייב־פּאַפּיר. עגיפּטען: אַלערליי שרייב־פּאַפּיר און פּאַפּענדעקעל, ציגאַרעטענפּאַפּיר.

עלעקטרישע אַרטיקלען: אין בולגאַריע: אַלערליי עלעקטרישע אַרטיקלען. אין פראַנקרייך: אַלערליי עלעקטרישע אַרטיקלען און עלעקטרישע אַפּאַראַטען. איטאַליע: עלעקטרישע בירנען פאַר אַלערליי אנלאַגען.

ביוראָ־אַרטיקלען: אין בריטיש - אינדיע :

(ספּעציעלער קאָרעספּאָנדענץ פון ווין)

אַלערליי בליישטיפטען און ביליגע פול־פעדערן. פראַנקרייך: בריף־אָרדנער, ביליגע בליישטיפטען, קאַלענדאַרען. גריכענלאַנד: ביליגע פול־פעדערן. ניי־זעלאַנד: אַלערליי קאַלענדאַרען. שפּאַניע: זילבערנע בליישטיפטען. נאָרד - אַמעריקאַ: אַ קליינע בליישטיפטען פאַר רעקלאַמע.

גאַלאַנטעריע־סחורות: אין בעלגיע: אַלערליי גאַלאַנטעריע־זאַכען. בריטיש־אינדיע: אַלערליי גאַלאַנטעריע־זאַכען. ענגלאַנד: גרעסערע און קלענערע פעדער־דאָזען. אויסטראַליע: לוקסוס־אַרטיקלען. אַפריקאַ: לוקסוס - גאַלאַנטעריע - אַרטיקלען. איטאַליע: געשענק־אַרטיקלען אויס גאָלד.

לאָמפּען: אין בעלגיע: אַלערליי לאָמפּען פאַר נאַכט־קעסטלעך, לאָמפּען פאַר אויטאָמאָבילען און ביציקלען. : קאַנאַדאַ: לאָמפּען אויס פאָרצעלאַן און גלאָז. ענגלאַנד: הילצערנע געשטעלען פאַר לאָמפּען, געוועהנליך און געשניצט. נאָרוועגען: עלעקטרישע לאָמפּען אַלער אַרט.

הויזהאַלט־אַרטיקלען: אין בעלגיע: מיהלעכלען פאַר קאַווע. אייער־סערוויס אויס מעטאַל. אַלערליי בעשטאַנדטיילען פאַר וואַסערלייטונג. בריטיש־אינדיע: נעה־מאַשינען. ענגלאַנד: פערצינקטע איימערס, אַלערליי באַדע־איינריכטונגען.

פראַנקרייך: אַלערליי מאָדערנע אַרטיקלען פאַר׳ן הויז. גריכענלאַנד: אַפּאַראַטען צו מאַכען סאָדאָוואַסער, פיינע פאָרצעלאַנענע געשירען. בעכערס אויס גלאָז. פלעשעלעך פאַר פּערפומען. איטאַליע: שענע דעקאָראַציע־אַרטיקלען, אַלערליי געשענק־אַרטיקלען, פיינע חפצים אויס גאָלד און פאָרצעלאַן. מעקסיקאָ: אַלערליי גאַלאַנטעריע־זאַכען, פאַר פיינע דאַמען. שפּאַניע: אַלערליי לוקסוס־אַרטיקלען.

אַלערליי נייהייטען: אין פראַנקרייך: אַלערליי נייאיגקייטען ווערען געזוכט אין גרעסערע מענגען, נישט נאָר פאַר פראַנקרייך, נאָר אויך פאַר די פראַנצויזישע קאָלאָניעס. אויסטראַליע. אַלערליי נייהייטען און ספּאָרט־אַרטיקלען, גאַלאַנטעריע - און רעקלאַמע־אַרטיקלען. פּאָרטוגעזיש־אַפריקאַ: אַלערליי נייהייטען אויס צעללולויד.

ז. האַבער.

יודישער האנדווערקער און זיינע אויסזיכטן

פון ד״ר. י. גוטערמאן

אויף אַ קאָנפערענץ פון פעראייניגטען קאָמיטעט פאַר יודישער מלאכה, האָט ד״ר. י. גיטערמאַן געהאַלטען פאָלגענדען רעפעראַט:

„נאָך אַ יאָהר אַרבייט — ערקלערט דער רעדנער — קאָנען מיר מיט צופרידענהייט פעסטשטעלען, אַז די אַרבייט פון אונזער קאָמיטעט האָט אין אַ בעדייטענדער מאָס געמילדערט די געפאַהר פון צו שליסען ווארשטאַטען, וואָס האָט געדראָהט צעהנדליגער טויזענטער נישט־לעגאַליזירטע יודישע בעלי־מלאכה. אַ דאַנק די בעמיהונגען פון די פעראייניגטע קאָמיטעטען, וואָס געפינען זיך אין קרוב 400 פונקטען פון לאַנד, זענען לעגאַליזירט געוואָרען 20 טויז. בעלי־מלאכה. דעם פעראייניגטען קאָמיטעט איז אויך געלונגען אויסצופּועל׳ן אין די ענטשפּרעכענדע אינסטאַנצען פערשידענע וועזענטליכע פערלייכטערונגען בנוגע דער דורכפיהרונג פון דער לעגאַליזאַציע פאַר האַנדוועקער. דערמיט איז אָבער די געפאַהר, וואָס הענגט נאָך איבער די קעפּ פון צעהנדליגער טויזענדער בעלי־מלאכה אינגאַנצען נישט דערווייטערט געוואָרען, און וויל מען פון דער סכנה פטור ווערען, מוז די אַרבייט פונם קאָמיטעט ענערגיש פאָרטגעזעצט ווערען, דערביי מוז אויך קומען די מיטהילף פון דער יודישער פרעסע און פון די יודישע עסקנים. נאָר אַ געמיינזאַמע אַקציע פון אַלע ווירקזאַמע געזעלשאַפטליכע כוחות איז אימשטאַנד צו ענדערען דעם איצטיגען מצב אין דער יודישער מלאכה.

דאָס וויכטיגסטע און ערנסטע אין איצטיגען מאָמענט איז דאָס פּראָבלעם וועגען לערן־יונגלעך און געזעלען.

לויטן נייעם אינדוסטרי־געזעץ וועט אַ לערן־יונגעל און אַ געזעלען קאָנען ווערען לעגאַלע בעלי־מלאכה נאָר אויף פאָלגענדען אופן: דאָס לערן־יונגעל מוז בעזיצען אַ שריפטליכען אָפּמאַך מיט אַ דיפּלאָמירטען מייסטער און דורכמאַכען אַ פּראָפעסיאָנעלע ערגענצונגס־שולע. אָהן די דאָזיגע פּאָרבערייטונגען קאָן ער קיין געזעלען נישט ווערען, און נאַטירליך נישט האָבען קיין שום אויסזיכט צו ווערען אַ זעלבסטשטענדיגער בעל־מלאכה. דאָס יאָהר 1935 איז דער לעצטער טערמין פאַר פערלייכטערטע געזעלען־עקזאַמענס. ווילען מיר, אַז די יודישע מלאכה זאָל נישט אונטערגעהען, מוז דורך דער יודישער געזעלשאַפט געפיהרט ווערען אַ ברייטע און ווירקזאַמע פּראָפּאַגאַנדע צווישען די יונגע מלאכה־קרייזען, אויסצונוצען די דאָזיגע געלעגענהייט, כדי זיך זעלבסטשטענדיג צו מאַכען.

כדי צו האָבען אַ בעגריף וועגען דעם טרויעריגען מצב פון די לערן־יונגלעך — זאָגט ה׳ גיטערמאַן — וועלען מיר דאָ געבען עטליכע ציפערן, וועלכע אילוסטרירען אַמבעסטען די דראָהענדע סכנה. מיר האָבען ביי היינטיגען טאָג אַנ׳ערך 150 טויזענד יודישע ווארשטאַטען. ווען מיר זאָלען אָננעהמען, אַז בלויז 2 דריטעל פון דער דערמאָהנטער צאָהל ווארשטאַטען בעשעפטיגט צו 1 לערן־יונגעל הייסט דאָס, אַז ס׳זענען פעראַן אַנ׳ערך 100 טויזענד יודישע לערן־יונגלעך. קומען מיר אָבער צו דער צאָהל לעגאַלע יודישע לערן־יונגלעך (ד. ה. אַזעלכע, וואָס האָבען רעגיסטרירטע אָפּמאַכען מיט זייערע מייסטערס) איז די ציפער אַ נישטיגע. אַזוי, למשל, איז אין יאָהר 1932 אויף דער אַלגעמיינער צאָהל לערן־יונגלעך אין ווארשא, וואָס האָט בעטראָפען 16,504, געווען בלויז 64 לעגאַלע, אין לעמבערגער וואָיעוואָדשאַפט איז אויף 20.876 לעגאַליזירטע ווארשטאַטען געווען קוים 192 לעגאַלע לערן־יונגלעך דאָס זעלבע אין אַנדערע וואָיעוואָדשאַפטען.

נישט בעסער איז די לאַגע פון די יודישע דיפּלאָמירטע געזעלען. אויף דער אַלגעמיינער צאָהל פון 662 דיפּלאָמירטע געזעלען, וואָס זענען געווען אין ווארשא אין יאָהר 1932, געפינען זיך 10 יודען!... אַזוי איז פּראָצענטמעסיג דער מצב אויך אין אַנדערע שטעט.

אויב מיר וועלען בעצייטענס נישט זאָרגען פאַר׳ן רעכטליכען מצב פונם יונגען יודישען האַנדוועקער דור, וועט דאָס פּוילישע יודענטום אין דער נאָהענטער צוקונפט פערבלייבען אָהן אַ צוואוקס אין דער יודישער מלאכה, וואָס וואָלט געווען ממש אַ קאַטאַסטראָפע פאַר דער גאַנצער עקאָנאָמישער סטרוקטור פון יודען אין פּוילען.

דער רעדנער אַפּעלירט צו דער יודישער געזעלשאַפט, נישט גרינגשעצען איינע פון די וויכטיגסטע צווייגען אינם ווירטשאַפטליכען לעבען — די מלאכה. עס מוזען וואָס שנעלער מאָביליזירט ווערען אַלע שעפערישע געזעלשאַפטליכע כוחות אינ׳ם פּוילישען יודענטום פאַר אַ ברייטער און ענערגישער אַקציע צו ראַטעווען די יודישע מלאכה, וועלכע איז איצט שטאַרק בעדראָהט.

גאנץ לאדז
געברויכט נור די
פאַטענטירטע
4 - וואַטקאוועס
גילזען !!!
„OSMAN“

65.000 שקלים פערקויפט אין דייטשלאנד

בערלין (יפ״א) אויף אַ גרויסער עפענטליכער פערזאַמלונג אין בערלין, וואָס איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך דער „ציוניסטישער פעראייניגונג“ אין דייטשלאַנד אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שקל־קאַמפּאַניע, האָט דער פאָרזיצער פון דער פערזאַמלונג אַדוו. בענאַ קאָהן ערקלערט, אַז ביז איצט זענען שוין פערקויפט געוואָרען אין דייטשלאַנד 65,000 שקלים, אָבער די דאָזיגע צאָהל וועט נאָך בעדייטענד פערגרעסערט ווערען.

דער הויפּט־רעדנער ד״ר מ. טרויב האָט געשילדערט די קאָנסטרוקטיווע אַרבייט פון די דייטשע יודען אין א״י און האָט בעטאָנט, אַז פאַר די דייטשע ציוניסטען איז פון גרויס בעדייטונג צו בילדען אַ שטאַרקע רעפּרעזענטאַנץ אויף דעם פאָרשטעהענדען ציוניסטישען קאָנגרעס.

פער׳סמט מענער, פון וועלכע פרויען האבען געוואלט פטור ווערען

מיט א כישוף שיקט זי זיי אַוועק אויף יענער וועלט — האט זי געזאגט. — אבער זי האט עס געטון מיט דעם גיפט פון פליגען-פאפיר

אין אונגאַרן איז דאָ נישט לאַנג פאָרגעקומען אַ פּראָצעס. אין וועלכען אַ גרויסע צאָהל פרויען זענען פעראורטיילט געוואָרען צו לעבענסלענגליכע געפענגעניש פאַר אומברענגען זייערע מענער דורך גיפט. און איין פרוי, וועלכע איז געווען די הויפּט שולדיגע אין די אַלע מאָרדען, איז פעראורטיילט געוואָרען צום טויט.

די פעראורטיילטע צום טויט איז אַן׳אַלטע פרוי, יוליאַנאַ נאַגי, וועלכע האָט געהאַט דעם נאָמען פון אַ מכשפה און פיל האָבען געגלויבט, אַז זי קען מיט אַ כישוף אַוועקשיקען אַ מענשען אויף יענער וועלט. אין אמת׳ן אָבער האָט זי עס געטון מיט גיפט, וואָס זי האָט אַרויסגענומען פון פליגען־פּאַפּיר.

יוליאַנאַ האָט געוואוינט אין דעם דאָרף צאָמקאַ. איבער אַ העלפט פון איהר לעבען איז זי געווען אַן׳אַלטע מויד. אָנגעהויבען איהר גיפט־קאַריערע האָט זי, ווען זי איז געוואָרען אַ קעכין אין דעם הויז פון דעם רייכען פאַרמער יאַנאָס נאַגי, וועלכער האָט געהאַט אַ קראַנקער פרוי און פינף קינדער. איהר קאָכען איז איהם אַזוי געפעלען געוואָרען, אַז ער האָט איינמאָל געזאָגט צו איהר:

— יוליאַנאַ, דו ביזט שוין נישט יונג און שיין ביזטו קיינמאָל נישט געוועזען, דאָך, ווען איך וואָלט געווען אַ פרייער מענש, וואָלט איך דיך גלייך געהייראַטעט. ווייל איך האָב זייער ליב דיין קאָכען.

יוליאַנען איז דאָס אַריין אין קאָפּ, ווי מ׳זאָגט. זי האָט קלאָהר געזעהען, אַז נאַגי וואָלט גרייליך געוואָלט פטור ווערען פון זיין קראַנקער פרוי. האָט זי זיך גענומען אויספיהרען עס.

זי האָט געוואוסט אַז פליגען־פּאַפּיר איז אַ סם. אָבער וויפיל מ׳דאַרף האָבען אויף צו טויטען אַ מענשען, האָט זי נישט געוואוסט. האָט זי געמאַכט אַ פּראָבע אויף אַן׳אַלטען פערד. אַז ס׳פערד האָט זיך אַוועקגעלייגט און איז מעהר נישט אויפגעשטאַנען, האָט זי בעשלאָסען, אַז אַ העלפט פון דעם, וואָס זי האָט איינגעגעבען דעם פערד, וועט אַוועקלייגען אַ מענשען. און זי האָט עס אַריינגעטון אין דער שפּייז, וואָס זי האָט דערלאַנגט נאַגיס פרוי.

געטון האָט זי עס אין אַנ׳אָווענד, ווען אַ רעגען־שטורעם האָט געבושעוועט. ביז מען האָט בעוויזען צו ברענגען אַ דאָקטאָר, איז שוין פרוי נאַגי געווען טויט. דער קליינשטעטלדיגער דאָקטאָר וועלכער האָט פון פריהער געקענט פרוי נאַגי, אַז זי איז אַ קראַנקע, איז פון איהר טויט נישט איבעריג נתפעל געוואָרען. און אַלץ איז אַריבער גלאַטיג.

נאַגי האָט געהייראַט יוליאַנען. און באַלד נאָכדעם האָט זיך יוליאַנאַ גענומען צו נאַגיס קינדער און האָט זיי, איינס נאָכן צווייטען אַוועקגעשיקט אויף יענער וועלט. און אַ ביסעלע שפּעטער איז נאַגי אַליין אויך אַוועק מיט דעם דאָזיגען וועג צו זיין פרוי און קינדער.

מ׳האָט נאַטירליך, גענומען רעדען צווישען די שכנים וועגען דעם טרויעריגען גורל פון דער נאַגי משפחה. אום צו בעוואָרענען זיך, האָט יוליאַנאַ אַריינגעשושקעט אייניגע אין אויער, אַז זי האָט עס געטון מיט איהר בייז אויג, מיט כישוף. נאָך אַ צייט פריהער פלעגט מען זאָגען. אַז יוליאַנאַ איז אַן׳אַלטע מכשפה. האָט זי עס איצט אויסגענוצט. און נישט נאָר די נאַגיס האָט זי אַוועקגעשיקט אויף יענער וועלט, האָט זי זיך בעריהמט שטילערהייט פאַר אַ פּאָר שכנטעס, זי האָט מיט איהר כישוף געמאַכט פאַר מלאכים אַ סך וועמען זי האָט אַפילו נישט געזעהען. זי קען עס טון, האָט זי געזאָגט.

אינגיכען אָבער האָבען פרויען גענומען באַכפרעגען, וויפיל געלד וואָלט יוליאַנאַ געוואָלט צו געבען אַנ׳עין־הרע אַ מאַן, פון וועמען מען וויל דערלייזט ווערען. און יוליאַנאַ האָט זיך אונטערגענומען צו טון דאָס. זי האָט דער פרוי געגעבען אַ פלעשעלע מיט אַ כישוף־געטראַנק און אינסטרואירט ווי אַזוי צו געבען עס דעם מאַן. דערפאַר האָט זי בעקומען 20 דאָלאַר גלייך אויפ׳ן אָרט. דאָס הייסט0 פאַר דעם פלעשעלע, דערנאָך הונדערט דאָלאַר ביי דער לוויה פון דעם מאַן און נאָכאַמאָל הונדערט דאָלאַר, ווען די פרוי קריגט די ירושה, דעם מאַנ׳ס פערמעגען.

דער „כישוף־געטראַנק“ איז געווען אַ פּשוט׳ער גיפט געמאַכט פון פליגענפּאַפּיר. איז זי דעריבער געווען פאַרזיכטיג און האָט אָנגעזאָגט יעדער פרוי זי זאָל עס דעם מאַן געבען נישט גלייך, נאָר זאָל וואַרטען ביז דער מאַן וועט עפּעס קראַנק ווערען און דאַן געבען איהם דעם כישוף־געטראַנק אנשטאָט די מעדיצין. וואָס דער דאָקטאָר גיט, און דער מאַן וועט פון דעם באַלד ווערען אַ מלאך.

זי האָט געמאַכט גוטע געשעפטען. עטליכע און צוואַנציג פרויען האָט זי געהאָלפען פטור ווערען פון זייערע מענער. אַריינגעפאַלען איז זי דורך אַ מאַן. דער רייכער פּריץ אימרע פּאַפּ האָט פערפיהרט זיין שיינינקע 18־יאָהריגע פלימעניצע. פון דער דאָזיגער געשיכטע וואָלט גאָרנישט געוואָרען, ווען אימרע בעצאָהלט זיין פלימעניצע אַ געוויסע סומע פאַר דעם שאָדען, ווי פיל אַנדערע טון עס דאָרט אין אַזאַ פאַל. אָבער אימרע האָט געזאָגט אַז צוליב די הויכע ציינזען איז ער נישט אומשטאַנד צו בעצאָהלען דער פלימעניצע. ווען דאָס קינד איז געבוירען געוואָרען, האָט די פלימעניצע אָנגעקלאָגט דעם אָנקעל אין געריכט.

איז אימרע שרעקליך אויפגעבראַכט געוואָרען פון דעם, און ער האָט אַוועקגעשיקט אַ בריף (נישט אונטערשרייבענדיג זיין נאָמען) צו דער רעגירונג, אַז דאָס מיידעל האָט געטויט איהר קינד מיט דער הילף פון דער אַלטער מכשפה יוליאַנאַ. האָט מען פון דער רעגירונג אונטערגעשיקט דעטעקטיוועז, און זיי האָבען אויסגעפונען, אַז דאָס איז אמת. האָט מען שוין גענומען ווייטער זוכען, און דער סוף איז געווען, אַז מ׳האָט אויסגעגראָבען עטליכע און צוואַנציג קערפּערס און געפונען אין זיי גיפט.

די אַלמנות האָבען זיך מודה געווען און דערצעהלט וועגען יוליאַנען און דעם כישוף־געטראַנק, וואָס זי האָט זיי געגעבען. יוליאַנאַ, וועלכע איז שוין איצט אַלט געווען 72 יאָהר, האָט געלייקענט, אַז זי האָט זיי געגעבען גיפט.

אימרע׳ס פלימעניצע און אַכט אַלמנות האָבען אין געריכט געטענהט, אַז זיי האָבען נישט געהאַט קיין אַהנונג, דאָס יוליאַנאַ האָט זיי געגעבען גיפט. זיי זענען געווען אונטער דעם איינדרוק, אַז יוליאַנאַ איז אַ מכשפה, און זי טוט עס אַלץ מיט כישוף. אָבער דאָס געריכט האָט עס נישט אָנגענומען פאַר קיין טענה און האָט די אַלמנות פעראורטיילט צו לעבענסלענגליכער תפיסה. אימרעס פלימעניצע איז אַרויס אונטער קויציע, ווייל זי איז דאָך געווען אַ שטאַרק געקריוודעטע. די אַלטע יוליאַנאַ איז פעראורטיילט געוואָרען צום טויט.

אימרע איז אויך אַריינגעפאַלען. און איהם האָט שוין פערדראָסען דער גאַנצער עסק, וואָס ער האָט געשריבען דעם פערשטעלטען בריף. די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט. אַז ער האָט געהאָלפען יוליאַנען אומברענגען דאָס קינד, און ער וועט דערפאַר פערברענגען זיין לעבען אין טורמע.

נישט אַלע אַלמנות פון די אומגעבראַכטע מענער זענען בעשטראָפט געוואָרען. אייניגע פון זיי זענען פטור געוואָרען פון זייערע מענער נאָך מיט יאָהרען צוריק און זענען שוין איצט אַליין אויך געווען טויט. אַ פּאָר זענען אָפּגעפּאַהרען.

— ז —

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

די לאדזער קאנפעקציע-אינדוסטריע ארבייט מיט דעפיציט

(אג) די קאָנפעקציע אינדוסטריע אין לאָדז, איינס פון די וויכטיגסטע קאָנפעקציע צענטערן אין פוילען, שליסט אָפּ דעם בילאַנס פון זומער־סעזאָן אין לויפענדען יאָהר מיט אַ אויסערגעוועהנליך פאַסיווען בילאַנס. דער זומער סעזאָן פון 1935 איז געווען אַ ווייטערדיגער עטאַפּ אין דער פער־קלענערונג פון דער קאָנפעקציע פּראָדוקציע, נאָכ־פראַגע פרייזען, פערדינסטען פון די קאָנפעקציאָ־נערען און לוינען פון די כאַלופניקעס, אַלזאָ די אַלע עלעמענטען, וואָס ווייזען אָן, אַז דער קריזיס פערטיפט זיך. קודם־כל האָט זיך דער סעזאָן שפּעט אָנגעהויבען און האָט זיך פריה פערענדיגט. איצט אַרבייטען נאָך געצעהלטע קאָנפעקציאָנערען און דאָס אויך נאָר עטליכע טעג אין דער וואָך. דער גאַנצער סעזאָן האָט געדויערט 6 וואָכען, וואָס איז אַ אוננאָרמאַלע ערשיינונג, אויב מען נעהמט אין אַכט, אַז אין די פערגאַנגענע יאָהרען האָט דער סעזאָן געדויערט 3 חדשים.

וואָס שייך די פרייזען אין האַנדעל און קאָנ־פעקציע אינדוסטריע בעמערקט זיך דאָ אַ אינטער־רעסאַנטע ערשיינונג. פאָרמעל האָבען זיך די פרייזען, אין פערגלייך מיט פריהערדיגע יאָהרען נאָר וועניג פערקלענערט, פאַקטיש אָבער זענען די פרייזען שטאַרק געפאַלען. עס האַנדעלט זיך ווע־גען דעם. אַז דער פרייז, וואָס איז אויסקאַלקו־לירט און פעסטגעשטעלט דורך קאָנפעקציאָנער דעטאַליסט, ווערט דורך קליענטען נישט האָנאָרירט און פאַקטיש צאָהלען די קליענטען מיט 25—30 פּראָצענט ביליגער ווי דער קאָנפעקציאָנער פאָ־דערט. דער קאָנפעקציאָנער מוז דערויף איינ־געהען, ווייל עס געהט איהם פטור צו ווערען די סחורה פון לאַגער און מען דאַרף מודה זיין, אַז דאָס איז פאַר זיי זעהר שווער, ווייל סיי די סחורות, ווי אויך דער אַרבייטס־לוין איז נישט ביליגער געוואָרען, דעריבער איז דער קאָנפעק־ציאָנער געצוואונגען צו אַרבייטען מיט דעפיציט.

צוליב'ן דאָזיגען צושטאַנד בעמערקט זיך אַ מערקווירדיגע ערשיינונג און נעמליך, ווען עס פעהלט אויס אין די מאַגאַזינען פון די לאָדזער קאָנפעקציאָנערען סחורות, אַרבייטען זיי שוין נישט מעהר ווי דאָס פלעגט זיין אין די פערגאַנגענע יאָה־רען, בכדי צו דערגענצען דעם סקלאַד, ווייל זיי רעזיגנירען פון דער פּראָדוקציע צוליב די קליינע פערדינסטען. עס ענטשטעהט דעריבער אויפ'ן מאַרק אַזאַ פּאַראַדאָקס, אַז ביי דעם גאַנצען קריזיס אין דער דאָזיגער בראַנזשע, דעקט נישט אין געוויסע מאָמענטען דער אָנבאָט די נאָכפראַגע, דאָס אַלץ דעזאָרגאַניזירט דעם מאַרק, אַלס קאָנסעקווענץ דער פון שמועסט מען אין די גוט אינפאָרמירטע קריי־זען, אַז אין דער לאָדזער קאָנפעקציע אינדוסטריע וועלען ערוואַרט עטליכע בעדייטענדע אופּאַדלאָש־טשען, „פאַקטישע פּליטה'ס" רעגולאַציע א. אַז. וו. אין שייכות דערמיט בעמערקט זיך אויף די וואָל, האַלב וואָלענע און וויגאָניע מערק אַ געוויסע בעאונרוהיגונג.

כמעט א רעקארד פון ביגאמיע
4 מאל אין איין יאהר חתונה געהאט

ירחמיאל – ראמאן זשעטעלני ווערט צוגעצויגן צו פעראנטווארטליכקייט אויך פאר צווינגען זיינע פרויען צו פראסטיטוציע

(א) דאָס קרייז־געריכט האָט בעהאַנדעלט אַ נישט דורכשניטליכען פּראָצעס. אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק איז געזעסען אַ געוויסער ירחמיאל זשעטעלני, אַ 19־יעהריגער בחור, וועלכער הייסט שוין איצט, נאָכדעם, ווי ער האָט אָנגענומען די פּראַוואָסלאַוו־נע רעליגיע, ראָמאַן זשעטעלני.

ירחמיאל — ראָמאַן זשעטעלני, נישט קוקענדיג אויף זיינע יונגע יאָהרען, האָט שוין געהאַט דריי געזעצליכע פרויען. און וואוינט איצט מיט אַ 4־טער — אויך אַ געזעצליכער.

אָנגעהויבען האָט זיך עס ביי זשעטעלנין פון אַרטיסטישע נייגונגען. זשעטעלני איז זעהר אַ שעה־נער יונגערמאַן, האָט ער צושיקט אין אַלע פילם־זשורנאַלען זיינע פאָטאָגראַפיעס. קיין אַנגאַזשאַמענט אין אַ פילם־אַטעליע האָט ער נישט בעקומען, אָבער ערפאָלג ביי פרויען האָט ער זיך ערוואָרבען.

מיט דער ערשטער פרוי זיינער — רחל זאַמענ־צקאַ האָט ער חתונה געהאַט פונקט פאַראַיאָהרען, אין יוני 1934 און בעקומען 1000 זל. נדן. נאָר שוין עטליכע טעג נאָך דער חתונה האָט דער יונגערמאַן פערלאַנגט, אַז די פרוי זאָל אַרויס אין גאַס פער־דינען. זי האָט איהם אָפּגעזאָגט, האָט ער זי פער־לאָזט און חתונה געהאַט מיט אַ צווייטער אַ געווי־סער דבורה קרולער, וועלכע האָט זיך שוין נישט אָפּ־געזאָגט פון פערדינען אויף דער גאַס. עס האָט איהר דאָס נישט געהאָלפען. דער שעהנער יונגערמאַן האָט אויך זי איינגיכען פערלאָזט און ווידער אַמאָל כדת משה וישראל חתונה געהאַט מיט אַ געוויסער רחל לעווינסקאַ. די דריטע פרוי האָט אויך נישט געהאַט קיין מזל ביים „פילמאָווע" אַמאַנט, ער האָט אויך זי פערלאָזט, זיך גע'שמדט, אָנגענומען פּראַוואָסלאַוו־ויע און צום פירטען מאָל אויך גאַנץ געזעצליך חתונה געהאַט דאָס מאָל מיט אַ געוויסער וויעראַ סוכאַנסקאַ (אַ פּראַוואָסלאַוונע).

אַזוי פיל געזעצליכע ווייבער אין איין יאָהר. דאָס איז כמעט אַ רעקאָרד.

זשעטעלנין האָט מען צוגעצויגען צו פעראַנט־וואָרטליכקייט פאַר ביגאַמיע. אַלס עדות זענען אַ־רויסגערופען געוואָרען עטליכע רבנים, וועלכע האָ־בען געדאַרפט פעסטשטעלען, צי האָט ער, לויט'ן יודישען דין, געהאַט דאָס רעכט חתונה צו האָבען מיט אַ צווייטער און דריטער פרוי, איידער ער האָט אָפּגעג'גט די ערשטע.

דערוויל האָט זיך אָבער בולט אַרויסגעוויזען, דער צווייטער פרט, פון זשעטעלנים פערברעכען: אַז ער האָט זיינע פרויען געצוואונגען צו פּראָסטיטו־ציע און פון זייער אונמאָראַליש לעבען געצויגען פאַר זיך פרנסה.

צוליב דעם טאַקע, וואָס עס איז אויפ'ן געריכט פעסטגעשטעלט געוואָרען אויך דער צווייטער אומ־שטאַנד, האָט מען דעם פּראָצעס אָפּגעלעגט, כדי צוצוציהען זשעטעלנין נישט נאָר פאַר ביגאַמיע, נאָר אויך פאַר'ן צווייטען חטא.

2 וואכן נאר דער חתונה האט ער בעגנבעט
זיין פרוי און שוואגער און איז נעלם געווארען

אין לאַדז האָט זיך אַרומגעדרעהט אַ יודי־שער יונגערמאַן פון אונגאַרן אַ געוויסער יחיאל זילבערג, וועלכער האָט ערקלערט, אַז אַלס פרעמ־דער בירגער איז ער אַרויסגעשיקט געוואָרען פון אונגאַרן.

ער האָט דאָ געהאַט אַ בעקאַנטע אַ פרוי ביאַלעק יעראָזאָלימסקאַ 4, וועלכע האָט זילבערגן געקענט פון בודאַפּעשט זילבערג האָט דערי־בערג אין לאָדז אָנגעהויבען אַריינצוקומען צו דער פרוי ביאַלעק, דאָרט האָט ער זיך בעקאַנט מיט דער פרוי ביאַלעקס אַ שכנטע, מיט דער פריילין לאה ברין.

זילבערג האָט זיך שנעל פערליבט אין דעם פריילין ברין, וועמען דער געבילדעטער יונגער־מאַן איז אויך געפעלען געוואָרען, דאָס פּאָרל איז „געגאַנגען" אַנ'ערך דריי וואָכען און דאַן איז געשטעלט געוואָרען אַ חופה, נאַטירליך אָהן התונה־אַקטען. אַזוי ווי זילבערג האָט נישט געהאַט קיין שום פאַך אין האַנד, האָט איהם זיינס אַ פרישער שוואָגער יוסף בערגער, יעראָזאָלימסקאַ 8 וואָס אַרבייט אויס שעלקעס, זאָקען בענדלעך און עהנליכע זאַכען גענומען צו זיך צו דער אַרבייט.

היינטיגען פרייטאָג איז בערגער אַרויסגע־פאָהרען אויף זומער־וואוינונג און איבערגעלאָזען די שליסלען פון זיין וואַרשטאַט זילבערגן, מאָנטאָג איבערפריה ווען בערגער איז צוריקגעקומען האָט ער געטראָפען דעם וואַרשטאַט איינגאַנצען אויסגע־לעדיגט און דער יונגערמאַן זילבערג, וועלכער איז ערשט 2 וואָכען נאָך דער חתונה איז נעלם גע־וואָרען מיטנעהמענדיג מיט זיך סחורה פאַר אַנ־ערך 600 זל.

וועגען דער גנבה איז געמאָלדען געוואָרען דער פאָליציי, וועלכע זוכט דעם ראָמאַנטישען גנב.

זעלבסטמארד-פרוב אין פאליציי-קאמיסאריאט

אַסוואַלד מייער (גלובנאַ 28) איז פערהאַלטען געוואָרען אויף דער גאַס אין אַ שכור'ן צושטאַנד און געבראַכט געוואָרען אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט דאָרט איז איהם עפּעס געקומען אין קאָפּ אַריין אַ פאַנטאַזיע און ער האָט בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. צו דעם צוועק האָט ער איינגענו־מען 18 טאַבלעטקעס מיט גאָרצינאַל. אין אַ שווע־רען צושטאַנד האָט איהם די פּאָגאָטאָוויע אָפּגע־פיהרט אין קרייז־שפּיטאָל.

Dr. med. P. Braun

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקה.

נעהמט אַן פון 8—1 און פון 4—8 אָוו.

Cegielniana 4, tel. 100-57.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג

סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען

נעמט אַן פון 8—11 און פון 5—8 אָוונד

וואו פאלען באמת די גרעסטע געווינסן?

יעדער איינציגער קען זיך איבערצייגן, קויפענדיג אַ לאָס אין דער קאָלעקטור און וועקסעל־קאַנטאָר פון

„Samuel Weinberg", Piotrkowska 60

wł. S. Weinberg i S. Kasman

דאָרט איז געפאַלען ביי דער לעצטער 32־טער לאָטעריע דאָס גרעסטע געווינס אין לאָדז

100.000 זל. אויף נומער 62487. — היילבט צילהויג!

אויס ליבע
צושפאלטן [illegible] מיט א העמערל דעם קאפ

(א) די 35־יעהריגע סטאַניסלאַווא מיקאַלאַיטשיק האָט געוואוינט מיט איהר געליבטען דער 34־יעה־ריגער ראָמאַן אַפּיץ אויף קליאָנאָווא 6. אַ לענגערע צייט האָט דאָס פּאָרפאָלק געלעבט בשלום. לעצטענס האָט אָבער אָנגעהויבען צווישען זיי עפּעס קאַליע צו ווערען און די מיקאָלאַיטשיק האָט בעשלאָסען איבערצולאָזען איהר געליבטען און זיך בעזעצען ביי איהרע עלטערן. אַפּיץ האָט זיך צו ערשט צו דעם בעשלוס גאַנץ קאַלטבלוטיג בעצויגען. ערלויבט דער געליבטער אריבערצופאָהרען צו די עלטערען און גענומען וואַרטען, ווען זי וועט צוריקקומען צו איהם זיך בעטען, ער זאָל זי צוריקנעהמען. דאָ האָט ער אָבער געהאַט אַ טעות, די מיקאָלאַיטשיק האָט דער וויל פערפיהרט אַ ליבע מיט אַ צווייטען. אַפּיץ האָט דעם פערראַט נישט געקאָנט איבערטראָגען. ער האָט גענומען אַ העמערל און אָפּוואַרטענדיג די געליב־טע, ווען זי איז געגאַנגען פון דער אַרבייט אהיים, לעבען לימאַנאָווסקי גאַס 124. זי געטראָפען און דערלאַנגט מיטן העמערל עטליכע מאָל אין קאָפּ אריין. די מיקאָלאַיטשיק איז אוועקגעפאַלען אַ פער־חלש'טע.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגע־שטעלט, אַז דער „געליבטער" האָט דער געליבטע צושפּאָלטען דעם קאָפּ, בעשעדיגט אַנ'אויער, גע־מאַכט פיל וואונדען אין פּנים, אַז די מיקאָלאַיטשיק האָט בעקומען אַ געהירען ערשיטערונג. אין אַ שווע־רען צושטאַנד האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין שפּי־טאָל אַריין.

אַפּיץ איז אַרעסטירט געוואָרען.

שימעל פערניכטעט קאָנסערוועז און דעריבער צו קאָנסערווירען פרוכטען, מאַרמעלאַד, גאַלאַרעט־קעס, פרוכטען־זאַפטען, אוגערקעס א. ז. וו. דאַרף מען בענוצען ד"ר עטקער'ס קאָנסערווירונגס־מיטעל. פּאָפּולערע פאָרשריפטען צו קאָנסערווירען קען מען בעקומען אין יעדען לאַגער, וואָס בעציהט ד"ר עטקער'ס אויסאַרבייטונגען אָדער דירעקט פון דער פירמע ד"ר א. עטקער אין וואַרשאַ, ראַקאָוו־יעצקאַ 23.

מיטוואָך, 19 יח סיון תרצה

יוני

זון־אויפגאַנג 3.14

זון־אונטערגאַנג 8.—

פאבאר פון יאהרגאנג 1914

(א) מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 20. ד. ח. שטעלט די פּאָבאָר־קאָמיסיע נישט, צוליב חגא;

פרייטאָג, דעם 21־טען ד. ח. דאַרפען זיך שטעלען:

פאַר דער קאָמיסיע נומער 1, (פּיעטראַקאָווסקאַ 48) מיליטער־פליכטיגע פון יאָהר־גאַנג 1913 קאַטעג. „בע", וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליע־נעמען אויף:

P S Sz Ś T U W Z Ż Ź

און וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליע־נעמען אויף:

A B C Ch D E F G

פאַר דער קאָמיסיע נומער 2, דאַרפען זיך שטעלען די פּאָבאָר־פליכטיגע פון יאָהרגאַנג 1913, קאַט. „בע", וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליע־נעמען אויף:

P R S Sz S T U W Z Ź Ż

און וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 6־טען און 10 קאָמיסאַריאַטען — א ל ע.

אפטייקען.
היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ה. דאַנצער זגערזשער 57), וו. גראָשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), א. גאַרפיין (פּילסודסקיעגאָ 54), י. כאָנדזשינסקי (פּיעטריקאָווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28) א. שימאַנסקי (פּשענדזאַלניאַנאַ 75).

א טויט קינד אין קלאזעט

(א) אויף דער גאַס פון קאָניאָוואַ שיסער נומער 11, האָט מען געפונען א טויט קערפערעל פון א קינד פון א 9 חדשים. דאָס קינד האָט געהאַט דאָס העל־זעל ארומגעבונדען מיט א שנירעל, וואָס עס בע־וויזט אַז דאָס קינד איז פריהער דערשטיקט געוואָרען די פּאָליציי זוכט די פערברעכער.

וועד ווייס עפּיס וועגען קיילה אלטמאן?

דינסטאָג, דעם 11 יוני איז אַרויס פון דער וואוינונג פון איהרע עלטערן די 21־יעהריגע קיילה אַלטמאַן און איז ביז איצט נישט צוריקגע־קומען. טראָץ אַלע בעמיהונגען איז וועגען איהר ביז היינט קיין שום ידיעות נישט פערהאַן. די על־טערען בעטען רחמנות צו האָבען אויף זיי און ווער עס ווייס עפּיס וועגען איהר, זאָל מיטטיילען צו מאַנעלע אַלטמאַן, קאַמיענגאַ 14.

פלוצים געשטארבען

(א) אויפ'ן טראָטואַר אין גאַס אויף 11 ליסטאָפּאַד לעבען נומער 150 איז פּלוצים אַוועק־געפאַלען אַ פער'חלשטער דער 56 יעהריגער גוסטאַוו ריכטער (לעשנאַ 58).

דער דאָקטאָר פון דער אַרויסגערופענער פּאָ־גאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון אַ האַרץ־אַטאַק.

אנפאל אויף דער גאס

(א) אויף זשגאָוסקאַ 14 איז בעפאַלען גע־וואָרען אין גאַס דורך אונבעקאַנטע און צושלאָ־גען געוואָרען די 28 יעהריגע וויקטאָריאַ רוטקע־וויטש. (זשגאָווסקאַ 50. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט די ערשטע הילף.

פארפאלען

(א) אויף פּילסודסקי גאַס איז פון אַ ברישט־קע אַראָפּגעפאַלען דער 15 יעהריגער משה פריד מאַן (פּילסודסקי גאַס 58). דאָס יונגעל האָט בעקומען שווערע וואונדען.

Doktór Z. Henrykowski

ספּעציאַל־אַרצט פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע

וואוינט יעצט

9 טראַוגוטאַ 9

טעל. 262-98

נעהמט אַן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונד.

פאַר פרויען א ספּעציעל [illegible]

פּלענאַר-זיצונג פון דער האַנדעלס-קאַמער

נעכטען 6 א זייגער אין אָוונט איז פֿאָרגעקומען א פּלענארע זיצונג פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט דער פּרעזעס, גענ. מאַטשישעווסקי. נאָכ'ן אננעהמען דעם פּראָטאָקאָל פון די לעצטע צוויי זיצונגען, זענען אויסגעהערט געוואָרען א גאַנצע רייה קאָמוניקאַטען פון פּרעזידיום.

דאָס מיניסטעריום האָט בעשטעטיגט דעם צונאָב-בודזשעט פון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער אין דער הויך פון 74 טויזענד זל., מאַכענדיג אין איהם נאָר קליינע ענדערונגען.

דער פּרעזעס טיילט דאַן מיט, אז די קאַמער האָט אָפּגעצאָהלט ווייטערדיגע 60 טויזענד זל. פון דעם חוב וועלכער איז גענומען געוואָרען ביי דער פערזיכערונגס-אַנשטאַלט אויף איבערצובויען דאָס הויז פון דער קאַמער. דער גאַנצער חוב פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער בעטרעפט איצט 59 טויזענד זל.

דאַן נעהט די פערזאַמלונג צו צו בעטראַכטען דעם בעריכט פון דער האַנדעלס-קאַמער פאַר'ן יאָהר 1934. דער בעריכט איז פונאַנדערגעשיקט געוואָרען די ראַטמענער אין דער פאָרם פון א גרויס בוך.

וועגען בעריכט האַלט א גרויסע רעדע גענ. מאַטשישעווסקי, וועלכער שטעלט זיך אָפּ אויף די בעזונדערע עטאַפּען פון דער אַרבייט אין דער האַנדעלס-קאַמער, אויף דעם אַנטייל אין די רעפאָרמען אין ווירטשאַפטליכע, אין די שטייער-פראַגען, אין עקספּאָרט און אין אַנדערע געביטען.

דאַן האַלט א גרויסען בעגייסטערטען רעפעראַט וועגען פערשטאָרבענעם מאַרשאַל פּילסודסקי, דער וויצע-פּרעזעס פון דער קאַמער, ה' מיעטשיסלאַוו הערץ. איבערגעהענדיג דאַן צו די ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען, רוקט דער רעדנער אַרויס א רייה זעהר אַקטועלע ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען און בעריהרט די ספּעציעלע לאָדזער וועהטאָגליכע פראַגען און קומט צום אויספיהר, אז די ווירטשאַפטליכע זעלבסטפערוואַלטונג האָט אַריינגענומען אין איהרע ראַהמען אַלע פראַגען, וואָס זענען שייך דעם האַנדעל און אינדוסטריע.

נאָך די דאָזיגע רעדעס לעגט פאָר ראַטמאַן יוסף העבער, אז דער בעריכט זאָל מיט אָנערקענונג גענומען ווערען צו קענטניש.

דער פאָרשלאָג איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען.

ראַטמאַן זייפעלט לעגט פאָר צו מאַכען די שטאַרקסטע בעמיהונגען, אז אין לאָדז זאָל געשאַפען ווערען א פולע אָפּטיילונג פון פּ. ק. אָ.

דער פאָרשלאָג ווערט אָנגענומען.

אויסבעסערן די באַהן - קאָמוניקאַציע

ראַטמאַן קאַראַל רעפערירט דאַן די קאָמוניקאַציע-פּאָסטולאַטען פון לאָדזער קרייז. ער ווייזט אָן, אז מ'דאַרף זיך בעמיהען, אז דער טאָרפּעדאָ-צוג, וועלכער איז אָפּגעשאַפט געוואָרען, זאָל צוריק איינגעפיהרט ווערען. ווייטער דאַרף מען זיך בעמיהען אז דער טאָרפּעדאָ-צוג, וועלכער געהט אָפּ פון לאָדז 7 א זייגער מיט 8 מינוט, זאָל אָפּגעהן 7 מיט 33 מינוט. די בילעטען פון טאָרפּעדאָ-צוג פון לאָדז קיין וואַרשע זאָלען ביליגער ווערען פון 12 אויף 10 זל.

ווייטער זאָגט ראַטמאַן קאַראַל, דאַרפען אויסגעבעסערט ווערען די פערבינדונגען פון די צוגען, וואָס געהען אַוועק פון לאָדז מיט די צוגען, אין וועלכע מ'דאַרף זיך איבערזעצען. מ'זאָל אויף די איבערזעצונגס-סטאַציעס נישט דאַרפען אַזוי לאַנג וואַרטען. ווייטער דאַרפען איינגעפיהרט ווערען דירעקטע וואַגאָנעס לאָדז — זאַקאָפּאַנע און לאָדז — קריניץ אויך בייטאָג. ס'מוזען אויך צוריק איינגעפיהרט ווערען די הנחות פאַר די, וועלכע געפינען זיך אויף די קור-ערטער אויף דעם צוריק-וועג מיט דער באַהן.

וויצע-פּרעזעס בארנעט ערקלערט, אז לאָדז ווערט גרינגגעשעצט ביים צוזאַמענשטעלען דעם פאַהרפּלאַן און אין דעם איז שולדיג לאָדז אַליין, וועלכע פאָדערט נישט גענוג הויך און שטאַרק, אז די בעדערפענישען פון לאָדז זאָלען גענומען ווערען אין בעטראַכט ביים צונויפשטעלען די פאַהרפּלאַנען. דערווייל דאַרף מען איצט נישט פאָדערן קיין קליינע און נישטיגע זאַכען. מ'דאַרף פאָדערן דירעקטע צוגען פון לאָדז און אַלע ריכטונגען און פון אַלע עקען פון פּוילען דירעקטע צוגען קיין לאָדז, כדי לאָדז זאָל אויפהערען זיין די פּראָווינציאָנעלע שטאָט, אויף וועלכע מ'קוקט זיך איצט נישט אַרום.

ראַטמאַן לאַנדסבערג בעקלאָגט זיך אויף דער סקאַנדאַליעזער באַהן-פערבינדונג, וועלכע עקזיסטירט צווישען לאָדז און טאָמאַשאָוו.

דער רעדנער בעריהרט אויך דעם אויטאָבוסען-פערקעהר, וועלכער קען בשום אופן זיך נישט אַנטוויקלען צוליב די שלעכטע שאָסעען. אין דעם ענין דאַרף די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער אינטערווענירען.

ראַטמאַן היימאַן - יאַרעצקי ווייזט אָן אויף דעם גיהנום, וואָס קומט פאָר אויף די באַהנען אין דער זומער-צייט פרייטאָג, שבת און זונטאָג ווען די לאָדזער בעפעלקערונג פאָהרט אויף די זומער-וואוינונגען. ער פאָדערט ס'זאָל איינגעפיהרט ווערען א גאַנצע רייה פערבעסערונגען.

ס'ווערט אָנגענומען א בעשלוס זיך צו ווענדען צו דעם באַהן-מיניסטעריום נישט צו האַלטען לאָדז פאַר א שטיף-קינד און נאָכקומען איהרע קאָמוניקאַציע-פּאָסטולאַטען.

שטייערן - ענינים

דאָקטאָר בארנעט רעפערירט די שטייער פאָרשלאָגען פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. קודם כל האַנדעלט זיך וועגען רעווידירען די טאַריפען פון די פּאַטענטען, צו פערגרעסערן די צאָהל קאַטעגאָריעס.

די צווייטע רעזאָלוציע איז וועגען ריטשאַלט-שטייער פאַר די קליינע שטייער-צאָהלער. ס'ווערט פערלאַנגט אונבעדינגט צו דערהאַלטען דעם ריטשאַלט.

די דריטע רעזאָלוציע איז וועגען נעמען דעם אומזאַץ-שטייער פון דער ערשטער קוועלע („סצאַלעניע") גלייך פון פּראָדוצענט און איהם אָפּשאַפען ביי אַלע איבעריגע אָפּנעהמער ביז דער פּראָדוקט קומט צום קאָנסומענט. קודם כל דאַרף סצאַלירט ווערען דער אומזאַץ - שטייער אין דער טעקסטיל-בראַנזשע, קאָלאָניאַל-בראַנזשע א. אז. וו.

ווייטער קומען די רעזאָלוציעס וועגען סטעמפּעל-אָפּצאָהל. קודם כל האַנדעלט זיך וועגען דעם, אז די קלענערע שטראָף פאַר איבערשטרייטען די פאַרשריפטען זאָל נישט זיין מינימום 25 פּראָצענט, נאָר די שטראָפען זאָלען זיין עלאַסטיש, כדי מען זאָל זיך קענען פערנעמען מיט דעם לעבען און נישט זיין געבונדען מיט די שטייפע פאַרשריפטען.

ווייטער פערלאַנגט די האַנדעלס-קאַמער, אז עס זאָל נישט אַזוי ריגאָריסטיש בעהאַנדעלט ווערען די פערשידענע דראָבנע איבערשטרייטונגען ביים אָפּשטעמפּלען רעכנונגען און קוויטונגען.

די האַנדעלס-קאַמער פערלאַנגט אויך, אז פון די אומזאַצען זאָל עלימינירט ווערען די אויסגאַבען אויף אינוועסטיציעס און רעמאָנטען.

ווייטער קומט א רעזאָלוציע אין שייכות מיט דעם אַזוי-גערופענעם אַנאָנימען האַנדעל און אינדוסטריע. די פּלענאַר-זיצונג האָט פערלאַנגט אין דער רעזאָלוציע, אז ס'זאָל צונויפגערופען ווערען בשותּפות'דיגע קאָנפערענצען מיט דער שטייער-מאַכט, כדי צו געפינען מיטלען אין קאַמף מיט דעם אַנאָנימען האַנדעל און אינדוסטריע.

די לעצטע רעזאָלוציע פאָדערט אָפּצושאַפען דעם אַרטיקעל 54 פון דער נייער שטייער-אָרדינאַציע, וועלכע פאָדערט פון די סוחרים, וועלכע זענען מחויב צו פיהרען האַנדעלס-ביכער איינצושרייבען דעם נאָמען און אַדרעס פון דעם קונה.

די שטייער - פּאָסטולאַטען רופען אַרויס א גרויסע דיסקוסיע פון די ראַטמענער. די פּאָסטולאַטען ווערען אָנגענומען.

ד"ר זאַנד רעדט אַרום די פראַגע פון די פערלעגענע שטייערן; קודם כל האַנדעלט זיך וועגען די פערלעגענע שטייערן פון די ליקווידירטע אונטערנעמונגען, ווייטער וועגען די פערלעגענע שטייערן פון די אונטערנעמונגען, וועלכע האָבען געהאַט אופּאַדלאָשטשען און שפּעטער צוריקגעקעהרט צום ווירטשאַפטליכען לעבען.

די האַנדעלס-קאַמער האָט אויף דער נעכטיגער זיצונג אָנגענומען א רעזאָלוציע, אז די פראַגע פון די פערלעגענע שטייערן פאַר די דאָזיגע קאַטעגאָריעס דאַרף וואָס גיכער ערלעדיגט ווערען אין פערשטענדיגונג מיט די ווירטשאַפטליכע זעלבסטפערוואַלטונגען.

ווייטער זענען אָנגענומען געוואָרען פערשידענע פּאָסטולאַטען וועגען בעשטייערן צוקער און זויערשטאָף, וואָס זענען נויטיג צו אינדוסטריע-צוועקען.

ס'איז צום סוף אָנגענומען געוואָרען א פאָרשלאָג צו פאָדערן, אז דער וואָס וועט אַריינטראָגען א רעקורס געגען צו הויך-געשטעלטע שטייערן, זאָל איהם די עקזעקוציע אויף אַלע שטייערן בעגרעניצט ווערען ביז צו דער סומע, וועלכע ער גיט אויף אין רעקורס.

ווידער א סקאַנדאַליעזע עקסמיסיע

נעכטען איז אויף פּולנאָצנאַ גאַס אויסגעפיהרט געוואָרען אַ הימעל - שרייענדע עקסמיסיע, וואָס האָט אויפגערודערט די גאַנצע געגענד.

אויף פּולנאָצנאַ 18 אין הויז פון די ברידער פּראָוויזאָר, וואוינט זייט 18 יאָהר אַב'אָנגעזעהענער היגער סוחר, וואָס איז די לעצטע יאָהרען געוואָרען אַ יורד, צוליב דעם איז דער יוד שולדיג געבליבען פאַר דריי קוואַרטלען דירה-געלד.

די ווירטסלייט האָבען נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס דער לאָקאַטאָר פלעגט אייביג צאָהלען רעגולער דירה-געלד, און אַז אין משך פון די 18 יאָהר, האָט ער די ווירטסלייט אַריינגעטראָגען אַ סומע העכער 20 טויזענד זלאָטיס, פערקלאָגט אין געריכט און אַרויסבעקומען אַנ'עקסמיסיע.

נעכטען, ווען די שטוב-מענשען זענען נישט געווען אין דערהיים. אין דער שטוב האָט זיך געפונען אַ פרעמדע פרוי. איז געקומען דער קאָמאָרניק, דער ווירט האָט בעשטעלט דריי ראָל-וועגען, און גענומען אַרויסטראָגען די זאַכען.

ווי דער לאָקאַטאָר גיט איבער, האָט ער פון דעם עקסמיסיע-טערמין נישט געוואוסט, ער דערציילט אויך, אַז מיט אַ וואָך צוריק, האָט ער די ווירטסלייט געוואָלט געבען פאַר אַ קוואַרטאַל דירה-געלד, דער ווירט האָט נישט געוואָלט הערען. אָדער ס'גאַנצע געלד, אָדער אַרויסוואַרפען און זיי האָבען טאַקע געהאַלטען וואָרט: מ'האָט גענומען אַ יוד, אַ שעהנעם געוועזענעם סוחר און איהם צובראָכען. מיט טרעהרען אין די אויגען יאָמערט דער יוד:: „וואו וועל איך, מיך 11 ביינאַכט אַהינטון?" דערצו איז די פאַמיליע נישט אין לאָדז, שטעהט ער אויפ'ן הויף אונבעהאָלפען, קוקט אויף די געפּאַקטע ראָל-וועגען — וואו טוט ער זיך אַהין?

ס'איז כדאַי צו בעמערקען, אַז די ווירטסלייט ברידער פּראָוויזאָר, זענען זעהר רייכע מענשען, ערשט מיט אַ קורצע צייט צוריק, האָבען זיי געקויפט אין ווישניאָווע גורע אַ גרויס פערמעגען, און איצט בויען זיי דאָרט אויס אַ באַסיין מיט אַ פּליאַזשע, אין וועלכען זיי לעגען אַריין שווערע הונדערטער טויזענדער זלאָטיס.

און זאָלען די יודען, וואָס וועלען זיך באָדען אין דעם באַסיין וויסען, אַז זיי וועלען זיך באָדען אין יודישע טרעהרען.

ביז שפּעט ביינאַכט איז דאָס טויער אויף פּולנאָצנאַ 1 געווען געשלאָסען און מ'האָט קיינעם נישט אַריינגעלאָזען. דאַגעגען איז די גאַנצע גאַס געווען שוואַרץ פון מענשען. אַלע האָבען גערעדט מיט פערביטערונג וועגען דער אונדערהערטער עולה פון גרויסע גבירים געגען אַנ'אָפּגעקומענעם עהרליכען יודישען סוחר.

לאַגע אין ארץ-ישראל און אין ציוניזם פאַר'ן 19-טען ציוניסטישען קאָנגרעס

מאָרגען — פאָלקס-פערזאַמלונג אין פילהאַרמאָניע מיט'ן אַנטייל פון דעפּ. יצחק גרינבוים

אין פּוילען ווייל איצט, נאָך אַ לענגערער אַבוועזענהייט דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, לייטער פון עליה-דעפּאַרטאַמענט פון דער יודישער אַגענץ אין ירושלים, דעפּ. יצחק גרינבוים.

מאָרגען דאָנערשטאָג אָוונד וועט דעפּ. גרינבוים אַרויסטרעטען אין פילהאַרמאָניע מיט אַ רעפעראַט א. ד. ט.: „אין קאַמף פאַר'ן קאָנסטרוקטיווען ציוניזם" (די לאַגע אין ציוניזם אין ארץ-ישראל פאַר'ן 19-טען ציוניסטישען קאָנגרעס).

דער בעזוך פון דעפּ. גרינבוים, וועלכער איז ערשט געקומען פון ארץ-ישראל, וואו ער פערנעמט איינע פון די וויכטיגסטע אַמטען פון דער יודישער אַגענץ — אַלס לייטער פון עליה-רעסאָרט — האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע פּראַאינטערעסירונג

ר. איזראַעל

משומדים

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

46

סאַבאַ און אידאַ האָבען זיך צוגעזאָגט איינער דער אַנדערער, נישט צו פערלאָזען און זיך האַלטען צוזאַמען אַזוי לאַנג ווי זיי וועלען דאָס קאָנען.

אידאַ האָט גאַנץ אויפריכטיג ערקלערט סאַבאַן וואָס איז מיט איהר פאָרגעקומען, וועגען איהר ליבעס-בעציהונגען מיט סטעפאַנען, וועגען דעם, אַז זי איז געווען אַ יודישקע און האָט זיך צוליב סטעפאַנען געשמד'ט, וועגען דעם, אַז סטעפאַן האָט שפּעטער זיך בעמיהט צו איבערייסען מיט איהר די בעציהונגען און ווייטער וואָס עס האָט מיט איהר פּאַסירט אַריינפאַלענדיג אין פעלאַס הענד אַריין. אויף דעם אופן האָט אידאַ געגעבען צו פערשטעהען איהר פריינדין, אַז זי קען נישט מעהר צוריקקעהרען צו איהרע עלטערען, אַז זי האָט שוין אַזוי ווייט אָפּגעריסען מיט איהר משפחה, און מיט איהר פאָלק, אַז דער צוריקקעהר איז כמעט אונמעגליך. אַליין האָט זי נישט געוואוסט, וואָס אָנהויבען צו טון.

דערווייל איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ פעראָרדענונג, אַז אַלע, וואָס געפינען זיך אויפ'ן אינזעל זאָלען זיך גרייטען אַרויסצופאָהרען, ווייל נאָך אין דעמזעלבען טאָג וועט קומען אַ שיף, וועלכע וועט אַלע מיטנעהמען קיין לאָנדאָן. אידאַ מיט סאַבאַן האָבען זיך געהאַלטען צוזאַמען. זיי האָבען בעשלאָסען צו ערקלערען פאַר דער מאַכט, אַז זייערע דאָקומענטען זענען אַוועקגעקומען צוזאַמען מיט זייער באַגאַזש און זיי פאָהרען קיין לאָנדאָן.

— לאָנדאָן איז אַ וועלט - שטאָט, האָט סאַבאַ געזאָגט, אפשר וועל איך דאָרט בעקומען אַרבייט און מיר וועלען זיך ביידע דאָרט בעשיידען אויסהאַלטען, אַזוי לאַנג ביז מיר וועלען זיך קענען איינאָרדענען און אַ טראַכט טון וועגען דער צוקונפט.

— צוויי מענשען קענען זיך זיכער אַנ'עצה געבען ווי איינער אין אַ פרעמדער אונבעקאַנטער שטאָט וואו ס'איז נישט פערהאַן מיט וועמען אַ וואָרט אַרויסצורעדען. די צוויי פרויען האָבען נישט געהאַט זיך פיל צוצוגרייטען. זיי האָבען גאָרנישט געהאַט מיט זיך נאָר די מלבושים וואָס זיי האָבען געטראָגען צווישען די געליטענע האָט מען אַפילו געשמועסט, אַז מ'וועט יעדען געבען אַ געוויסע ענטשעדיגונג פאַר דעם פערלוירענעם באַגאַזש, אָבער מ'האָט זעהר קנאַפּ געגלויבט דערין. דאָס איז טאַקע געווען זעהר טרויעריג. די ביידע פרויען זענען געבליבען אָהן אַ גראָשען און אָהן אַ העמד איבערצוטון. פאַר אַנדערע פּאַסאַזשירען איז דאָס אומגליק נישט געווען אַזוי גרויס ווייל יעדער איז געפאָהרען אָדער אין זיין אייגענער היים אָדער צו זייערע קרובים אָבער פאַר סאַבאַ מיט אידאַן?....

די צוויי פאָרשטעהער פון דער מאַכט, וועלכע האָבען זיך די גאַנצע צייט געפונען אויף דעם אינזעל, האָבען איצט צונויפגערופען אַלע געראַטעוועטע פּאַסאַזשירען, כדי זיי צו רעגיסטרירען מיט זייערע נעמען און אויפנעהמען פון זיי אַלע ידיעות, מיט וועמען זיי זענען געפאָהרען, וואוהין זיי זענען געפאָהרען און מיט וואָס זיי האָבען געליטען. איינער נאָכן אַנדערען זענען אַריינגערופען געוואָרען אין דעם פּראָוויזאָריש איינגעאָרדענטען ביוראָ, וואו מ'האָט ערלעדיגט אַלע פאָרמאַליטעטען.

אויך סטעפאַן האָט נישט געקענט אויסמיידען דאָס פערעגיסטרירען זיך אין דעם דאָזיגען ביוראָ. און דער צופאַל האָט געוואָלט, אז טאַקע באַלד נאָכדעם ווי סטעפאַן האָט פערלאָזען דאָס ביוראָ זענען דאָרט אַהין אַריינגעגאַנגען אידאַ און סאַבאַ, זיי האָבען זיך בעגעגענט דירעקט ביי דער טיר און אידאַ האָט זיך געמוזט אָנכאַפּען ביי סאַבאַס האַנד. כדי זי זאָל נישט אומפאַלען. סטעפאַן איז נישט געווען אַזוי שטאַרק איבערראַשט, ווייל ער האָט דאָך געוואוסט, אַז אידאַ געפינט זיך דאָ און סוף-כל-סוף וועט ער זיך מיט איהר דאָ בעגעגענען.

וואָס איז דיר געשעהען, אידאַ? האָט סאַבאַ געפרעגט, וואָס ביזט דו אַזוי בלייך געוואָרען?

— ס'איז גאָרנישט, ס'איז מיר שלעכט געוואָרען אויף אַ מינוט, אָבער ס'ווערט מיר שוין בעסער.

סטעפאַן איז נישט ענטלאָפען פון דעם אָרט, ער איז שטעהען געבליבען און נישט געפּרובט אויסצומיידען קיין געשפּרעך. פערקעהרט, ער האָט איצט פערשטאַנען, אַז דאָס גלייכסטע וועט זיין ווען ער וועט מיט איהר רעדען, נאָר אויף דעם אופן קען קלאָר ווערען די לאַגע. בעהאַלטען זיך האָט קיין שום זין נישט און קיין שום ווערט נישט.

סאַבאַ מיט אידאַן זענען דערווייל אַריינגעגאַנגען אין ביוראָ זיך רעגיסטרירען. סטעפאַן איז געשטאַנען אין דרויסען און אָפּגעוואַרט ביז זיי וועלען אַרויסקומען. די אָרימע אידאַ איז נאָך נישט געקומען צו זיך, זי האָט נישט געוואוסט, צי זי האָט געזעהען אַ געשפּענסט אָדער ס'האָט זיך איהר עפּעס אויסגעוויזען....

— סטעפאַן זאָל גאָר זיין דאָ? דאָס איז דאָך נישט מעגליך, ווי אַזוי קומט ער דאָ אַהער?

זי האָט אַפילו נישט געוואוסט, וואָס פאַרא פראַגען מען שטעלט איהר און וואָס פאַרא ענטפערען זי גיט, אַלץ איז געווען מעכאַניש. דער בעאַמטער האָט געצווינגען מיט די פּלייצעס, אַלץ פערעכענט אויפן חשבון דערפון, וואָס אידאַ קען נישט די שפּראַך און האָט ביידע פרויען שנעל ערלעדיגט.

סאַבאַ האָט אָבער בעמערקט, אַז מיט אידאַן איז דאָך נישט אַלץ אין אָרדענונג, אַז עפּעס איז מיט איהר זייט עטליכע מינוט פאָרגעקומען, אַרויסגעהענדיג האָט סאַבאַ זיך ווידער געוואָלט ווענדען צו איהר פריינדין מיט דער פראַגע, וואָס ס'איז איהר געשעהען. אין דעם מאָמענט איז אָבער סטעפאַן צוגעגאַנגען צו די ביידע פרויען, אויסגעשטרעקט די האַנד צו אידאַן און קוים אַרויסגערעדט:

— גוט מאָרגען, אידאַ.

אידאַן איז פינסטער געוואָרען אין די אויגען, זי האָט שוין גאָרנישט געזעהען אַרום זיך, זי האָט אַפילו נישט בעמערקט סטעפאַנס אויסגעשטרעקטע האַנד.

סאַבאַ האָט זיך שטאַרק פערוואונדערט, ווען זי האָט געהערט דעם „גוט מאָרגען" אין דער היימישער פּוילישער שפּראַך.

— איהר האָט נישט קיין טעות מיין הער, האָט סאַבאַ זיך אָנגערופען, זעהענדיג, אַז אידאַ ענטפערט נישט, אפשר פערקענט איהר אונז.

— ניין, איך פערקען נישט, דאָס פרוילין אידאַ ראָזען איז מיינס אַ בעקאַנטע.

— געוויס, געוויס, האָט אידאַ געענטפערט קומענדיג צו זיך, דער הער איז מיינס אַ בעקאַנטער, ערלויבט, איך וועל אייך פאָרשטעלען, דאָס איז הער סטעפאַן קאַרטשינסקי און דאָס איז מיין פריינדין סאַבאַ.

סטעפאַן האָט דערלאַנגט די האַנד סאַבאַן, וועלכע האָט ערשט איצט ברייט געעפענט די אויגען, הערענדיג דעם נאָמען סטעפאַן קאַרטשינסקי. ערשט מיט אַ שעה צוריק האָט דאָך אידאַ פאַר איהר אַלץ דערציילט. בעזונדערס האָט זי פיל גערעדט וועגען דעם דאָזיגען סטעפאַן קאַרטשינסקין, צוליב וועלכען זי איז אַוועק פון איהר היים, צוליב וועלכען זי האָט זיך גע'שמד'ט און וועלכער האָט זי סוף-כל-סוף פערראַטען און זי פערטריבען פון זיך.

— הער סטעפאַן קאַרטשינסקי? האָט סאַבאַ איבערגעפרעגט, ווי אַזוי קומט איהר בכלל דאָ אַהער.

— איך בין דער זעלבער יחסן, וואָס איהר. אויך איך בין איינער פון די געליטענע פון אַ שיף-קאַטאַסטראָפע, וועלכע זענען לעצטענס אַזוי אָפט פאָרגעקומען, אויך איך וואַרט, אַז מ'זאָל מיך פון דאַנען אַוועקפיהרען קיין לאָנדאָן. איך בין פונקט אַזוי איבערראַשט, ווען איך זעה דאָ דאָס פרוילין אידאַ ראָזען, ווי אידאַ איז איבערראַשט דערפון,, וואָס זי זעהט מיך דאָ. פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז נאָר אַ ריינער צופאַל, אמת, נאָר אַנ'אָריגינעלער צופאַל.

(פאָרזעצונג קומט)

אנ'ענטפער אויף אנ'ענטפער

(בריף אין רעדאקציע)

צו דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט"

געעהרטער הער רעדאקטאר!

אויב ד"ר מ. ברוידע און די פארזיצערין פון „וויזא", פרוי מלכה רעזניק, ווילען נאך שפילען די ראלע פון גערעכטע אין זייער אפגעטוענעם שטיקעל ארבייט, האלט איך פאר נויטיג צו געבען אנ'ענטפער אויף זייער ענטפער, אבער גלייכצייטיג האב איך אויך געהאלטען פאר צוועקמעסיג אויפצופאדערן ה' ד"ר מ' ברוידע צו א דין תורה, כדי עס זאל טאקע קענען פעסטגעשטעלט ווערען זיין גערעכטיגקייט. איך וועל זיך דא האלטען ביים סדר פון א"ב פון ד"ר ברוידע'ס בריף און ערקלערען על ראשון ראשון און על אחרון אחרון:

א) מיט עטליכע יאהר צוריק איז נעשטארבען אנ'אנגעזעהענע בידגערין ראזא פרענקעל נ"ע, וועלכע האט איבערגעלאזט אלס לעגאט 37.5 פראצ. נחלה אויף שענקעוויטש נאס 26 אויף עולמות פאר דער קהלה. אויב ה' ד"ר ברוידע ווערט א פערטיידיגער פונם קהלה־שותף ה. נאטאן שטילער, מוז איך דא פעסטשטעלען, אז דער זעלבער ד"ר ברוידע, וואס איז א יוצא ונכנס אין דעם הויף, ווייסט גאנץ גוט, אז דער בע'עולה'טער שותף, נעבעך, נוצט אויס ווייט מעהר פאר זיך, ווי זיין חלק בעטרעפט. ער פערכאפט פשוט אלץ און דער לעגאט איז אזוי ארום געווארען א לעגאט פאר שטילערן און נישט פאר דער קהלה. אין דער אמת'ן אבער איז דער לאקאל, אין וועלכען עס האנדעלט זיך דא, בעשטימט ווייניגער ווי 37,5 פונם גאנצען אביעקט. מיר האבען, אלזא, רעכט צו בעטראכטען איהם פאר א קהלה־בנין און ד"ר ברוידע'ס בעוואוסטזיניגע דריידעל וועט דא גארנישט העלפען. אבער ד"ר ברוידע בעגנוגענט זיך נאך נישט מיט זיין איינטיילען די קהלה־רעכט אויפ'ן בנין. ער בעשטימט נאך דערצו ה' נאטאן שטילער'ן פאר'ן „געזעצליכען פערוואלטער פונם הויז".

ב) סיי ד"ר ברוידע, סיי פרוי רעזניק מאכען דא דעם אנשטעל פון בעליידיגטע און דערצעהלען, אז „וויזא" האט זיך נישט ארייננעכאפט אין לאקאל, נאר איבערגענומען איהם פון איינעם פון פרענקעלשע יורשים. פארוואס פערשווייגען זיי אבער, אז דער דאזיגער יורש האט קוים פערמאגט... צוויי און א האלבען פראצענט פון דער גאנצער נחלה? הייסט עס נישט ארייננעכאפט זיך אין קהלה־בנין? עס איז אינטערעסאנט דערביי סיי די לאגיק, סיי די מאראל פון די בריף־שרייבערס: די קהלה, וואס פערמאגט 37.5 פראצ. טאר נישט „פראקלאמירען דעם לאקאל פאר א קהל'ישען בנין" און ד"ר ברוידע האט נישט געהאט „קיין מאראלישען חוב זיך מיט איהר (דא לעצטענס) צו פערשטענדיגען"; דינגען אבער א בנין ביי א מענש, וואס פערמאגט בסך הכל 2,5 פראצ. פון אגרויסער נחלה, הייסט ביי זיי א ליטווישער שותף, ביי וועלכען מען מעג איבערנעהמען א גאנצען בנין און דאס טאר חלילה נישט אנגערופען ווערען „זיך ארייננעכאפט אין לאקאל". אויב מען פערופט זיך צום וויפילטען מאל אויף מיין בלומרשטער הסכמה, אז „וויזא" זאל זיך ארייגציהען אין לאקאל, מוז איך גענוי אויפקלערען דעם פאקטישען מצב־הענינים.

עס איז אמת, אז מען האט זיך צו מיר געוואנדען מיט דער אנפראגע וועגען דעם לאקאל. איך האב אבער דעמאלט פרוי מלכה רעזניק אפגעשיקט צום דעמאלטיגען סעקוועסטראטאר, אדוו. פאזנאנסקי, ווייל די קהלה־פערוואלטונג איז צו יענער צייט נישט געווען קיין בעל־הבית איבערן לאקאל. פונקט דעמזעלבען ענטפער האב איך אויך, דערמאן איך זיך, געגעבען דעם שעף פון אנ'אפטיילונג אין קראנקען־קאסע, ה' קענדרא, וועלכער האט זיך צו מיר געוואנדען וועגען זעלבען ענין. פערשטעהט זיך, אז איך האב דעמאלט גארנישט געקענט זאגען געגען דעם פערנעמען די דירה, קוים האט די קהלה־פערוואלטונג בכלל נישט געהאט איבער איהר קיין דעה. דער סוף איז אבער געווען, אז די וויזא־פערוואלטונג האט זיך מיט'ן סעקוועסטראטאר נישט גערעכענט און דאך דעם לאקאל פערנומען אזוי, אז די קהלה־פערוואלטונג איז געצוואונגען געווען צו נעהמען אין שוץ סיי דעם רצון פון איהר נדבן, סיי די רעכט פון דער קהלה און ארויסצוטרעטען געריכטליך וועגען אנ'עקסמיסיע.

ג) נאכ'ן געוואונען די אפעלאציע דורך דער קהלה און נאכדעם, ווי „וויזא" האט אויף כל־ערליי אופנים געפרובט אפהאלטען די אויספיהרונג פון דער עקסמיסיע אויף א יורידישען אופן און דאס האט זיך איהר נישט איינגעגעבען, איז צו מיר, צוויישען אנדערע געקומען ד"ר מ. ברוידע מיט א השתדלות וועגען דאזיגען ענין.

ווי ווייט איך בין דעמאלט געווען „הארט", קען מען דרונגען דערפון, אז איך האב מסכים געווען צו שענקען 4000 גילדען דירה־געלד און ערלויבען „וויזא" צו וואוינען נאך א גאנץ יאהר, אבי די קהלה זאל נישט דארפען עקסמיטירען קיין געזעלשאפטליכע אינסטיטוציע.

אויב, אלזא, די קהלה־פערוואלטונג האט מסכים געווען אויף די דאזיגע בעדינגונגען נאכדעם, ווי זי האט געהאט אין דער האנט א גרייטע עקסמיסיע, כדי סוף כל סוף צו בעקומען צוריק דעם קהלה־בנין, ווי אזוי־זשע זאל זי קוואליפיצירען די האנדלונג פון ד"ר ברוידע און פרוי רעזניק, אויב נישט אלס געזעלשאפטליכער סקאנדאל? פון איין זייט ווערט אפגעמאכט, אז די שליסלען זאלען איבערגעגעבען ווערען דער קהלה דעם 14־טען יוני דורך פרוי רעזניק און פון דער צווייטער — שרייבט אונטער ד"ר ברוידע אנ'אפמאך מיט ה' נ. שטילער ד. 4־טען יוני אויף זיין גן־ילדים און מען כאפט זיך אריין בשתיקה אין לאקאל!

דאס וועט טאקע זיין די אויפגאבע פון דער קהלה פערוואלטונג פעסטצושטעלען אויף א געריכטליכען וועג: צי דער לאקאל איז איבערגעגעבען געווארען דער קהלה דורך „וויזא", צי זי האט געגעבען א מעגליכקייט, אז דארטען זאל בלייבען זיצען דער גן־ילדים.

ד) עס איז נראה גוט געשעהן, וואס ד"ר ברוידע און פרוי רעזניק האבען געשריבען צוויי בעזונדערע בריף, פון וועלכע עס ווערען קלארער די אונטערשיסלעך, מיט וועלכע מ'האט זיך בענוצט, אז אפילו דער פשוט'ער לעזער, וואס איז נישט בעהאווענט אין דער זאך, קען גלייך דערגעהן דעם אמת. ס'איז אינטערעסאנט, אז לויט ד"ר ברוידע'ס גירסא, האט ער „דאס לאקאל איבערגענומען פרייטאג מיטאג־צייט פון ה' שטילער" און לויט פרוי רעזניק'ס מימרא, האט איהר סעקרעטארין „איבערגעגעבען פרייטאג 4 א זייגער די שליסלען דעם רעיענט". דאכט זיך, אז שוין דאס אליין איז א גענוגענדער בעוויז, ווי אזוי דאס בשותפות'דיגע אפנארען די קהלה איז פארגעקומען.

ה' עס איז א קלארע זאך, אז דא איז פארגעקומען א פערשטענדיגונג צווישען „וויזא" דעם לאקאטאר און ד"ר ברוידע — דער פעראינטערעסירטער פערזאן פון וויזא'ס סובלאקאטאר — דעם גן־ילדים אינם צוגרייטען דעם אופן פון ארייננכאפען זיך אין קהלה־בנין.

און זאל טאקע די געזעלשאפטליכע מיינונג אורטיילען „וואס עס האט אנ'איינגען מאראליש פרצוף": דאס שיצען די רעכט פון דער יודישער קהלה, צי דאס בענוצען זיך מיט כל־המינים שפיצלעך, כדי צו פערכאפען קהל'ש איינענטום.

איך דאנק אייך ה' הער רעדאקטאר, פאר'ן אפדרוקען דעם אויבענדערמאנטען ענטפער און צייכען

מיט אכטונג

פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג

(—) י. ל. מינצבערג

סיים־דעפוטאט

א סך ביטערע אמת'ן

צו דער אויפמערקזאמקייט פון די יודישע לעטניקעס

אין א קבוץ נישט ווייט פון לאדז, וואס איז געדאכט בעוואוינט מיט יודישע זומער־געסט, האט לעצטענס דאס ארטיגע כוליגאנישע געזינדעל אנגעהויבען צו בעווייזען זייערע יודענשלעגערישע שטיק. נישט האבענדיג קיין אנדערע עצה, ווי אזוי איינצושטילען די צעיושעטע באנדע, האט די ארטיגע קהלה צוזאמען מיט די יודישע ווילע־בעזיצער בעשלאסען צו שיקען א דעלעגאציע צום ארטיגען גלח, בכדי איהם צו בעטען, אז ער זאל אין זיין נעכסטער זונטאג־דרשה אביסעל אויס'מוסרן זיינע צעווילדעוועטע צאן קדשים.

דער גלח האט די דעלעגאציע פריינדליך אויפגענומען און צוגעזאגט צו דערפילען זייער פערלאנג. ביי איין געלעגענהייט האט ער פערפיהרט מיט די געסט א לענגערען שמועס, אין וועלכען ר'האט ארויס געזאגט פאלגענדע בעמערקונגען:

— איך בין נישט קיין אנטיסעמיט און קאן אייבערהויפט נישט פערשטיין, ווי אזוי אנ'אמת'ער קריסט קאן פיינט האבען מענשען און ממילא אויך יודען. דער אנטיסעמיטיזם איז אנ'אויסלאדונג פון א האס און צארן שטימונג. די דאזיגע שטימונג איז אבער ווייט נישט קיין נאטירליכע, נאר אנ'אויפגערייצטע צוליב פאליטישע און עקאנאמישע מאטיווען. פונדעסטוועגען טרעפען פאלען, ווען ענצעלנע יודען מיט זייער נישט טאקטישע האנדלונג אדער האלטונג ציהען אליין אן די אנגעזאמעלטע אין המון שנאה צו זיי.

נעהמען מיר אלס ביישפיל די אויפפיהרונג פון א־טייל יודישע ליעטניקעס און בפרט ליעטניטשקעס:

שטעלט אייך פאר אזא לאגע, אז אין א דארף אדער שטעטעל, וואו ס'געפינען זיך די זומער־וואוינונגען, לעבען הונדערטער ערדלאזע און ארבייטסלאזע אין די שרעקליכסטע בעדינגונגען. זיי געהען ארום מיט זייערע פרויען און קינדער אפגעריסענע און אפגעשליסענע און ערנעהרען זיך א קיילעכדיג יאהר אין בעסטען פאל, מיט פאסטנע קארטאפעל און א שטיקעל טרוקען ווייס ברויט, איז ביי פיל פון זיי ממש אנ'אידעאל.

אין דער זעלבער צייט דערזעהען זיי פלוצלונג אראפגעקומענע יודישע פרויען, וועלכע באדען זיך בשעת אין שמאלץ און אין האניג און בעווייזען זיך יעדע שעה אין אנדערע פערשידענפארביגע טייערע קליידער. דערביי האט מען חלילה נישט קיין מורא פאר קיין בייז אויג און מען לאזט זיך וואוילגיין.

גאנץ אפט טרעפט, אז די זעלבע הולטייעס פאשען זיך אוים און בעצאהלען נישט פאר די הינער, אייער, פוטער און שמאנד און פערשידענע אנדערע פראדוקטען.

ווייטער, ווייזט מיר אקארשט איין קלימאטישען קבוץ, וואו ס'האלטען זיך אויף יודען, ס'זאל נישט זיין א דאנסינג, וואו יונגוואַרג הוליעט גאנצע טעג און נעכט און מ'רודערט א וועלט.

קריסטליכע פרויען קומען אויך אויפן דארף, זיי לעבען אבער רוהיג, בעשיידען, זיי בעמיהען זיך אין שוים פון דער זון און לופט אויסצורוהען די אפגעשוואכטע נערווען פון גאנצען יאהר שטעטיש שווער לעבען. וואו וועט מען בעמערקען ביי זיי אזא פראלען, אזא רעש און אזא פערשייטקייט, ווי ביי די יודישע ליעטניטשקעס.

איהר דארפט נישט פערגעסען, אז דאס אלץ צוזאמען, אז אט די פער'חוצפה'דיגע אויפפיהרונג פון א הייפעל נארישע יודענעס גיט די אנטיסעמיטען אין האנד אריין א גוטען ארגומענט צו צעבלאזען א יודען־פיינדליכע העצע, אויפצורייצען דעם המון און צו לענקען זיין פערביטערטקייט און צארן אין דער ריכטונג פון קלענסטען יעדער שטאנד, געגען כלל ישראל.

איבעריגענס, פערדינט אויך די אפענע פערשווענדערישקייט פון דערמאהנטען הייפעלע הולטייעס גע־טאדעלט צו ווערען אפילו פון סאציאלען שטאנדפונקט, בפרט אין איצטיגען פערשארפטען קריזיס, ווען די ברייטע מאסען געפינען זיך אין א שרעקליכער נויט, ווייל זייער אויפפיהרונג פראוואצירט, פערשארפט נאכמעהר די קלאסען־געגענזאצען און פערטיפערט די אנטאגאניזמען אין דער געזעלשאפט.

מיך שאקירט אגב נאך א מאמענט, אין דער אויפפיהרונג פון דער אנגעווייזענער גרופע יודען.

דאס יודישע פאלק לעבט איצט איבער די שווערסטע תקופה אין זיין לאנגער געשיכטע. די יודען אין דייטשלאנד, וועלכע זענען דאך געווען דער שטאלץ פון פאלק זענען איצט געווארען אויסגעשטעלט צו שאנד און שפאט. די היטלעריסטישע מגיפה פערשפרייט זיך שנעל איבער לענדער און פעלקער. אומעטום ווערט דער יוד גע'רודפ'ט און געיאגט, וואס אמאל ווערט שווערער זיין לעבען.

האבען דאך די שוידערליכע איבערלעבענישען פון די דייטשע און אנדערע נעפיניגטע יודען געדארפען ווירקען אויף די געמיטער פון זייערע נאציאנאלע טיילען אין פוילען. לײדער, איז פון דער האלטונג פון די יודישע ליאלעס און מאנקעס, פאליעס אויף די ליעטניסקעס נישט צו בעמערקען, אז זיי זאלען זיך צופיל איבערנעהמען מיטן גורל פון זייערע אויסלענדישע ברידער און שוועסטער!

אויף פיל טענות פון גלח האבען די יודען פון דער דעלעגאציע באמת נישט געהאט וואס צו ענטפערען.

דער גלח האט טאקע געהאלטען ווארט, נאך דער פייערליכער זונטאג־תפילה האט ער פאר דער גרויסער צאהל פערזאמעלטע מתפללים שארף פעראורטיילט די וויבריקעס פון די לאבוסעס און די גלייכגילטיגקייט פון זייטיגען עולם. דער מוסר האט גע־ווירקט. די כוליגאנישע שטיק האבען אויפגעהערט.

א—ס.

דעלעגאציע פון בערעק־יאסעלעוויטש־לעגיאן

ביים וויצע־וואיעוואדע פאטאצקי

דער לאדזער וויצע־וואיעוואדע, ה' פאטאצקי, האט געכטען אויפגענומען אן ארגאניזאציאנעלע עניינים א דעלעגאציע פון בערעק־יאסעלעוויטש־לעגיאן אין די פערזאנען פון פרעזעס קראטאשינסקי, קינסטלער ארטור שיק און קאמענדאנט מייזלער

אנ'אומגליקספאל מיט א פאליציאנט

(א) מיט'ן 34־יעהריגען פאליציאנט סטעפאן קארנאצקי איז נעכטען אויף לאגעווניצקא גאס נעבען נומער 134, פארגעקומען א טראגישער פארפאל.

דער פאליציאנט איז געפאהרען אויפ'ן פערד אויף א פאטראל. אין א געוויסען מאמענט האט זיך דאס פערד אין עפעס פערשרעקט, דער פאליציאנט איז אראפגעפאלען פון פערד אויף די שטיינער אזוי אומגליקליך, אז עס האט געפלאצט ביי איהם דער שארבען און ער האט בעקומען א געהירען ערשיטערונג. אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין עוואנגעלישען שפיטאל.

א זעלבסטמארד אין וועלדעל „זדראוויע"

(א) אין וועלדעל „זדראוויע" האט מען געפונען א פער'סמטען דעם 52 יעהריגען פעליקס טשארנעצקי אדמיניסטראטאר פון דעם גוט לעשמיערזש.

טשארניעצקי האט געוויילט אין לאדז און געוואוינט אין גראנד־האטעל. פון דארט איז ער מיט'ן טראמוואי נומער 15 צוגעפאהרען אין וועלדעל „זדראוויע" און דארט אויסגעטרינקען סם. אין שפיטאל איז טשארניעצקי געשטארבען.

דער זעלבסטמערדער האט איבערגעלאזט א בריף דער פרוי, וואו ער ערקלעהרט די סיבות וואס האבען איהם בעוואויגען צו זעלבסטמארד.

היינט צום לעצטען מאל זינא גאלדשטיין אין „זי האט ליב"

היינט קומט פאר די לעצטע פארשטעלונג פון די פריילעכע אפערעטע „זי האט ליב" ווי אלע וועלען האבען די געלעגענהייט צו בעוואונדערן זינא גאלדשטיין אין איהר שלאגער ראל „פייגעלע די ציגיינערין".

מארגען קומט פאר די געזעגנונגס־פרעמיערע מיט זינא גאלדשטיין אין דער גלענצענדער מיוזיקאל קאמעדיע „א מיידעל צו אלץ" וועלכע וועט נאר געשפילט ווערען 3 טעג.

קלאנג־קינא־טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם:

1) פיקאנטע קאמעדיע א. נ.

„בידער מיטן קריזיס"

EDIO KANTOR אין דער הויפטראל

2) פרעכטיגער דראמ. ראמאן א. נ.

ליבעס־ציהרונג

אין די הויפט־ראלען:

Paulina Starke, John Helm

אנהייב 4 נ.מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

פון דער גליקליכער קאלעקטור

י. ה. ליטמאן, פיעטריקאווער 32

היינט הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 1־טער קלאס פון דער מלוכה־לאטעריע.

פון די בעריהמטעסטע קאלעקטורען, וואו עס זענען געפאלען די בעדייטענדסטע געווינסטען איז די קאלעקטור פון י. ה. ליטמאן. דארט איז אויך געפאלען לעצטענס 300 טויזענט זל. אויף נומער 26014 און נאך גרויסע געווינסטען. ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס עס שטראמען מאסען מענשען צו דער קאלעקטור פון י. ה. ליטמאן נאך גליקליכע לאסען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	87.50
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	42.25
4 „	דאלארובקא		—	53.50
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			66.50
5 „	ווארשאווער ט.־ב.		1934	58.00
5 „	לאדזער			51.75
ענגלישער פונט	—	—	—	26.11
דאלאר אפיצ.	5.30	נישט אפיצ.	—	5.27
גאלד־דאלאר	—	—	—	9.22
גאלד־רובל	—	—	—	4.74
דייטשער מארק	—	—	—	1.80

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" — ציגעל־גאס 27, טעל. 112-25 — דיר. דוד צעלמייסטער.

לעצטע גאסטשפילען פאר'ן אפפאהרען קיין אמעריקא פון

זינא גאלדשטיין

לעצטער טאג! נאר היינט און מעהר נישט.

היינט מיטוואך, 9.30 אוונד

אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זל. ערשטע רייה אויסבעדינג צום לעצטען מאל ווערט געשפ. די פריילעכע אפערעטע

זי האט ליב!..

מארגען דאנערשטאג, 9.30 אוונד בענעפיס פון זער שאמפאניער בריזענדער מוזיקאלישער קאמעדיע

א מיידעל צו אלץ... אין 3 אקטען פון זשאבנער, מיט זינא גאלדשטיין אין ד. הויפטראל

בעמערקונג: זינא גאלדשטיין ענדיגט דעפיניטיוו איהרע גאסטשפילען דעם היינטיגען פרייטאג, שבת און זונטאג. — צוליב די גראנדיעזע פארבערייטונגען מיט'ן בעריהמטען קינסטלער לודוויג זאץ וועט נישט געשפילט ווערען ביז'ן 28 יוני.

ראַדיאָ - ווינקעל

בריוו צו אַלע ראַדיאָ הערער.

די דירעקציע פון פוילישען ראַדיאָ האָט פונאַנ־דערגעשיקט צו יעדען איינעם ראַדיאָ אַבאָנענט אין פוילען אַן'אַדרעסירטען בריוו, אין וועלכען זי איז איהם מודיע וועגען די ענדערונגען וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אינם פראָגראַם פון די זומער חדשים.

דאָס גאַנצע זומער פראָגראַם, וועלכעס פאַנגט זיך אָן דעם 9. יוני וועט מיט'ן אויסנאַהם פון נאַציאָ־נאַלען טרויער, וואָס דויערט ביז'ן 23. ד. ח. געהאַל־טען ווערען אין אַ געמיטליכען כאַראַקטער. עס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אַזאַ אַרט אוידיציעס וועלכע זענען מעהר צוגעפאַסט צו דער פעראינטערעסירונג פון די ראַדיאָ הערער בשעת זייער זומער רוה.

די הויפט זאַך פון אָט די ענדערונגען איז די בע־דייטענדע פערגרעסערונג פון דער צאָהל מוזיקאַלישע אוידיציעס. עס וועלען געגעבען ווערען אָפּערעס פוי־לישע און פרעמדע, מוזיקאַלישע פעסטיוואַלען פון אויסלאַנד, קאָנצערטען און אַ גרויסע צאָהל פוילישע פאָלקס־לידער געשעפּטען פון גאַנץ פוילען. גרויס ביי פאַל וועלען געוויס האָבען די קאָנצערטען פון לייכ־טער מוזיק, וואָס ווערען איינגעאָרדענט ספּעציעל פאַר די זומער וואוינונגען און קור־ערטער, ד.גל. קאָנצערטען פון די פוילישע קריגס־מאַטראָזען אין גדיניע.

די פראָגראַם דירעקציע לעגט אויך גרויס אכט אויף בעאַרבייטען די טראַנסמיסיעס און רעפּאָרטאַ־זשען פון אַלערליי פּיערליכקייטען וואָס דאַרפען אין פערלויף פון זומער אַליין פּאַרקומען, דאָס איז נאָך נישט אַליין. איינס אָבער פון די גרעסטע און אפשר שענסטע מתנות פאַר די ראַדיאָ הערער וועט זיין דאָס וואַנדערען מיט דער הילף פונם מיקראָפאָן איבער פוילען. פון יעדען שענסטען ווינקעלע פון דער מדינה וועלען יעדעס מאָל געגעבען ווערען בעשרייבונגעס אוידיציעס, וועלכע וועלן יעדען איינעם ערמעגליכען צו בעקענען זיך נעהנטער מיטן גאַנצען לאַנד.

אַזוי ווי היינט ווערט צעהן יאָהר פון דער עקזיס־טענץ פון פוילישען ראַדיאָ האָט די דירעקציע פון פ. ר. בעשטימט פאַר אַלע, וועמענס נעמען עס וועלען רעגיסטרירט ווערען אין די אַבאָנענטען קאַרטאָטעקעס פאַרן זומער סעזאָן, ד.ה. פאַר יוני, יולי און אויגוסט — פרעכטיג אַרויסגעגעבענע אַלבאָמען אומזיסט, בלויז פאַר 50 גראָשען וועט מען דאַרפען בעצאָהלען פאַר פערפּאַקונג און פּאָסט הוצאות.

צוזאַמען מיטן דערמאָהנטען בריוו פון דער ראַ־דיאָ דירעקציע — האָט דער פּאָסט אַמט פונאַנדער־געשיקט צו אַלע ראַדיאָ אַבאָנענטען קאַרטלעך מיט קאָנקורס פראַגען בנוגע דער אויספיהרונג פון די פּאָסט פאָרשריפטען, די פראַגען זענען געשטעלט אַזוי אַז זיי פעראינטערעסירען יעדען איינעם בירגער.

פאַר די טרעפליכע ענטפערס וועלכע וועלען אָנ־קומען ביזן 1טען אויגוסט וועלען געגעבען ווערען די פאָלגענדע פרעמיעס:

1) ראַדיאָ־אַפּאַראַט פון די מלוכהשע טעלע־ און ראַדיאָ־טעכנישע אנשטאַלטען — „אָלימפּיק"; 2) אַפּאַראַטען — „בינאָפאָן"; 10 אַפּאַראַטען — „דע־טאָפאָן"; 15 אַפּאַראַטען — „עכאָ"; 3 הילכערס — „אמפּליפאָן"; 5 אומזיסטע פערטעל־יעהריגע אַבאָ־נאַמענטען פון „אַנטענאַ" און „פאַלאַ" ווי אויך פון די אויסגאַבען פון פוילישען ראַדיאָ: 20 עקז. פון די „אויסגעוועהלטע נעראַנקען"; 100 עקז. פון „פּשע־וואָדניק ראַדיאָווי"; 100 עקז. פון „אַ.ב.צ. פאַרן ראַ־דיאָ־הערער".

די רשימה פון די פרעמירטע ראַדיאָ אַבאָנענטען וועט פערעפענטליכט ווערען אינם וואָכענבלאַט „אַנ־טענאַ" און אויך געגעבען ווערען פאַר אַלע דורכן ראַדיאָ.

דער פוילישער ראַדיאָ אָרגאַניזירט קאָנ־צערטען פאַר זומער וואוינונגען

פון דער אייגענע דערפאַהרונג ווייסט יעדער איי־נער פון דער הנאה, וואָס מען האָט אויף דער זומער וואוינונג צי אין קור־אָרט ווען מען הערט אַ קאָנ־צערט פון גוטער נישט איבעריג שווערער מוזיק, וועל־כע איז צוגעפּאַסט צו דער זומער אַטמאָספערע, אפילו די וועלכע פאָהרען אינגאַנצען נישט אַרויס ווי נאָר זיי ווערען פריי פון זייער טאָג־טעגליכער אַרבייט, בע־קומען אַביסעל אויפמונטערונג און הייטערקייט זיצענ־דיג ביים ראַדיאָ, דעריבער האָט דער פוילישער ראַ־דיאָ וואָס פּאַסט זיך כסדר צו צו די לעבענס בעדער־פענישען אָנהויבענדיג פון 9. ד. ח. גענומען געבען ספּעציעלע ראַדיאָ קאָנצערטען פאַר זומער וואוינונ־גען און קור ערטער. די קאָנצערטען נעהמען אַרום מוזיק פון אַ פּאָפּולערען כאַראַקטער. וואָס איז גלייכ־צייטיג אויך פון דער גרעסטער בעדייטונג און ווערט. אויסגעפיהרט וועלען זיי ווערען דורך אָרקעסטערס פון פוילישען ראַדיאָ אונטער דער דירעקציע פון די בעסטע דיריגענטען פון וואַרשע און פון דער פּראָ־ווינץ, דגל. אַ גרויסע צאָהל בעריהמטע סאָליסטען.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מיטוואָך, ד. 19 יוני

6.36 — גימנאַסטיק. 6.50 — פליטען. 7.20 — ספּאָרט און טוריסטישע שמועסען. 7.35 — פליטען. 11.577 — צייט־סיגנאַל. 12.03 — ידיעות. 12.05 — ידיעות. 12.15 — קאָנצערט פאַר זומער־וואוי־נונגען און קור־ערטער. 1.30 — פליטען. 3 — בער־זע. 3.10 — עקספּאָרט. 3.40 — כאָר. 4 — רעפע־ראַט. 4.15 — פליטען. 4.50 — „צוויי יתומים" 5 — מאַנדאָליסטען - קאָנצערט. 5.35 — קאָנצערט. 6.15 — כאָר פון שול־קינדער. 6.30 — „בריוו צו קינדער". 6.45 — פליטען. 7.15 — רעפּאָרטאַזש. 8 — פליטען. 8.10 — קאָנצערט. 8.45 — ידיעות. 9 — שאָפּין־קאָנצערט. 9.30 — „עקזאַמען". 9.40 — קאָנצערט. 10 — טענים־מעטש פוילען — יאַפּאַן. 10.15 — ספּאָרט. 10.25 — קאָנצערט. 11 — ידי־עות, קאָמוניקאַטען.

„KATIUSZA"
א. נ. Lew Tołstoj
היינט פרעזענטירען מיר
דאָס אָנשטערבליכע ווערק פון גרויסען שרייבער
R. Mamoulian :רעזשי FR. MARCH און ANNA STEN :אין די הויפּטראָלען
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג־צונאַבע און אַקטואַליטעטען. —::— אָנהייב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג
קינאָ־טעאַטער
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

צו די ה"ה גנבים!
אַזוי ווי מען האָט מאָנטאָג ביי־נאַכט אויף דעם זומער־וואוינונג ביי הע־לענובעק אַרויסגענבע'ט וועש און מלבו־שים, ווי אויך פערשידענע דאָקומענטען אויפ'ן נאָמען י. גאָלדמאַן, בעט איך זיך מיט מיר צו פערשטענדיגען געגען גוטע בעלוינונג. א. רייך, זאַכאָדניאַ 13. דיסקרעציע געזיכערט!

ד"ר ס. קאַנטאָר
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער־שוואַכע)
פּיעטריקאָווער 90. טעל. 129-45.
נעמט אָן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אָוו

קליינע אַנאַנסען
1 זלאָטי
אַנאַנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס
גאַנץ לאָדז האָט זיך שוין איבער־צייגט, אַז די בעסטע און בעשמאַקטסטע מיטאָגען בעקומט מען נאָר ביי הערמאַן לעווינסקי, פּילסודסקיעגאָ 39, פראָנט, 2. שטאָק. טעל. 169-94. 9111

אַ יונגעל זוכט אַ פּאָסטען אין אַ געשעפט אָדער אַלס שיק־יונגעל פאַר אַ קליינעם געהאַלט. זגערזשער 4, ביי קאָץ.

צו פערקויפען פוסבאָלען שטעקעס אין הורט און עגצעל צו ביליגע פרייזען. זשעראָמסקיעגאָ 33 און לוסאָ־מירסקאַ 8, ביי זילבערגער. קומט און אי־בערצייגט אייך! צו בעקומען אַלע נומערן

געלעגענהייטליך צו פערקויפען אַ סוויטער־מאַשין 8/70 וואָלטערס. פינדעק, סאָליי 9. 9191

ראַקאַלעז
Miejsce do spania dla 2-ch panów lub jednego w osobnym pokoju. Ul. Piłsudskiego 34, pr. oficyna, I wejście, II p., m. 91.

Pokój dla 2 panów lub pań do oddania. Sienkiewicza 6, m. 27

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אָקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11. טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4—8 אָוונט.

Dr. med. GUSTAW KOHN
געוועזענער אַסיסטענט פון דעם גינעקאָל אַנשטאַלט אין פּאַריז.
(ספּעצ. פאַר פרויען־קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).
דיאַטערמיע, עלעקטראָקאָאַגולאַציע.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 179-03
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—6 נאָכם

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 10—12 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייז

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 134-72
נעמט אָן פון 2 ביז 3.30 נאָכמיטאָג
און פון 6.30 ביז 8.30 אָוונט
אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 10—12 בייטאָג.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1־טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פאַרטאָג.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Starszy Felczer
B. JOSKOWICZ
PÓŁNOCNA 4, tel. 141-86
שטעלט טעגליך פּאַקען מיט פרישע קראָוויאַנקע און גיט אַרויס שוויצבעטער.
נעהמט אָן פון 8 ביז 11 פריה
און פון 4 ביז 9 נאָכמ.

סאַנאַטאָריום
אין בעלמי
פאַר דערוואַקסענע און קינדער
איז ווידער געעפענט!
שטענדיגע ערצטליכע בעהאַנדלונג. פאַר. ציגליכע ריטועל־דיעטעטישע קוך און אַלע בעקוועהמליכקייטען. מעסיגע פרייזען!
צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט און אין לאָדז טעלעפ. 122-60 און 127-81.
לונגען־ליידענדע ווערען נישט אָנגענומען.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

Dr. med. D. Frid
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף זאַוואַדזקאַ 16a
פראָנט 1 שט. טעל. 224-78
נעמט אָן פון 9—10 און פון 5—7 אָוו.

החברה ליסוד בתי ספר עברים בלודז
רוצה למסור את ההנהלה וההשגחה
על בנין בית ספר
בשדרות אנשטט לידי מהנדס מדופּ"ם.
מהנדסים ממדרגה ראשונה, החפצים להציע את שרותם, יואילו לפנות בכתב אל החברה הנ"ל ברחוב מגיסטרצקה 21.

האַלאָ! האַלאָ!
וויכטיג פאַר לעטניקעס!
אַנשטאָט זיך צו באָרגען אַ בעט אויף אָבגוץ־געלד, קויפט בעסער פאַר'ן זעלבען געלד
אַנ'עכט פּאַטענטירט בעט מיט אַ מאַטראַץ
פאַר וועלכען מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר.
אויף לאַגער אַ גרויסער אויסוואַהל פון פעלד־בעטלער
און לעזשאַקעס צו קאָנקורענץ־פרייזען.
צו בעקומען נור אין דער בעקאַנטער פאַבריק אויף
פּולנאַצנאַ 24
אינהאַבער ה. פּיוּוניק
הערט! דעטייל!

דער
פאָטאָגראַפישער אַטעליער
„POLONJA"
גדאַנסקאַ 31
גיט אַלם פּרעמי'ע אויף אַ קורצע צייט
7 רעטושירטע פאָטאָגראַפיעס
מיט אַ פערגרעסערונג נאָר פאַר 1.50
פאַר יידען, וואָס פאָהרען נאָך פּאַלעסטינאַ, ווערט אויסגעפערטיגט אַלע אַרט פּאַס־פאָטאָגראַפיעס שנעל, גוט און ביליג.
בעמערקונג: גרויסע בילדער מאַך איך צו זעהר נידריגע פרייזען.
מיט אַכטונג
אינהאַבער: גוטערמאַן
לאָדז, גדאַנסקאַ 31.

שנעל־דרוקעריי
בראַמבערג
צעגעלניאַנאַ 8. טעל. 255-09
פיהרט אויס:
בריוו־בויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, קוויטאַנציעס, פערלאָבונגס־ און חתונה־קאַרטען, וויזיט־קאַרטען, פאַבריק־ און קאָנטאָר־צעטלען, שטריקע־באַנדראָלען
רעעל, שנעל, מאָדערן און ביליג

בעקאַנטמאַכונג
זאָל גאַנץ לאָדז וויסען! פּודער פ.פ.ג. בעגען שווייס פון פיס קאָסט 5 גר. ביי די צייטונגס־פערקויפער פּיעטריקאָ־ווער 21, 51, 64 און 92 גאַוואָמיעס־קאַ 1. פערקויפער ווערען געזוכט וואָל־באָרסקאַ 1 האָניגסבלום

פאַר גאָלד, בריליאַנטן און לאָמבאַרד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
י. קאַפּעלוש,
לאָדז, פּלאַץ וואָלנאַשטשי 10
פּר. ערשטער שטאָק. טעל. 226-51

Dr. Med. J. Schlosser
כירורג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאַנאַ 30 טעל. 122-16
נעהמט אָן טעגליך פון 4—7 אָוו.

אַבאָנעמענט־פּרייז: אין לאָדז — [illegible] מיט צושטעלען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע 1 דאָל.
נעקראָלאָגן — 20 גר. אַ מ/ם (אין דער צייט־ שפּאַלטען) קלענגע אַנאָנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.
אַנאָנסען־פּרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה: פאָר'ן טעקסט—18 גר., פרייטאָג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער ווייס שפּאַלטען 4; אין טעקסט—40 ... 60; נאָכ'ן טעקסט—12 ... 18. [illegible] 60 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. פּאָלדרונגען — 10 גר. אַ ווארט
[illegible] אינהאַלט און פאָר־ [illegible] אין די אַנאָנסען איז דער פאַרלאַג נישט פאַראַנט־וואָרטליך. די אָדמיניס־ [illegible] פּלעצער אין בייטאָג און פאַרנאַכט
פאַרלאַגן, וועלכע ווערען געדרוקט נישט פאַרלאַנגט דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס פאַרקלערונגען נישט אויסגעדרוקט די אַנאָנס אָדער אַרויסצוזוכען פאַר דעם אַנאָנס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkówska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman